

Kaavaselostus

Eteläisten alueiden yleiskaavan muutos
(Järpin alue)

Päiväys
Tekijät

Versio

30.1.2023
Elina Marjakangas, Juho
Peltoniemi
Ehdotus

Käsittelyvaiheet

- 28.03.2022 § 103 Kaupunginhallitus, kaavoituspäätös
- 15.6.2022 Ilmoitus vireilletulosta
- 21.6.2022 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville (MRL 63 §)
- 23.8.2022 Viranomaisneuvottelu (MRL 66 § ja MRA 26 §)
- 2.11.-2.12.2022 Kaavan valmisteluaineisto nähtävillä valmisteluvaiheen kuulemista varten (MRL 62 § ja MRA 30 §)
- pv.pv.vvvv § xx Kaupungin toimielin, kaavaehdotuksen käsittely
- pv.pv-pv.pv.vvvv Kaavaehdotus julkisesti nähtävillä (MRL 65 § ja MRA 27 §)
- pv.pv.vvvv Viranomaisneuvottelu (MRL 66 § ja MRA 26 §)
- pv.pv.vvvv § xx Kaupungin toimielin hyväksyi kaavaehdotuksen
- pv.pv.vvvv § xx Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavaehdotuksen

Kaavakartta

Kaavakartta 1:5000 30.1.2023

Liitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	31.10.2022
OAS vaiheen lausunto, Tornionlaakson museo	07.07.2022
Valmisteluvaiheen lausunnot ja mielipiteet sekä vastineet	30.01.2023
Liito-oravaselvitys	19.05.2021
Kasvillisuus- ja luontoselvitys	15.09.2021
Liito-oravan (Pteromys volans) ja huomionarvoisten kasvilajien ja luontotyyppikuvioiden esiintymisselvitys	31.07.2022
Järppi-Kemi, Ouluntie, tasoristeyksen poisto, meluselvitys	20.11.2022
Melusuojaustarkasteu	21.12.2022
Järpin alueen täydennysinventointi, Tornionlaakson museon	

Muut kaavaan liittyvät asiakirjat

- Järppi-Kemi, Ouluntien tasoristeyksien poistaminen, tiesuunnitelman laatiminen (vireillä)
- Oulu-Laurila -rataosan parantamisen tarveselvitys (Väylävirasto, 3/2022)
- Kemin eteläpuolen tasoristeysten toimenpideselvitys (2008)

Sisältö

JOHDANTO.....	5
1.1 Suunnittelualue	5
2. LÄHTÖKOHDAT	6
2.1 Yleistä kaavahankkeen lähtökohdista	6
2.2 Yleiskaavan sisältövaatimukset.....	6
2.3 Suunnittelutilanne	6
2.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	6
2.3.2 Maakuntakaava	6
2.3.3 Yleiskaavat	11
2.3.4 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat	13
2.3.5 Rakennusjärjestys	14
2.3.6 Pohjakartta	14
2.3.7 Muut mahdolliset selvitykset, hankkeet ja inventoinnit	14
3. PERUSSELVITYKSET	15
3.1 Yleistä	15
3.2 Luonnonympäristö	15
3.2.1 Vesistöt ja pohjavedet	16
3.2.2 Tulva-alueet	16
3.2.3 Maa- ja kallioperä	16
3.2.4 Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit	18
3.3 Maisema	18
3.4 Rakennettu ympäristö	18
3.4.1 Yhdyskuntarakenne ja asutuksen nykytila	19
3.4.2 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet	19
3.4.3 Paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet	19
3.5 Arkeologinen kulttuuriperintö	21
3.6 Liikenne	22
3.7 Yhdyskuntatekniikka.....	23
3.8 Maanomistus	24
3.9 Elinkeinot ja palvelut.....	24
3.10 Virkistys	24
3.11 Ympäristön häiriötekijät	25
3.11.1 Melu ja värinä.....	25
4. TAVOITTEET	27
4.1 Yleiset tavoitteet	27
4.2 Mitoitustavoitteet.....	28
4.3 Yleisötilaisuudet.....	28

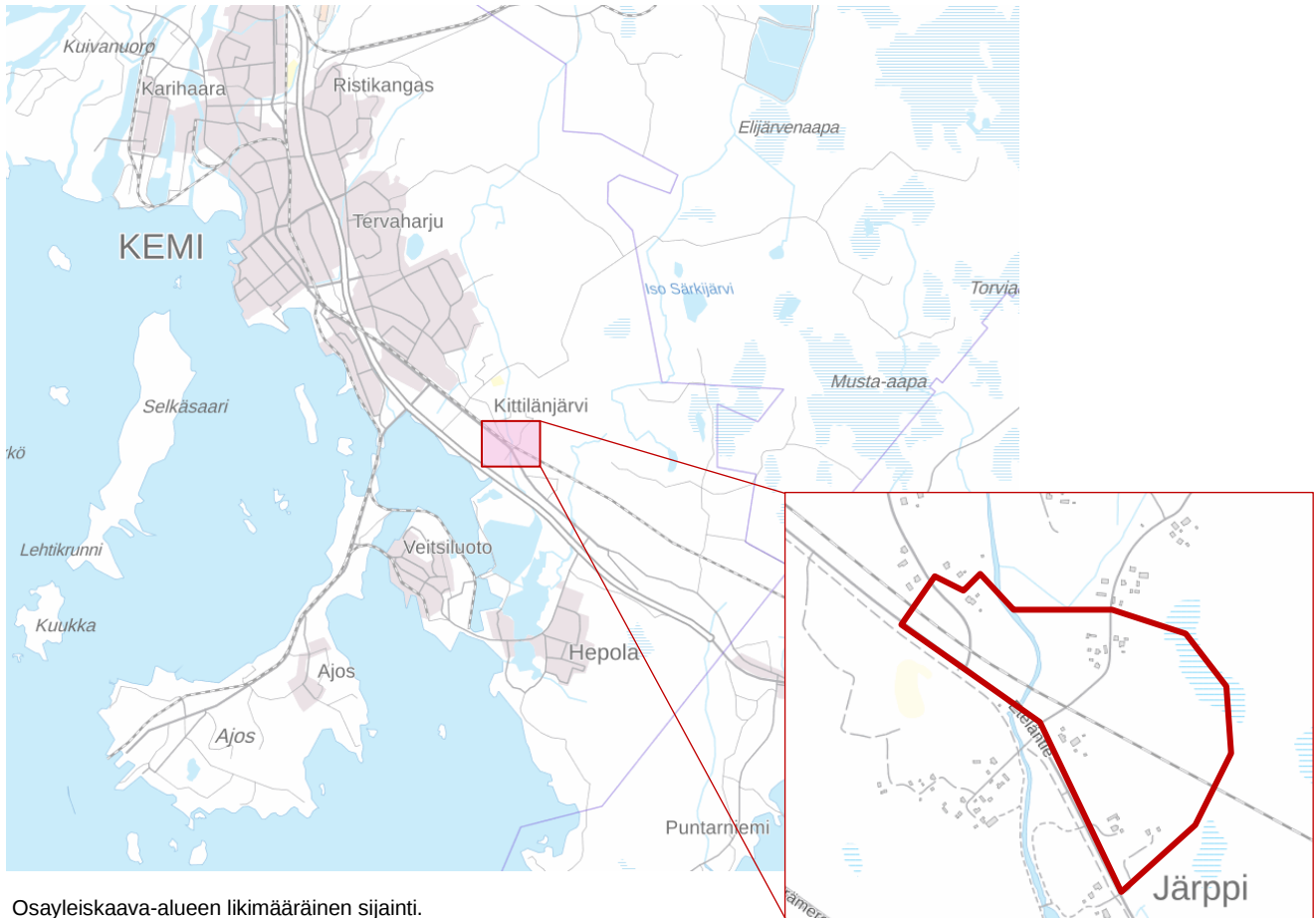
5.	SUUNNITTELUN VAIHEET.....	28
5.1	Suunnittelun tarve.....	28
5.2	Osallistuminen ja vuorovaikutus	28
5.3	Valmisteluvaiheen kuuleminen	28
5.4	Ehdotusvaiheen kuuleminen	29
6.	YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT	30
6.1	Yleiskaavan kuvaus.....	30
6.1.1	Kokonaisrakenne ja -mitoitus	30
6.1.2	Kaavamääräykset	30
6.1.3	Valtakunnalliset ja seudulliset intressit.....	30
6.1.4	Tavoitteiden toteutuminen	36
7.	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	37
7.1.1	Vaikutusalue.....	37
7.1.2	Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.....	37
7.1.3	Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään, veteen ja ilmastoon	37
7.1.4	Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin	37
7.2	Taloudelliset vaikutukset	38
7.2.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen	38
7.2.2	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	38
8.	YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN	39
8.1	Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet	39

Johdanto

1.1 Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee eteläisessä Kemissä noin 4,5 km kaupungin keskustasta kaakkoon. Kyseessä on Ouluntien eteläosa, joka nykytilanteessa yhdistyy tasoristeyksen kautta Eteläntiehen. Osayleiskaavan muutosalue on pinta-alaltaan noin 16 hehtaaria.

Suunnittelualueelle laaditaan oikeusvaikutteinen yleiskaavan muutos.

Osayleiskaava-alueen likimääräinen sijainti.

2. Lähtökohdat

2.1 Yleistä kaavahankkeen lähtökohdista

Väylävirasto pyrkii parantamaan liikenneturvallisuutta poistamalla ratojen tasoristeyksiä ja korvaamalla ne eritasoratkaisuilla. Yksi näistä poistettavista tasoristeyksistä sijaitsee Kemin Järpissä. Alueella on voimassa 2008 lainvoiman saanut Eteläisten alueiden yleiskaava. Vuonna 2008 Tiehallinnon, kaupungin ja Ratahallintokeskuksen tilaamassa selvityksessä on todettu, että yleiskaavan tielinjausta noudattava ratkaisu on kustannuksiltaan korkeampi kuin muut tuolloin tutkitut vaihtoehdot. Väylä on teettänyt alustavia selvityksiä ja suunnitelmia vaihtoehtoista tielinjauksesta. Alueelle laaditaan yleiskaavan muutos, joka mahdollistaa jatkosuunnitteluun valitun ratkaisun toteuttamisen.

2.2 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

2.3 Suunnittelutilanne

2.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että niiden toteuttamista edistetään maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu 2008. Alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu, ja uudistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- luodaan edellytykset alueiden ja yhdyskuntien kehittymiselle elinvoimaisina, vahvuuksia ja voimavaroja tehokkaasti ja kestävästi hyödyntäen
- edistetään monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta

- vastataan väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämiin tarpeisiin, luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle ja mahdollistetaan eri väestöryhmien tarpeita vastaava asuntotarjonta
- luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen
- edistetään saavutettavuutta, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen sekä viestintään ja liikkumiseen liittyvien palveluiden kehittämistä

2. Tehokas liikennejärjestelmä

- edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta
- edistetään vähähiilisyyttä

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin
- ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, jätetään riittävät suojaetäisyydet, tai riskit hallitaan muulla tavoin
- suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, alueet tai toiminnot sijoitetaan riittävän etäälle häiriintyvistä kohteista
- otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- huolehditaan luonnon- ja kulttuuriympäristöistä kestäväällä tavalla, mikä on elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta tärkeää
- otetaan huomioon valtakunnalliset inventoinnit
- huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta
- edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä
- huolehditaan virkistysalueiden riittävydestä ja viheralueverkoston jatkuvuudesta
- luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle ja edistetään luonnonvarojen kestäväää hyödyntämistä
- huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden säilymisestä
- huolehditaan saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kehittämisedellytysten ja niille tärkeiden alueiden säilymisestä (ei koske tätä aluetta)

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

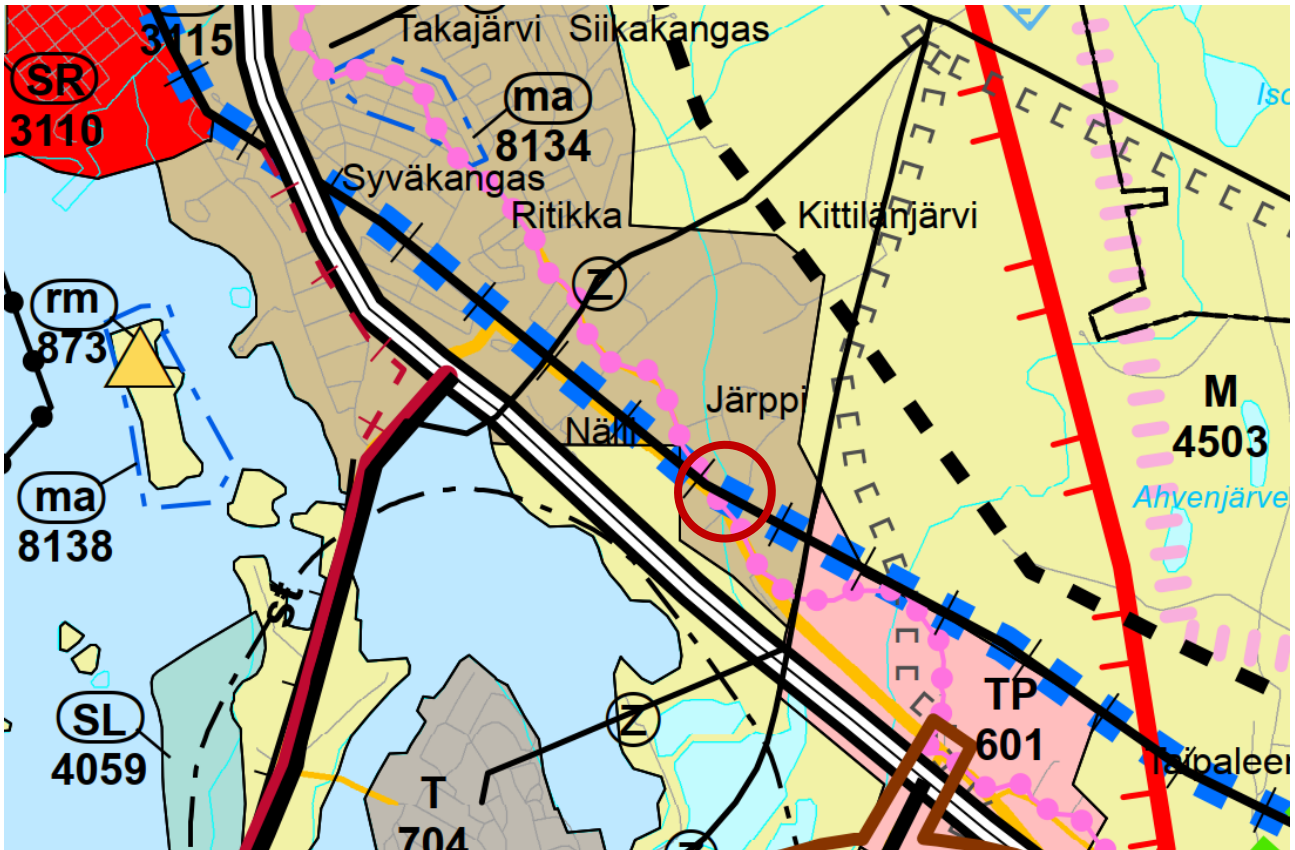
- varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon tarpeisiin, huolehditaan kuljetusten ja varastoinnin toimivuudesta
- sovitetaan tuulivoimarakentaminen ympäröivään maankäyttöön, minimoidaan tuulivoimaloista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia sijoittamalla voimalat suuriin yksiköihin
- turvataan merkittävien voimajohtojen ja kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet, voimajohtojen linjauksissa hyödynnetään olemassa olevia johtokäytäviä

Eteläisten alueiden yleiskaavan muutoksessa Järpin alueella tärkeää on huomioida erityisesti kohta 2. tehokas liikennejärjestelmä, koska kaavatyö koskee pääratana. Lisäksi tulee huomioida kohdasta 1. hyviin yhteyksiin perustuva aluerakenne sekä saavutettavuuden edistäminen. Kaavan ratkaisut ja kaavamääräykset tulee laatia huomioiden kohta 3., erityisesti tarpeet ehkäistä melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvat ympäristö- ja terveyshaitat sekä kohdasta 4. luonnon- ja kulttuuriympäristöistä huolehtiminen kestäväällä

tavalla, tarve edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilyminen sekä virkistysalueiden riittävyys ja viheralueverkoston jatkuvuus. Kohdasta 5. tulee huomioida erityisesti kuljetusten toimivuus.

2.3.2 Maakuntakaava

Osayleiskaavan muutosalueella on voimassa 19.2.2014 vahvistettu Länsi-Lapin maakuntakaava. Maakuntakaava on lainvoimainen (11.9.2015).

Ote voimassa olevasta Länsi-Lapin maakuntakaavakartasta (Lapin liitto, 26.11.2012) ja yleiskaavan muutosalueen sijainti punaisella ympyrällä.

Maakuntakaavassa alue on taajamatoimintojen aluetta (A). Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita. Alueen läpi kulkee päärata, joka on myös merkitty raideliikenteen kehittämiskäyttäväksi. Merkinnällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua raideliikenteen palvelutason parantamiseen sekä siihen liittyviin aluevaraustarpeisiin. Eteläntien ja Ouluntien linjaa kulkee kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti, Pohjanmaan rantatie. Suunnittelussa on turvattava sen säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.

Muutoskohde sijaitsee Perämeren kaaren kehittämisvyöhykkeen alueella ja kuuluu osaltaan myös Kemi-Tornio -alueen kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Taajamatoimintojen aluetta A ympäröivät maa- ja metsätalousalueet (M) ja kaakkoispuolella työpaikka-alue (TP).

Perämeren kaari

Merkinnällä osoitetaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämisvyöhyke.

Kehittämisvyöhykkeen toimintojen verkostoitumista tulee edistää alueidenkäyttörajoilla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, erityisesti pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin.

Perämeren rannikon matkailu- ja virkistyspalvelujen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon veneilyreitit ja -satamien kehittämistarpeet sekä yhtenäisen kevyen liikenteen reitin kehittämismahdollisuus.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maanköyhyyden taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvata maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus. Maanköyhyyden rannikon luonnon- ja kulttuuriperinnön kansainvälisten arvojen säilymistä ja matkailullista hyödyntämistä tulee edistää.

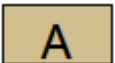

Kaupunkikehittämisen kohdealue

Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutua, johon kohdistuu maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäyttöllisiä kehittämisen tarpeita ja niiden yhteensovittamista.

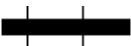
Alueen suunnittelun lähtökohtana tulee olla kaupunkimaisen kokonaisilmeen muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla.

Alueen suunnittelussa tulee turvata asuin- ja elinympäristön laatu sekä varautua palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin. Suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.

Taajamatoimintojen alue

Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

Päärata

Raideliikenteen kehittämiskäytävä

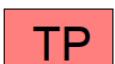
Merkinnällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä varata riittävät alueet vaihtoliikenteeseen ja pysäköintiin.

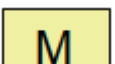
Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti

Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.

Työpaikka-alue

Merkinnällä osoitetaan monipuoliset työpaikka-alueet, joissa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.

Koko maakuntakaavaa koskevat määräykset:

SUUNNITTELUMÄÄRÄYKSET:

Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.

Maakuntakaava-alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 2000k-m².

Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskylä (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten maankohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa osoitettu rakentamiseen sopiviksi.

Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin. Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoiman rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun elämistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä lievennettävä haitallisia vaikutuksia.

Tuulivoimaloita ja muita korkeita rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset.

Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilma-valvontatutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydettyä Puolustusvoimien lausunto asiasta.

Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvienhallintasuunnitelmat.

Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydettävä lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä.

Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

RAKENTAMISRAJOITUS: Maankäyttö- ja rakennuslain 33§:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- ja suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ, SL, SM, SR, SR1, rs, mo, vt, kt, st, yt, voimajohto). Rajoitus laajennetaan koskemaan puolustusvoimien kohteita (EP), kaivosalueita (EK), suoja vyöhykkeitä (sv), melualueita sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita. Rajoitus ei koske tuulivoimaloiden (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia (tv 1) alueita.

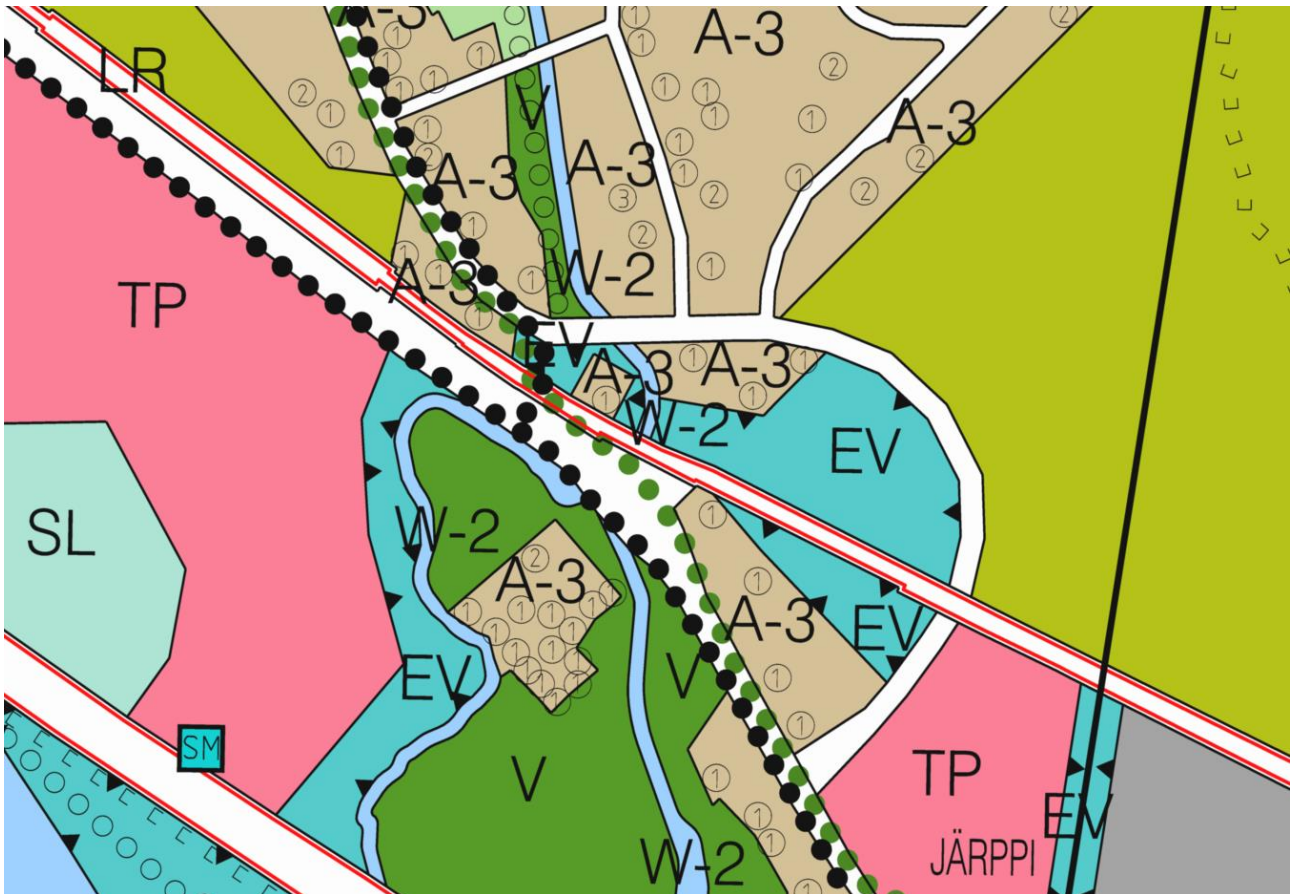
2.3.3 Yleiskaavat

Alueella on voimassa 2008 lainvoiman saanut Eteläisten alueiden oikeusvaikutteinen yleiskaava (YK nro 6).

Voimassa olevassa yleiskaavassa radan alituksen tarve on todettu, mutta tarkempien suunnitelmien puuttuessa sen linjaus on osoitettu ympäristön ja toteutuksen kannalta liian etäälle. Yleiskaavan muutoksen tarve kohdentuu pääosin pientalo- (A-3) ja suojaviheralueelle (EV). Pientaloalueelle sijoittuvat rakennuspaikat on merkitty yleiskaavaan tilakohtaisesti.

Voimassa oleva yleiskaava on alun perin laadittu oikeusvaikutteisena yleiskaavana ohjaamaan suoraan rakentamista, mutta asiaa on käsitelty hallinto-oikeudessa. Yleiskaavasta on oikeuskäsittelyssä kumottu rakennusluvan myöntämistä koskevat merkinnät, joten yleiskaavan perusteella ei voida myöntää suoria rakennuslupia ja alue on suunnittelutarvealuetta.

Yleiskaavassa on osoitettu rautatieliikenteen alue (LR) ja rautatien kanssa risteävä Ouluntien ajoliikenne Eteläntielle eritasojärjestelyin. Ajoliikenteen väylät on merkitty aluevarausmerkinnöillä (katualue). Yleiskaavassa on osoitettu kevyen liikenteen reitti, joka risteää myös rautatien kanssa sekä Pohjanmaan rantatien sijainti.

Ote Eteläisten alueiden oikeusvaikutteinen yleiskaavakartasta (Kemi karttapalvelu / Sitowise).

A-3, Pientalovaltainen asuinalue.

Korttelitehokkuus enintään $e=0.25$. Rakennettaessa asemakaavan ulkopuoliselle alueelle rakennusten yhteenlaskettu pinta-ala saa olla enintään 400 kerrosneliometriä.

EV, Suojaviheralue.

Alue on varattu liikenteen, teollisuuden ja jätteenkäsittelypaikan tms. päästöhaittoja vaimentaville istutuksille tai suojarakenteille. Aluetta on hoidettava puistomaisesti. Alueella ei sallita uudisrakentamista, sillä rakennusoikeus on osoitettu tilakohtaisesti tällä yleiskaavalla vahvistuville muille alueille.

V, Virkistysalue.

Alue varataan ulkoiluun ja virkistykseen. Alueelle saa rakentaa vain ulkoilun ja virkistyskäytön vuoksi tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. Muu rakennusoikeus on osoitettu lähtökohtaisesti tällä yleiskaavalla vahvistuville muille alueille. Maankäyttö- ja rakennuslain 128.1 §:n nojalla määrätään, että maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman rakennusvalvontaviranomaisen lupaa. Lupa ei kuitenkaan ole tarpeen, jos toimenpide perustuu metsäviranomaisen hyväksymään yleiskaavamääräysten mukaiseen metsänhakuuun suunnitelmaan.

Katualue.

 Katualue.

LR, Rautatieliikenteen alue.

Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia teollisuus-, varasto- ja palvelutiloja. Rautateitä risteävä muu liikenne järjestetään eritasoon tai ratkaistaan muilla erityisjärjestelyillä.

W-2, Virkistysvesialue.

Vesialueella moottoriajoneuvojen käyttö kielletty.

- Vanha rantatie.
- Ulkoilureitti.
- Kevyen liikenteen reitti.

Numero (2) osoittaa asemakaava-alueen ulkopuolella tilakohtaisesti, kuinka monta rakennuspaikkaa korttelialueelle saa sijoittaa.

Uuden rakennuspaikan pinta-alan on oltava asemakaavoitetun alueen ulkopuolella vähintään 2000m², ellei alueen käyttöä osoittavan merkinnän yhteydessä ole erikseen muuta määrätty.

Rakennuspaikalle saa rakennusjärjestyksestä poiketen rakentaa useita rakennuksia.

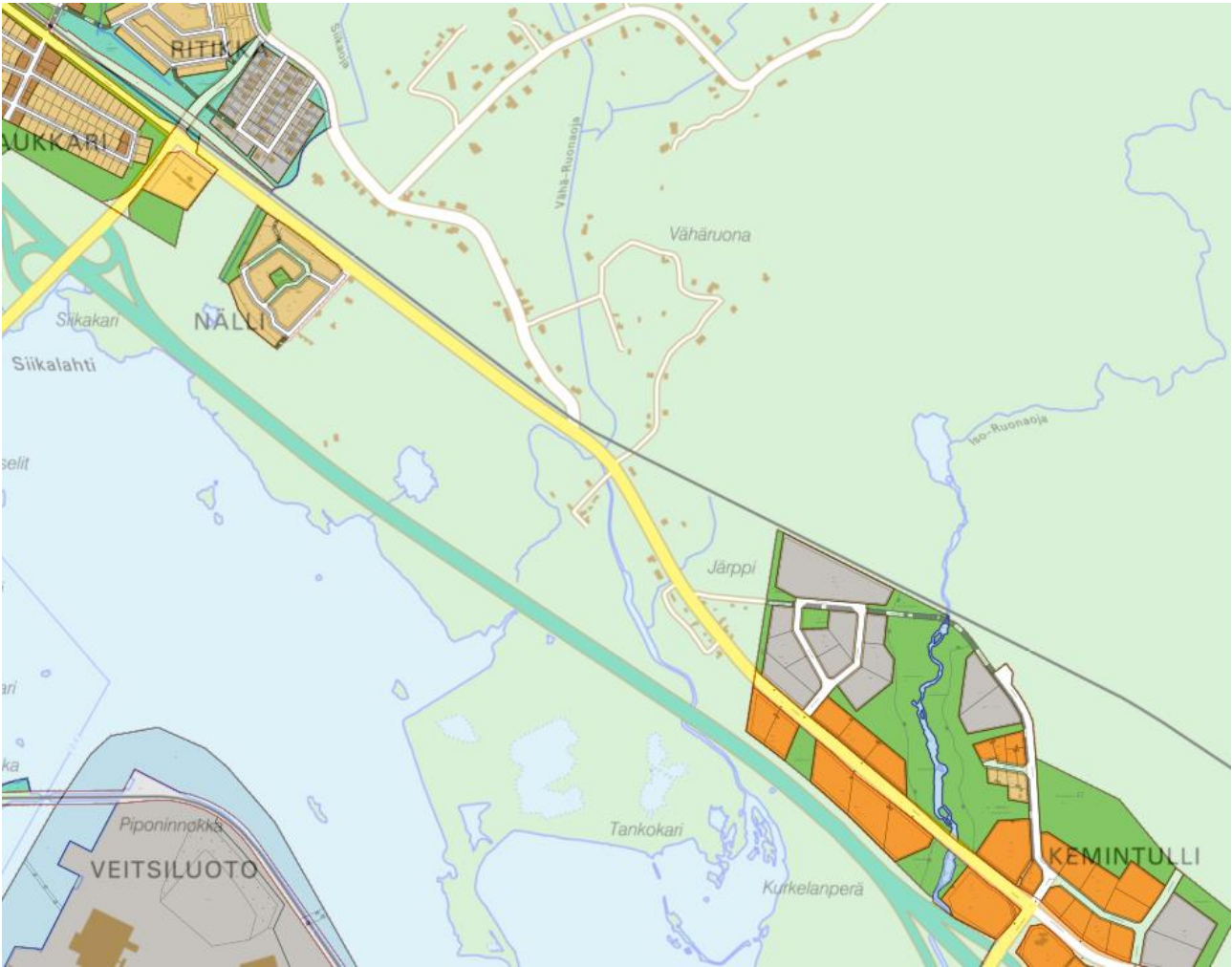
Kaikki rakennukset on sijoitettava vähintään 25 metrin päähän rantaviivasta.

Kaikki kastumiselle arat rakenteet on sijoitettava tason + 1.83m NN (+2.20m N60) yläpuolelle.

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella on jäte- ja vesihuollosta esitettäväsuunnitelma rakennuslupahakemuksen yhteydessä

2.3.4 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat

Alueella ei ole asemakaavaa.

Lähimmät asemakaava-alueet sijaitsevat Kemin keskustaajaman ja Kemintullin alueilla (Kemi karttapalvelu / Sitowise).

2.3.5 Rakennusjärjestys

Alueella on voimassa Kemin kaupunginvaltuuston 8.2.2021 hyväksymä ja 1.4.2021 voimaan tullut rakennusjärjestys. Rakennusjärjestyksessä on määritelty mm. rakennusten etäisyys tiestä, rakennusten sijoittuminen asemakaava-alueen ulkopuolella ja suositukset meluntorjuntaan.

2.3.6 Pohjakartta

Osayleiskaavassa on käytetty maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoa ja ortoilmakuvaa.

2.3.7 Muut mahdolliset selvitykset, hankkeet ja inventoinnit

- Järppi-Kemi, Ouluntien tasoristeyksien poistaminen, tiesuunnitelman laatiminen (vireillä)
- Oulu-Laurila -rataosan parantamisen tarveselvitys (Väylävirasto, 3/2022)
- Kemin eteläpuolen tasoristeysten toimenpideselvitys (2008)

3. Perusselvitykset

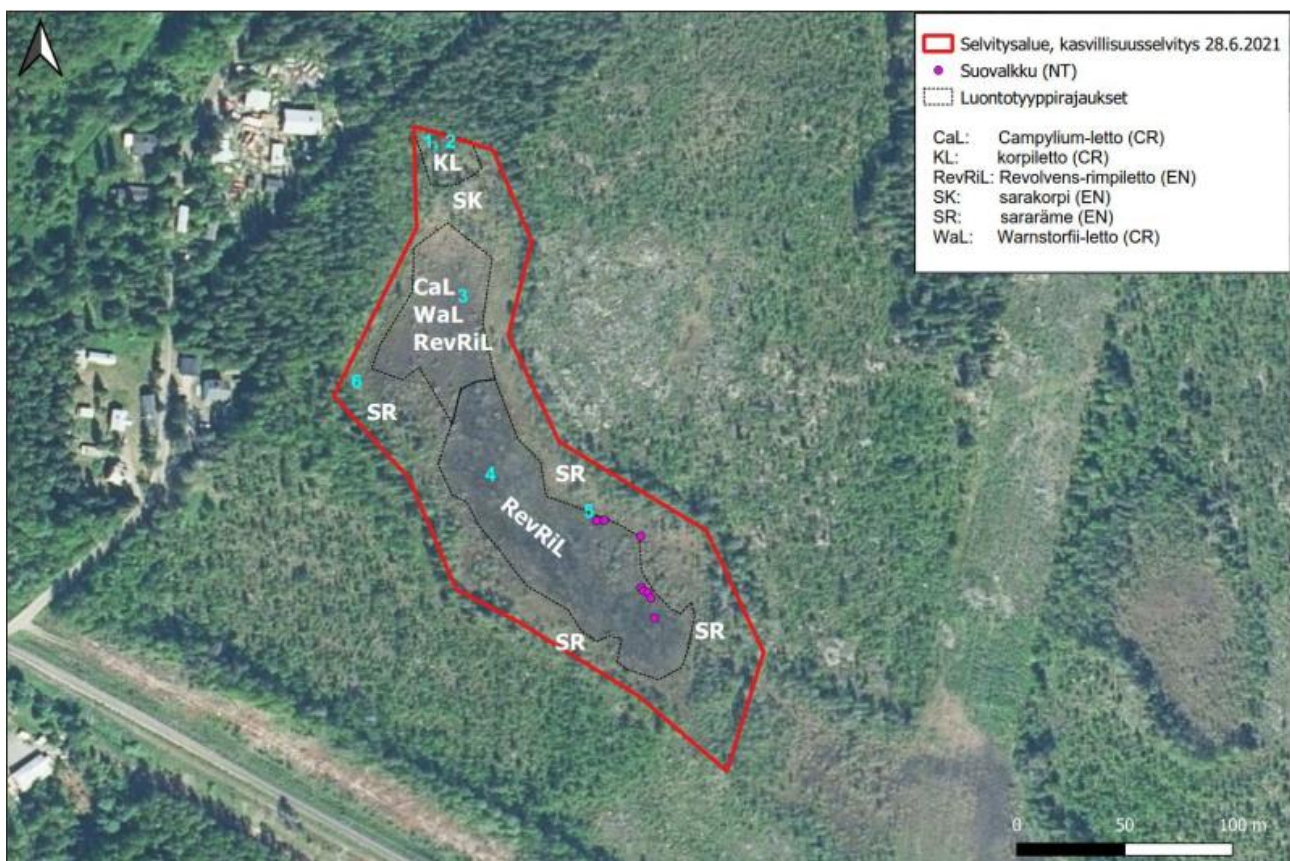
3.1 Yleistä

Yleiskaavatyössä hyödynnetään Väyläviraston vuonna 2021 teettämiä ympäristöselvityksiä (kasvillisuus- ja luontoselvitys) ja tiesuunnitelman yhteydessä vuonna 2022 tehtäviä selvityksiä (luontoselvitys)

3.2 Luonnonympäristö

Kaavamuutosalue on suurelta osin metsittynyttä vanhaa peltoaluetta ja alueella sijaitsevat metsät pääasiassa talousmetsää. Alueen halki kulkeva Vähä-Ruonanoja on pohjapadolla säännöstelty eikä näin ollen luonnontilainen.

Vuonna 2021 laadittiin liito-oravaselvitys sekä kasvillisuus selvitys (Ramboll 2021) kahdelle eri avosualueelle, jotka sijaitsevat voimassa olevan yleiskaavan mukaisen uuden yhdystielinjauksen alueella. Toinen tutkituista suoalueista sijoittuu rautatien pohjoispuolelle ja toinen sen eteläpuolelle. Selvityksessä todettiin, että rautatien pohjoispuolinen suoalue on pääosin luonnontilaista rimpilettoa (erittäin uhanalainen). Muita tienlinjauksen alueella sijaitsevia uhanalaisia suoluontotyyppieä ovat välipintaletto (äärimmäisen uhanalainen), sararämeet (erittäin uhanalainen) ja sarakorvet (erittäin uhanalainen). Noin 50 m suunnitellun tielinjauksen pohjoispuolella esiintyy äärimmäisen uhanalainen korpiletto.

Rautatien pohjoispuolinen suoalue, luontotyytit ja suo-alueen esiintymispaikat. Uhanalaisuusluokat: CR= äärimmäisen uhanalainen, EN= erittäin uhanalainen, NT= silmälläpidettävä. (Kuva: Ramboll 2021)

Rautatien eteläpuolisella kosteikkoalueella ei havaittu uhanalaisia lajeja tai luontotyypppejä eikä lailla suojeltuja luontotyypppejä. Liito-oravaselvityksessä todettiin, ettei alueella havaittu merkkejä liito-oravan esiintymisestä.

Kasvillisuus selvityksen perusteella yhdystielinjausta päätettiin muuttaa niin, ettei tie kulje suoalueiden lävitse ja tielinjauksen muuttamista varten käynnistettiin yleiskaavan muutosprosessi. Rautatien pohjoispuolinen luontoarvoiltaan arvokas avosualue sijaitsee osittain yleiskaavan muutosalueella.

Yleiskaavaluonnoksessa osoitettavan uuden tielinjauksen kohdalla laadittiin kesällä 2022 liito-oravan ja huomionarvoisten kasvilajien ja luontotyyppikuvioiden esiintymisselvitys (Albus luontopalvelut, 2022). Sen mukaan suunnitellun tielinjauksen kohta ei aikaisempien havaintojen ja alueella tehtyjen luontoselvitysten perusteella sisällä liito-oravan asuttamia tai lajille laadullisesti erityisesti soveltuvia erilliskuvioita eikä alueella esiinny kansallisen luonnonsuojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

Suunnittelualueen tienpientareilla ei kasva Kemi-Tornio alueelle ominaisen uhanalaisen perhoslajin, luhtakultasiiven ravintokasvia (nurmikonnantatarta), joten alue ei sovellu luhtakultasiiven esiintymisalueeksi. Suunnittelualueelle tai sen arvioitulle mahdolliselle vaikutusalueelle ei sijoitu luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096), vesilain (27.5.2011/587) tai metsälain (12.12.1996/1093) mukaisesti huomionarvoisiksi alueiksi sisällytettyjä luontotyyppikuvioita. Sen sijaan alueen luontotyypit sisältyvät monelta osin luontotyypppeihin, mitkä ovat kansallisesti arvioitu äärimmäisen uhanalaiseksi (P04, niityt), erittäin uhanalaiseksi (M02.03, kuivahkot kankaat; M01.02.04, tuoreet runsasravinteiset lehdot) tai vaarantuneiksi (M02.01, lehtomaiset kankaat; M01.02.03, tuoreet keskirasvinteiset lehdot; M01.02.06, kosteat runsasravinteiset lehdot). Kuviot ovat pienialaisia ja pääosin ihmistoiminnan vaikutuksesta vaihtelevasti muuntuneita, eivätkä sellaisenaan täysin vastaa arvioinnissa luonnontilaisiksi tarkoitettuja kohteita. Kasvillisuudeltaan vähämerkityksellinen Vähä-Ruonaoja ei Järpin suunnittelualueella vastaa alapuolisen veden säännöstelyyn tarkoitettua pohjapadon seurauksena vesilain (27.5.2011/587) tarkoittamaa luonnontilaista vesiuomaa, minkä perusteella hanke vaikuttaa toteuttamiskelpoiselta, mikäli veden juoksu pystytään säilyttämään muuttumattomana hankkeen toteutuessa.

3.2.1 Vesistöt ja pohjavedet

Suunnittelualueella tai sen läheisyydessä ei ole pohjavesialueita. Suunnittelualueen kautta kulkee Vähä-Ruonaoja, joka laskee Tankokarin padottuun altaaseen Veitsiluodon itäpuolella.

Vähä-Ruonaojan rautatiesillan yläpuolinen osuus on hidaskvirtaista ja pehmeäpohjaista. Vähä-Ruonaojan alaosa rautatiesillan ja maantiesillan välissä on sen sijaan nopeavirtaista ja koskimaista, pohja kivikkoinen. Vähä-Ruonaojan vedenpintaa säännöstellään pohjapadolla, joten se ei vastaa vesilain tarkoittamaa luonnontilaista vesiuomaa. (Albus luontopalvelut 2022)

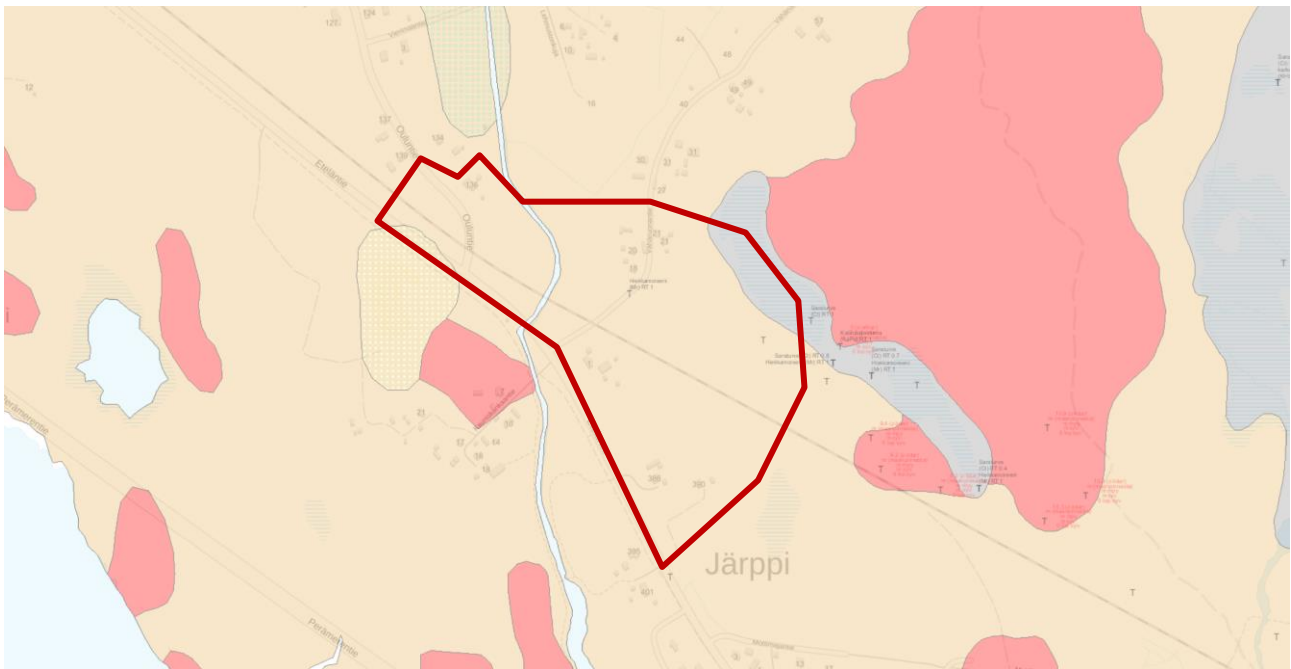
3.2.2 Tulva-alueet

Vähä-Ruonaojaa koskevaa tulvakartoitusta ei ole tehty. Suunnittelualue sijaitsee sisämaassa, eikä Kemin meritulvan tulvariskialueet ulotu suunnittelualueelle.

3.2.3 Maa- ja kallioperä

Maaperä

Alueen ympäristössä maaperä on GTK:n tietojen mukaan pinta- ja pohjamaalajiltaan pääasiassa hiekkamoreenia. Eteläntien varrella on pieneltä osin pintamaalajiltaan karkeaa hietaa oleva alue ja suunnittelualueen koillisosassa saraturvetta. Rakennettavuutta ei ole tarkemmin selvitetty.

Maaperäkarta. Oranssilla värillä on esitetty hiekkamoreeni, keltaisella ruuturasterilla karkea hieta ja harmaalla saraturve. (Kartta maaperä 1:20 000 GTK Maankamara).

Topografia

Suunnittelualueen pinnanmuodostus on alavaa ja tasaista maankohoamisrannikkoo. Vиноvalovarjosteessa erottuu painanteena Vähä-Ruonaojan uoma ja kohoumana alueen halki kulkevat maantie ja junarata.

Vиноvalovarjoste. Suunnittelualue on maastonmuodoiltaan hyvin alavaa ja tasaista. (Kartta, paikkatietoikkuna).

3.2.4 Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit

Vanhojen karttojen ja ilmakuvien perusteella kaavamuutosalue on ollut viljelykäytössä ja alueella on sijainnut maataloja pihapiireineen. Alueella ei ole ollut käyttöä, josta voisi olettaa aiheutuvan merkittävää maaperän pilaantumisriskiä.

3.3 Maisema

Alue kuuluu Peräpohjolan-Lapin maisemamaakuntaan ja tarkemmin Keminmaan seutuun.

Eteläntie Vähä-Ruonaojan kohdalla.

Keminmaan seutu eroaa melko selvästi muusta Peräpohjolan – Lapin maisemamaakunnasta. Keminmaan seutu on muuta maakuntaa loivempaa, kumpuilevaa maastoa. Maaperä on pääasiassa moreenimaata. Kulttuurimaiseman kehittymiselle tärkeitä ovat olleet leveät Kemi- ja Tornionjoki sekä laaksoihin kerääntyneet hiekkaiset jokikerrostumat. Järviä alueella on vähän. Kasvillisuudeltaan alue kuuluu keskiboreaaliseen vyöhykkeeseen, rehevyyttä kasvillisuuteen tuo Lapin kolmion letto- ja lehtokeskus. Viljelysmaata on enemmän kuin muualla maakunnassa. Peltoja sijaitsee myös suurten jokivarsien välisillä alueilla, mikä on poikkeus muuhun maakuntaan verrattuna. Asutusta sijoittuu joko rykelminä tai nauhamaisina. Vanhaa asutusta on säilynyt paikoin aina keskiajalta saakka. Keminmaan seudun rannikolla matalarantainen meri on tärkeä elementti. Asutushistoriallinen erityispiirre ovat Tervolan vanhat valtion maille, erämaahan, tehdyt asutusalueet, joita on vielä sotien jälkeen laajennettu. (Kemin kulttuuriympäristöohjelma 2013, Etelä- ja Keski-Lapin kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet 2013)

Suunnittelualueen pääasiassa sulkeutunutta maisemakuvaa halkovat rautateiden ja maanteiden liikennealueet. Suunnittelualueen laitamilla on avosuota. Asutus keskittyy liikenneyhteyksien varrelle.

3.4 Rakennettu ympäristö

Yleiskaavan muutosalueella kulkee vuonna 1903 valmistunut rautatie, Eteläntie, sekä Ouluntie, joka noudattaa 1600-luvulta peräisin olevan Pohjanmaan rantatien alkuperäistä linjausta. Alueelle sijoittuu joitakin jälleenrakennuskaudella rakentuneita asuinpihapiirejä ja yksi sitä vanhempi pihapiiri. Vähä-Ruonaojassa on Eteläntien varrella vanhoja patorakenteita.

3.4.1 Yhdyskuntarakenne ja asutuksen nykytila

Alueella sijaitsee Ouluntien, Eteläntien ja Vähäruonantien varrella vanhaa, jälleenrakennuskaudella tai sitä aikaisemmin syntynyttä haja-asutusta.

3.4.2 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Pohjanmaan rantatie on valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde (RKY 2009).

Osa Pohjanmaan rantatietä Järpin kohdalla.

Pohjanmaan rantatie on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut Pohjanmaan tärkein tie ja Lapin läänin alueella pitkään ainoa maantie.

Vanhan linjauksen mukainen maantie on ollut monin paikoin käytössä aina 1950-luvulle. Parhaiten säilyneillä tieosuuksilla vanhan tien maastonmyötäinen olemus ja linjaus ovat tien parantamisesta huolimatta säilyneet tai nähtävissä. Tiet ovat kapeita ja vaihdellen hiekka- ja sorapintaisesta päällystettyihin. Lapin läänin alueella lähes koko rantatien pituus, 70 kilometriä, on paikallistettavissa maastossa. (Museovirasto, Pohjanmaan rantatien kohdekuvaus)

3.4.3 Paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Suunnittelualueella sijaitsee paikallisesti arvokas korkea puurakenteinen ja mansardikattoinen tornimainen muuntamo, joka mainitaan 'Lapin kulttuuriympäristö tutuksi' -aineistossa sekä Kemlin kulttuuriympäristöohjelmassa.

Korkea puurakenteinen ja mansardikattoinen tornimainen muuntamo on edelleen käytössä. Keltaisen vaakaponttilaudoitun yksinkertaisen rakennuksen katteena on punainen saumattu pelti. Ovi ja ylhäällä oleva luukku ovat vaakaponttilautaa ja alkuperäisiä. Sokkeli on tehty betonipilareista. Kemissä on vielä pari vanhaa muuntamoa jäljellä ja nämä ovat hauskoja muistomerkkejä maisemassa. Kyseinen muuntamo

sijaitsee Ruonaojan varrella, pyörätien ja Eteläntien (E4/E75) välissä. Lähiympäristössä on rautatie ja omakotitaloaluetta.

LKYT-arvio: Mahdollisesti sodalta säästynyt. Harvinaisuus. Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti erittäin arvokas kohde, jolla on myös kulttuurihistoriallista arvoa. (Kemin kulttuuriympäristöohjelma)

‘Lapin kulttuuriympäristö tutuksi’ -aineistossa mainittu Ouluntie 143 sijoittuu suunnittelualueelle, mutta on purettu.

Lisäksi alueella sijaitsee useampia jälleenrakennuskauden rakennuksia ja Vähäruonantien ja Eteläntien risteyksessä 1800-luvulta peräisin oleva maalaistalon pihapiiri. Tornionlaakson museo on suorittanut alueella täydennysinventoinnin alkuvuodesta 2023. 1860-luvulla rakennetun Järppilän tilan päärakennuksen katto vuotaa ja välipohja on romahtanut. Rakennus on niin huonokuntoinen, että sillä mahdollisesti olleet rakennetun ympäristön kulttuurihistorialliset arvot on menetetty. Myöskään alueella sijaitsevia jälleenrakennuskauden rakennuksilla ei ole suojelullista arvoa.

Mansardikattoinen puurakenteinen muuntamo Eteläntien varrella.

Vähäruonantien ja Eteläntien risteyksessä sijaitseva Järppilän talon pihapiiri.

3.5 Arkeologinen kulttuuriperintö

Alueelle ei sijoitu tunnettuja arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Lähimmät tunnetut muinaisjäännökset ovat n. 600 metrin päässä suunnittelualueesta lounaaseen sijaitseva *Siikalampi* (mjt 1000011274) ja n. 500 metriä suunnittelualueesta itään sijaitseva mahdollinen muinaisjäännös *Kittilänjärven kangas* (mjt 240000010).

Suunnittelualueen lähimpien arkeologisten kohteiden sijainti. Meren rannalla kohde *Siikalampi* (mjt 1000011274) ja idässä *Kittilänjärven kangas* (mjt 240000010). Suunnittelualueen likimääräinen sijainti rajattu punaisella.

3.6 Liikenne

Suunnittelualueen halki kulkee päärata sekä Eteläntie (19511) ja Ouluntie (19513). Eteläntien keskimääräinen liikenne on 1491 ja Ouluntien 523 ajoneuvoa vuorokaudessa. Eteläntien varrella kulkee yhdistetty kävelyn ja pyöräilyn väylä.

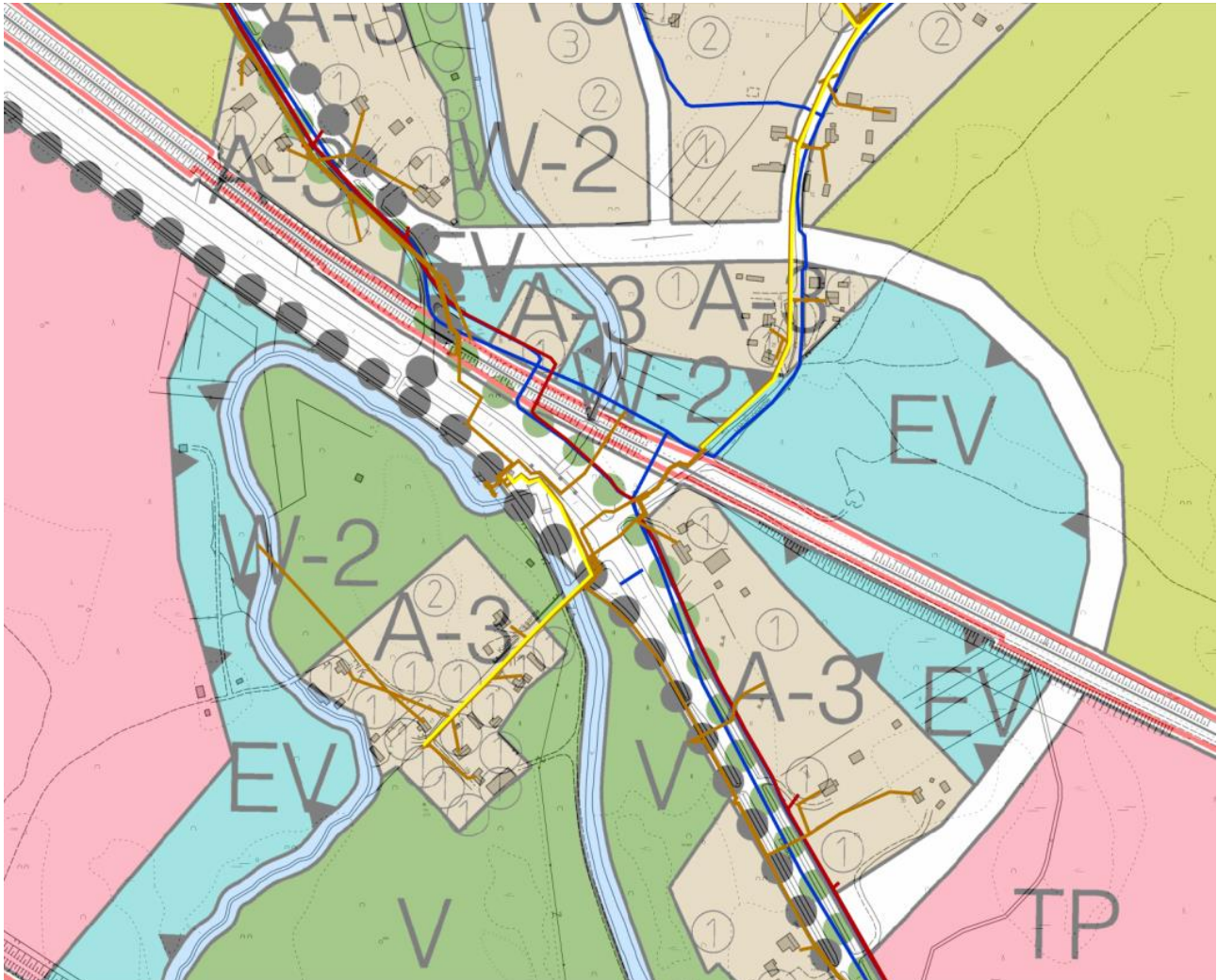

Liikennemääräkarta (Väylävirasto.)

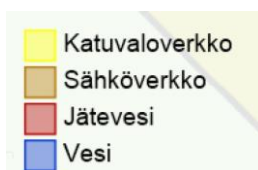
Alueella kulkee Meri-lapin joukkoliikenteen bussilinja 2 Ouluntieltä Eteläntielle ja linja 6 Eteläntietä pitkin. Joukkoliikenteen pysäkit sijaitsevat Eteläntien ja Vähäruonantien yhteydessä. Ouluntietä pitkin on myös koulukuljetusliikennettä välillä Takajärvi-Hepolan koulu.

3.7 Yhdyskuntatekniikka

Alue on kunnallistekniikan piirissä

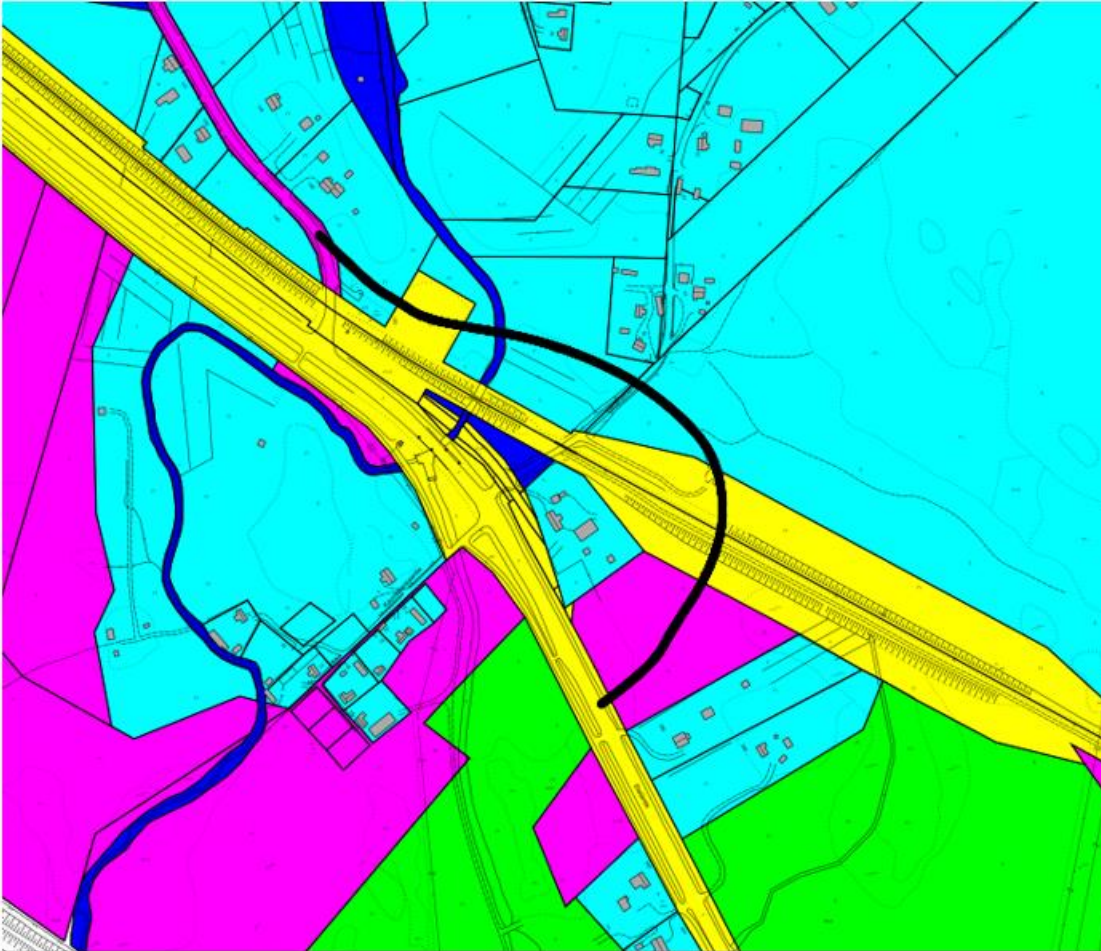

Kunnallistekninen verkostokartta. (Kemin kaupunki)

3.8 Maanomistus

Rautatien ja maantien pohjat ovat valtion omistuksessa. Ouluntien alue sekä tilat 240-403-30-82 sekä 240-403-13-111 ovat Kemin kaupungin omistuksessa. Muut alueet ovat yksityisessä omistuksessa tai jakokuntien omistamaa.

Maanomistuskartta. (Kemin kaupunki)

3.9 Elinkeinot ja palvelut

Alue tukeutuu n. 4,5 kilometrin päässä sijaitsevan Kemin keskustan palveluihin.

3.10 Virkistys

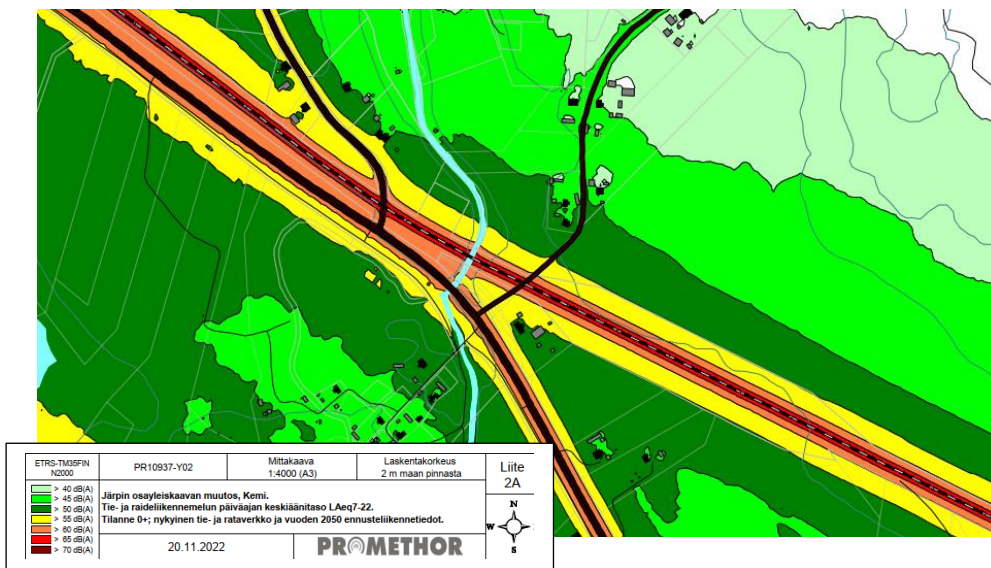
Viheralueet ja Vähä-Ruonaojan varsi toimivat yhteytenä lähiluontoon ja virkistäytymiseen.

3.11 Ympäristön häiriötekijät

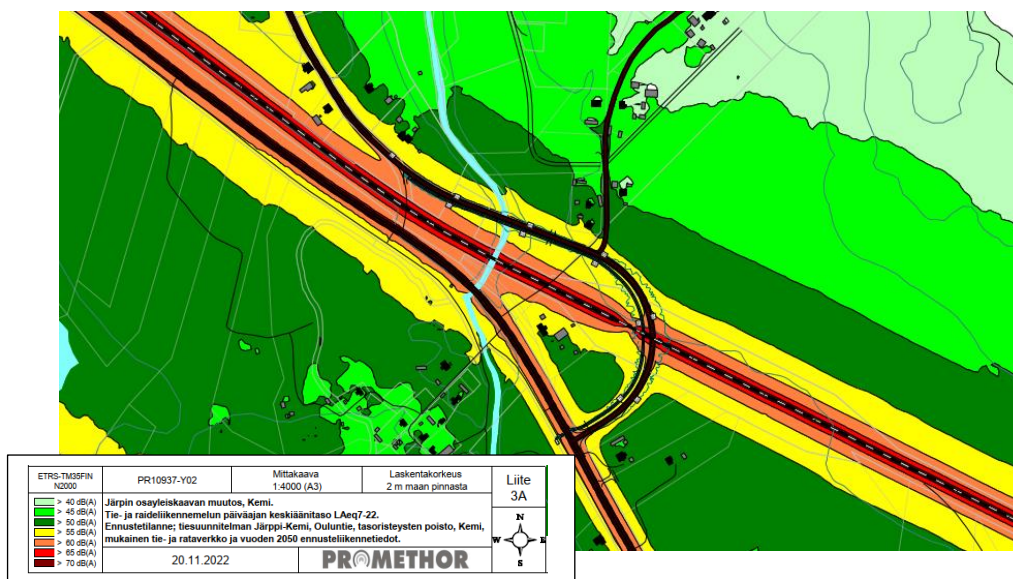
3.11.1 Melu ja värinä

Kaavoitusta varten laadittua tieliikenteen ja rautatien yhteismelutarkastelua on tarkennettu luonnosvaiheen jälkeen. Tarkastelun perusteella tasoristeyksen poistamisesta aiheutuvat liikennejärjestelyt lisäävät liikennemelua asutuksen piha-alueilla. Kaavamuutosalueella melutaso ylittää ennustetilanteessa valtioneuvoston antamia melun ohjearvot (993/1992) sekä päivällä että yöllä rautatien ja Eteläntien välissä sijaitsevalla Järppilän tilalla. Muilla kaavamuutosalueella sijaitsevilla asuinpaikoilla melutason ohjearvot eivät ylitä päiväsaikaan, mutta yöajan melutason ohjearvot ylittyvät useammalla pihalla. Melunsuojaustarpeen mitoitus selvitettiin mallintamalla ja suojaustarve osoitetaan yleiskaavassa pääradan varrelle.

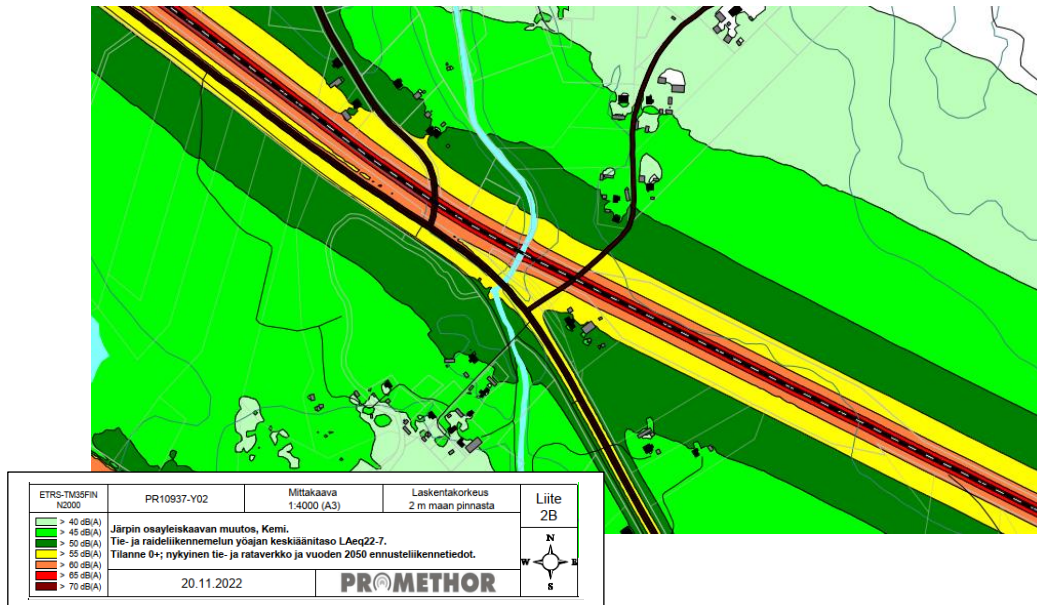
Ennustetilanteen (2050) päivämelu nykyisillä järjestelyillä.

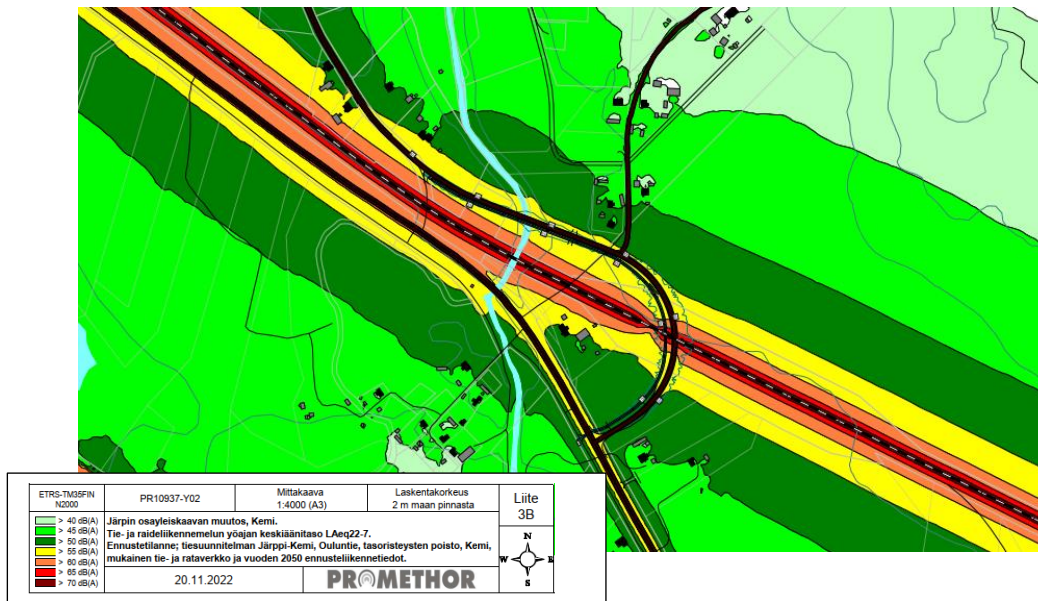
Ennustetilanteen (2050) päivämelu tasoristeyksen poiston jälkeen.

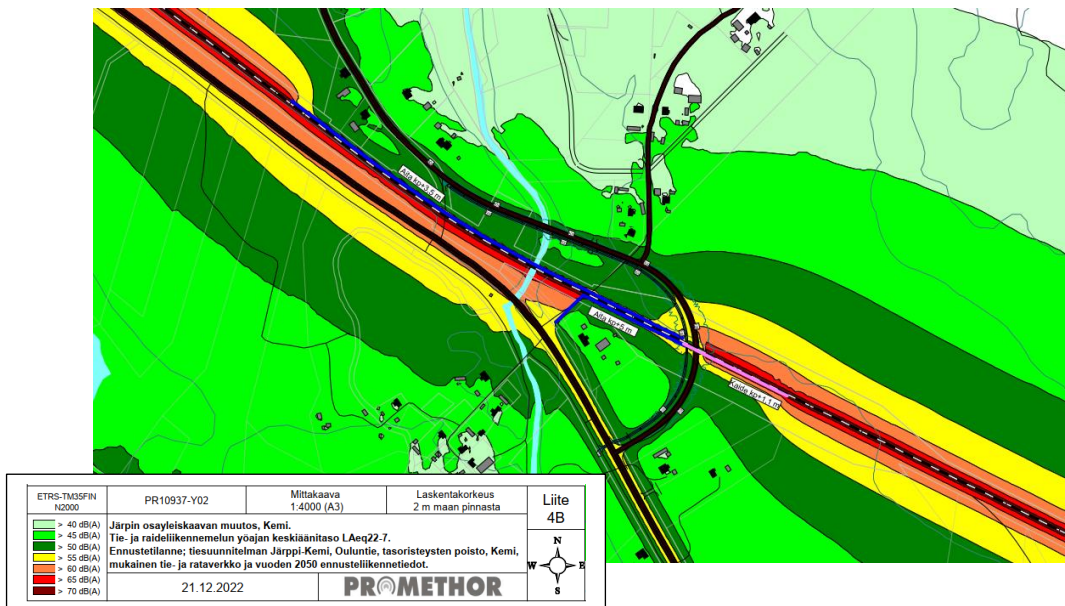
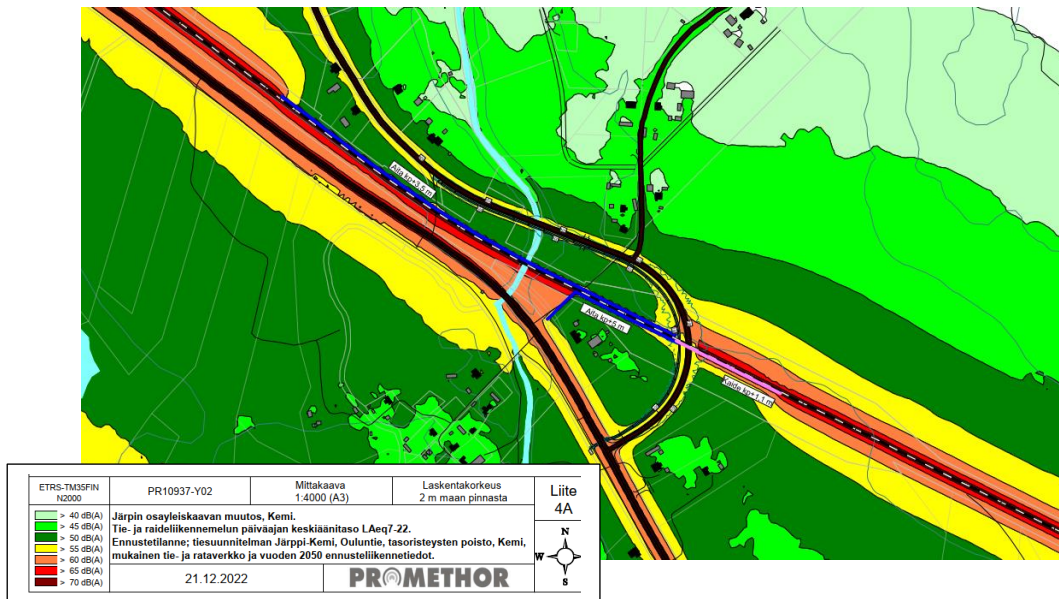
Ennustetilanteen (2050) yömelu nykyisillä järjestelyillä.

Ennustetilanteen (2050) yömelu tasoristeyksen poiston jälkeen.

Mallinnus melunsuojauksella, jolloin pysytään melutason ohjearvoissa:

4. Tavoitteet

4.1 Yleiset tavoitteet

- Liikennejärjestelmän toimivuuden, toimintavarmuuden ja turvallisuuden edistäminen
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, jätetään riittävät suojaetäisyydet, tai riskit hallitaan muulla tavoin
- Valtakunnallisesti arvokkaan Pohjanmaan rantatien huomioiminen
- Ouluntien ja pääradan tasoristeyksen poisto ja Väyläviraston suunnitelmien mukaisen eritasoratkaisun mahdollistaminen
- Päivittää yleiskaava laadittujen luontoselvitysten ja kulttuuriympäristön inventointien perusteella.

4.2 Mitoitustavoitteet

Kaavaratkaisu noudattaa pääosin rakenteeltaan ja mitoitukseltaan voimassa olevaa Eteläisten alueiden oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

4.3 Yleisötilaisuudet

Kaupunki on pitänyt yhdessä Väyläviraston kanssa yleisötilaisuuden kaavan vireilletulon yhteydessä.

Valmisteluvaiheen yleisötilaisuus pidettiin 3.11.2022

5. Suunnittelun vaiheet

5.1 Suunnittelun tarve

Voimassa olevassa Eteläisten alueiden yleiskaavassa Ouluntielle on osoitettu uusi, pääradan alittava tielinjaus. Vuonna 2021 tehdyissä ympäristöselvityksissä todettiin, että yleiskaavan mukaisella linjauksella sijaitsee uhanalaisia suotyyppisiä. Ouluntien linjausta on tarve muuttaa niin, ettei se kulje luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden lävitse. Samalla tielinjaus lyhenee, minkä vuoksi rakennettava uusi tielinjaus on voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettua ratkaisua edullisempi.

5.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Tämän kaavahankkeen osallisia ovat mm.:

- Lapin ELY-keskus
- Lapin liitto
- Väylävirasto
- Traficom
- Lapin pelastuslaitos
- Kemin Energia ja Vesi Oy
- Tornionlaakson museo
- Lähiympäristön maanomistajat ja asukkaat
- Kunnan toimielimet ja viranhaltijat, joiden toimialaa asia koskee

Viranomaisyhteistyö toteutetaan viranomaistahoille osoitettavilla lausuntopyynnöillä luonnos- ja ehdotusvaiheen nähtävilläolojen yhteydessä sekä viranomaisneuvotteluilla tai muilla työneuvotteluilla.

Kaupunki on pitänyt yleisötilaisuuden osayleiskaavan muutoksesta yhdessä Väylän kanssa 21.6.2022 Kemin kaupungintalon valtuustosalissa. Valmisteluvaiheen yleisötilaisuus pidettiin Kemin kulttuurikeskuksessa 3.11.2022.

5.3 Valmisteluvaiheen kuuleminen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville 21.6.2022. Suunnitelmasta saatiin Tornionlaakson museon lausunto. Saatu palaute ja annetut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteenä 2.

Osayleiskaavan valmisteluaineisto oli nähtävillä 2.11.-2.12.2022 välisen ajan. Suunnitelmasta saatiin yksi mielipide ja neljä lausuntoa (Lapin liitto, Tornionlaakson museo, Lapin ELY-keskus sekä Väylävirasto). Saatu palaute ja annetut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteenä 3.

Lausunnoissa tärkeimmät täydennys ja muutostarpeet koskivat alueen rakennetun kulttuuriperinnön inventointien täydennystarvetta sekä kaavaluonnoksen puutteellisuutta radanvarren melunsuojausmääräysten osalta.

5.4 Ehdotusvaiheen kuuleminen

6. Yleiskaava ja sen perustelut

6.1 Yleiskaavan kuvaus

6.1.1 Kokonaisrakenne ja -mitoitus

Yleiskaavassa osoitetaan Ouluntielle uusi Eteläntielle johtava, pääradan alittava linjaus. Sekä Eteläntien että Ouluntien varrelle osoitetaan yhdistetty jalankulun ja pyöräilyn reitti. Alueen halki kulkevan pääradan varsi osoitetaan pääasiassa suojaviheralueeksi. Vähä-Ruonaojan varteen sen länsipuolelle osoitetaan pohjoiseen jatkuva virkistysalue, jolle osoitetaan ulkoilureitti. Ouluntien uuden linjauksen varressa radan pohjoispuolella sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaista aluetta ja Eteläntien varressa pieni kaistale työpaikka-aluetta. Yleiskaavan alueella Ouluntien ja Eteläntien varsilla sijaitsee kuusi rakentunutta asuintonttia ja kaavassa pääosin säilytetään voimassa olevan kaavan ohjeelliset rakennuspaikat. Alueen rakentaminen tapahtuu suunnittelutarveharkinnan kautta.

6.1.2 Kaavamääräykset

Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset on esitetty yleiskaavakartalla.

6.1.3 Yleiskaavamuutoksen suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- *luodaan edellytykset alueiden ja yhdyskuntien kehittymiselle elinvoimaisina, vahvuuksia ja voimavaroja tehokkaasti ja kestävästi hyödyntäen*
- *edistetään monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta*
- *vastataan väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämiin tarpeisiin, luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi ja mahdollistetaan eri väestöryhmien tarpeita vastaava asuntotarjonta*
- *luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen*
- *edistetään saavutettavuutta, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen sekä viestintään ja liikkumiseen liittyvien palveluiden kehittämistä*

Yleiskaava:

Osayleiskaavan muutos toteuttaa kohtaa 1 edistämällä hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta ja saavutettavuutta: Yleiskaavassa on osoitettu kevyenliikenteen yhteydet sekä Ouluntien että Eteläntien varteen. Lisäksi tasoristeysten poisto sujuvoittaa alueen liikennettä.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

- edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta
- edistetään vähähiilisyyttä

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin, uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin
- ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, jätetään riittävät suojaetäisyydet, tai riskit hallitaan muulla tavoin
- suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, alueet tai toiminnot sijoitetaan riittävän etäälle häiriintyvistä kohteista
- otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- huolehditaan luonnon- ja kulttuuriympäristöistä kestäväällä tavalla, mikä on elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta tärkeää
- otetaan huomioon valtakunnalliset inventoinnit
- huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta
- edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä
- huolehditaan virkistysalueiden riittävyydestä ja viheralueverkoston jatkuvuudesta
- luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle ja edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä

Osayleiskaavan muutos toteuttaa erityisesti kohtaa 2., koska rautatien tasoristeyksien poistaminen parantaa sekä rautatien että Ouluntien turvallisuutta, sujuvuutta ja käytettävyyttä nykyisestä.

Osayleiskaavassa on osoitettu muutamia uusia asuinrakentamisen paikkoja voimassa olevan osayleiskaavan mitoituksen mukaisesti.

Kaavamääräyksissä on huomioitu tavoite 3. ja siinä erityisesti tarpeet ehkäistä melusta ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvat ympäristö- ja terveyshaitat sekä varautuminen sään ääri-ilmiöihin ja tulviin, sillä rakentamista ei ole sijoitettu tulvavaara-alueille.

Luontoselvitysten, aiemman kulttuuriympäristön selvitysmateriaalin sekä kaavaprosessin aikana laaditun rakennetun kulttuuriympäristön täydennysinventoinnin pohjalta on pystytty osoittamaan tavoitteen 4. vaateet huolehtia luonnon- ja kulttuuriympäristöistä kestäväällä tavalla. Kaavaratkaisussa on myös jätetty maa- ja metsätalousvaltaisia yhtenäisiä alueita sekä virkistysalueiden ja reittien muodostamaa verkostoa, jotta taataan ekologisten yhteyksien säilyminen sekä virkistysalueiden riittävyys ja viheralueverkoston jatkuvuus.

- huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden säilymisestä
- huolehditaan saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kehittämisellä ja niille tärkeiden alueiden säilymisestä (ei koske tätä aluetta)

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

- varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon tarpeisiin, huolehditaan kuljetusten ja varastoinnin toimivuudesta
- sovitetaan tuulivoimarakentaminen ympäröivään maankäyttöön, minimoidaan tuulivoimaloista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia sijoittamalla voimalat suuriin yksiköihin
- turvataan merkittävien voimajohtojen ja kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet, voimajohtojen linjauksissa hyödynnetään olemassa olevia johtokäytäviä

Tasoristeysten poisto sujuvoittaa myös tavaraliikenteen kuljetuksia raiteilla.

6.1.4 Yleiskaavamuutoksen suhde maakuntakaavaan

Maakuntakaava:

Perämeren kaari

Merkinnällä osoitetaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämisvyöhyke.

Kehittämisvyöhykkeen toimintojen verkostoitumista tulee edistää alueidenkäyttörajoituksilla.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, erityisesti pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin.

Perämeren rannikon matkailu- ja virkistyspalvelujen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon veneilyreittien ja -satamien kehittämistarpeet sekä yhtenäisen kevyen liikenteen reitin kehittämismahdollisuus.

Yleiskaava:

Yleiskaavaratkaisu parantaa liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta raideliikenteen ja ajoneuvoliikenteen osalta.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvata maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus. Maankohoamisrannikon luonnon- ja kulttuuriperinnön kansainvälisten arvojen säilymistä ja matkailullista hyödyntämistä tulee edistää.

Kaupunkikehittämisen kohdealue

Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutua, johon kohdistuu maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäyttöllisiä kehittämisen tarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Alueen suunnittelun lähtökohtana tulee olla kaupunkimaisen kokonaisilmeen muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla.

Alueen suunnittelussa tulee turvata asuin- ja elinympäristön laatu sekä varautua palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin. Suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.

Taajamatoimintojen alue

Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

Raideliikenteen kehittämiskäytävä

Merkinnällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä varata riittävät alueet vaihtoliikenteeseen ja pysäköintiin.

Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti

Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.

Yleiskaavassa osoitetut melumääräykset turvaavat asuin- ja elinympäristön laatua. Yleiskaavassa huomioidaan ja turvataan alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvot kaavamääräyksin. Yleiskaavan toteutuminen parantaa alueen tieliikenneverkostoa.

Yleiskaava sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle. Yleiskaavassa osoitetut toiminnot ja käyttötarkoitukset vastaavat maakuntakaavassa alueelle määriteltä käyttötarkoitusta.

Yleiskaava toteuttaa maakuntakaavaa sujuvoittamalla raideliikennettä ja parantamalla raideliikenteen turvallisuutta.

Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet turvataan yleiskaavamääräyksillä.

Maakuntakaavan yleismääräykset:

Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.

Maakuntakaava-alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 2000k-m².

Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskylien (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten maankohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa -ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa osoitettu rakentamiseen sopiviksi.

Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin. Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoiman

Yleiskaava:

Yleiskaavan melumääräykset edistävät elinympäristön laadun parantamista. Tasoristeyksien poisto parantaa liikenneväylien turvallisuutta sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytyksiä.

Yleiskaavassa osoitetut kaavamääräykset huomioivat ja turvaavat luontoselvityksissä sekä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinneissa esille nousseet arvot.

rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä lievennettävä haitallisia vaikutuksia.

Tuulivoimaloita ja muita korkeita rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset.

Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilma-valvontatutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydettävä Puolustusvoimien lausunto asiasta.

Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvienhallintasuunnitelmat.

Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydettävä lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen,

Yleiskaavan laadinnan yhteydessä on laadittu selvitys rata- ja ajoneuvoliikenteen yhteismelusta. Yleiskaavassa annetaan melusuojausta koskevia määräyksiä, joilla turvataan valtioneuvoston antamien melutasojen ohjearvojen toteutuminen.

muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä.

Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

RAKENTAMISRAJOITUS: Maankäyttö- ja rakennuslain 33§:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- ja suojelualueeksi tai liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ, SL, SM, SR, SR1, rs, mo, vt, kt, st, yt, voimajohto). Rajoitus laajennetaan koskemaan puolustusvoimien kohteita (EP), kaivosalueita (EK), suoja vyöhykkeitä (sv), melualueita sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita. Rajoitus ei koske tuulivoimaloiden (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia (tv 1) alueita.

6.1.5 Tavoitteiden toteutuminen

Kaupungin ja Väyläviraston tavoitteiden toteutuminen suunnittelussa on varmistettu ohjausryhmän kokouksissa.

7. Yleiskaavan vaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavaa laadittaessa on selvittävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset (MRL 9 § ja MRA 1 §). Vaikutuksen arvioinnin tarkoituksena on selvittää tarpeellisessa määrin kaavan toteuttamisen aiheuttamat vaikutukset ennakolta. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

7.1.1 Vaikutusalue

Yleiskaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat suunnittelualueelle sekä siihen rajoittuvaan Vähäruonan alueeseen. Liikenteelliset vaikutukset ulottuvat laajemmalle (turvalliset ja sujuvat yhteydet).

7.1.2 Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Uuden tielinjauksen ja rautatien alikulun rakentaminen vaikuttaa kyläkuvaan ja rautatien varren näkymiin. Aikaisempaan yleiskaavaratkaisuun nähden rakennettavan tien pituus on lyhyempi ja sen myötä vaikutukset maisemaan ja kyläkuvaan vähäisemmät. Uusi tielinjaus sijoittuu rautatien läheisyyteen, jolloin sen pääasiallinen vaikutus kohdistuu jo rakennettuun liikennealueeseen.

Yleiskaavan suunnittelussa on huomioitu alueen rakennusperinnön sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvot ja annettu niistä koskevia suojelumääräyksiä. Yleiskaavaratkaisu turvaa tunnistetut kulttuuriarvot vaikkakin kaavan rakentamisen myötä valtakunnallisesti arvokkaan Pohjanmaan rantatien linjaukseen syntyy epäjatkuvuuskohta. Rautatien läheisyydessä, sen eteläpuolella sijaitseva osa Pohjanmaan rantatietä on tuhoutunut jo aikaisemmin pääradan ja Eteläntien sekä Ouluntien radanylityspaikan rakentamisen yhteydessä.

7.1.3 Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään, veteen ja ilmastoon

Kaavamerkintöjen ja niihin liittyvien määräyksien laadinnassa on huomioitu laaditut luonto- ja kasvillisuus selvitykset. Kaavan arvioidaan turvaavan kaavan tarkkuustaso ja laajuus huomioiden riittävästi luonnon monimuotoisuuden säilyminen.

Vaikutukset maa- ja kallioperään ovat vähäiset ja kohdentuvat rautatien alikulun kaivamiseen sekä täydennysrakentamisen rakennuspaikoille, joilla maata muokataan mekaanisesti.

Kevyen liikenteen yhteyksien osoittaminen ja kevyenliikenteen yhteyksien rakentaminen vähentää asumisen vaikutuksia ilmastoon. Uudet ja olemassa olevat kevyen liikenteen yhteydet kannustavat matkatuotoksen siirtymistä moottorikulkuneuvoilta kevyen liikenteen piiriin.

7.1.4 Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin

Osayleiskaavan vaikutukset liikenneturvallisuuteen ovat myönteiset. Tasoristeyksen poistuminen vähentää merkittävästi pääradan ja autoliikenteen onnettomuusriskiä. Osoitetut kevyen liikenteen yhteydet edesauttavat kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta kulkumuotona.

7.2 Taloudelliset vaikutukset

Yleiskaavamuutoksesta aiheutuu kuluja julkiselle taloudelle tasoristeyksen poistamisen, Ouluntien jatkamisen ja uuden rautatien alikulun rakentamisen myötä.

7.2.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen

Yleiskaavassa osoitettavat ohjeelliset rakennuspaikat täydentävät jo olemassa olevaa rakennetta. Rakennuspaikat sijoittuvat valmiin kunnallistekniikan piiriin ja ovat siksi taloudellisia toteuttaa. Kaavamuutoksen vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ovat kokonaisuudessaan pienet.

7.2.2 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta sosiaalisesti kestävä kehityksen osalta korostuvat terveydelliset kysymykset ja eri väestöryhmien tarpeiden huomioon ottaminen. Sosiaalisesti kestävä kehitys on myös mahdollisuus osallistua suunnitteluun ja vaikuttaminen kaavoitukseen liittyvään päätöksentekoon. Yleiskaavatyön valmistelun yhteydessä valmisteluvaiheen aineisto asetetaan nähtäville mielipiteiden keräämistä varten ja nähtävillä olon yhteydessä järjestetään avoin yleisötilaisuus. Jatkotyössä huomioidaan saatu palaute kaava-aineistoa kehittäessä mahdollisuuksien mukaan eri intressejä yhteen sovittaen.

Kaavan toteutuminen ja rautatien tasoristeyksen poistuminen parantaa Ouluntien liikenneturvallisuutta. Osoitettujen melumääräysten ja melunsuojaustarpeen mukaisten melunsuojarakenteiden toteutuessa alueen asumisviihtyvyys paranee. Kaavamuutosratkaisu säästää lähialueen suo- ja metsäalueita rakentamiselta. Elinympäristön laatua on osaltaan luonnonympäristön kokemisen mahdollisuuksien säilyminen.

8. Yleiskaavan toteuttaminen

8.1 Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet

Yleiskaava ei ohjaa suoraan rakentamista vaan rakentaminen tapahtuu suunnittelutarveharkinnan kautta. Ouluntien tasoristeyksien poistamista varten laaditaan tiesuunnitelma.

Elina Marjakangas, Kaavoitusarkkitehti
Sweco Finland Oy
Oulu

Juho Peltoniemi, Kaavoitusarkkitehti
Sweco Finland Oy
Oulu

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA (OAS)

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tiedotetaan kyseessä olevan kaavamuutoksen osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

JÄRPIN OSAYLEISKAAVA

joka koskee eteläisen Kemlin Järpin aluetta. Alueella ei ole asemakaavaa. Kaavamuutos koskee yksityisten omistamia kiinteistöjä

240-402-2-27
240-403-13-12
240-403-22-108
240-403-30-55, -75, -79, -82
240-403-38-11, -12, -52, -76
240-403-44-78, -79, -80, -91, -112, -113, -114, -118, -119
240-403-115-0
240-403-876-1
240-403-878-36

Lisäksi muutosalueella on kaupungin omistama kiinteistöt

240-895-2-9
240-403-30-82 sekä
valtion omistamat kiinteistöt
240-403-13-143, -144
240-403-30-32, -33
240-403-44-69
240-403-882-1
240-871-1-1
240-895-2-12

Sijaintikartta:

Ote Kemlin opaskartasta (Kemi, karttapalvelu).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) tarkoitus:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL 63 §). OAS:ssa kerrotaan mitä suunnitellaan, kerrotaan kaavaprosessin vaiheet, keitä valmistelussa kuullaan, miten suunnitelmiin voi vaikuttaa ja ketkä kaavaa valmistelevat. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan työn kuluessa.

Osayleiskaavamuutoksen tavoite:

Suunnittelualue sijaitsee eteläisessä Kemissä, noin 4,5 kilometrin linnuntie-etäisyydellä kaupungin keskustasta kaakkoon. Kyseessä on Ouluntien eteläosa, joka nykytilanteessa yhdistyy tasoristeyksen kautta Eteläntiehen.

Väylävirasto pyrkii parantamaan liikenneturvallisuutta poistamalla ratojen tasoristeyksiä ja korvaamalla ne eritasoratkaisuilla. Väylällä on suunnittelun alla Kemissä poistettavana Ouluntien tasoristeys Järpissä. Virasto on teettänyt alustavia selvityksiä ja suunnitelmia, joiden perusteella korvaava tieyhteys on tarkoitus toteuttaa muuttamalla Ouluntien linjausta jatkamalla maantietä kaakkoon. Suunnitelman mukaan Ouluntien jatke erkanisi nykyiseltä tieltä noin 100 m ennen rautatietä alittaen rautatien noin 330 metriä Ouluun päin nykyisestä tasoristeyksestä. Tie liittyy Eteläntiehen (Mt 19511) noin 350 metriä Oulun suuntaan nykyisestä liittymästä.

Alueella on voimassa 2008 lainvoiman saanut Eteläisten alueiden yleiskaava. Vuonna 2008 Tiehallinnon, kaupungin ja Ratahallintokeskuksen tilaamassa selvityksessä on todettu, että yleiskaavan tielinjausta noudattava ratkaisu on kustannuksiltaan korkeampi kuin muut tuolloin tutkitut vaihtoehdot. Vuonna 2021 tehdyissä ympäristöselvityksissä on lisäksi todettu, että yleiskaavan mukaisella linjauksella sijaitsee uhanalaisia suotyyppejä.

Jatkosuunnitteluun valittu ratkaisu vaatii osayleiskaavan muutoksen.

Kuvaote ajantasa-yleiskaavasta. Kemi karttapalvelu/Sitowise.
Lisänä Väylän alustava suunnitelma kulkuyhteyden sijainnista.

Vireilletulo:

Osayleiskaavan muutos on tullut vireille kaupunginhallituksen päätöksellä 28.3.2022. Päätös on kuulutettu 15.6.2022.

Maanomistus:

Suunnittelualue sijoittuu valtion, kaupungin ja yksityisten omistuksessa oleville alueille.

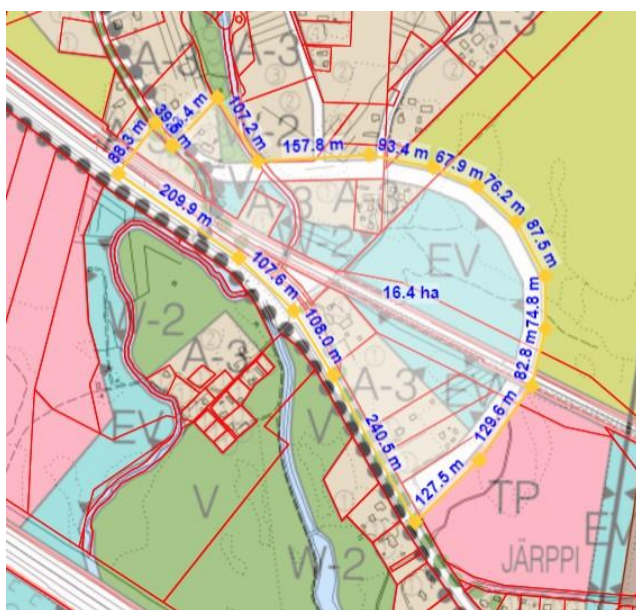
Alustava aikataulu:

Väylän puolesta tiesuunnitelmien kilpailutus on käynnistetty ja suunnitelmien on tavoitteena olla valmiit jo kuluvan vuoden aikana. Tiesuunnitelman laadinnan yhteydessä tehdyt selvitykset ovat kaupungin käytettävissä kaavoitusprosessissa.

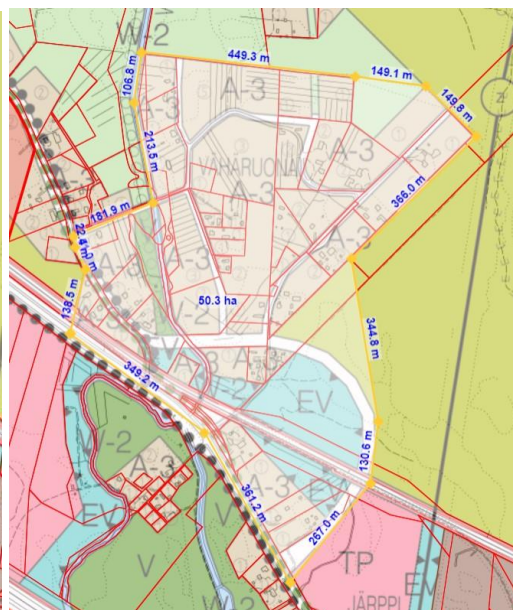
Jotta eritasoyhteys voitaisiin toteuttaa Väyläviraston ennakoiman aikataulun mukaisesti, tavoitteena on saada osayleiskaavamuutos lainvoimaiseksi vuoden 2023 alussa.

Kaavan muutos- ja vaikutusalueet:

Osayleiskaavan muutosalue on pinta-alaltaan noin 16 hehtaaria. Kaavamuutoksen vaikutusalue ulottuu pääosiltaan muutosalueen pohjoispuolelle yksityistiejärjestelyjen myötä.

Alustava kaavamuutosalue.

Kaavamuutoksen pääasiallinen vaikutusalue.

Kaavamuutoksen vaikutukset ulottuvat liikenneturvallisuuden parantumisen myötä myös Ouluntien käyttäjille ja rataliikenteeseen.

Suunnittelun nykytilanne: Maakuntakaava

Osayleiskaavan muutosalueella on voimassa 19.2.2014 vahvistettu Länsi-Lapin maakuntakaava.

Ote Länsi-Lapin maakuntakaavasta (Lapin liitto). Osayleiskaavan muutosalueen sijainti punaisella ympyrällä.

Kaavamuutosaluetta tai sen välitöntä lähiympäristöä koskevat seuraavat maakuntakaavamerkinnot:

- A** Taajamatoimintojen alue
Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.
- M** Maa- ja metsätalousvaltainen alue
Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustuotantoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallisesti käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.
- Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti
Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.
- kk** Kaupunkikehittämisen kohdealue
Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutua, johon kohdistuu maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäytöllisiä kehittämisen tarpeita ja niiden yhteensovittamista.
Alueen suunnittelun lähtökohdaksi tulee olla kaupunkimaisen kokonaisuutensa muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla.
Alueen suunnittelussa tulee turvata asuin- ja elinympäristön laatu sekä varautua palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin. Suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.
- == Päärata
- rl** Raideliikenteen kehittämiskäytävä
Merkinnällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet.
Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua raideliikenteen palvelutason parantamiseen sekä siihen liittyviin aluevarauksitarpeisiin.

Pääosa muutosalueesta on maakuntakaavassa taajamatoimintojen aluetta. Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita. Alueen läpi kulkee päärata, joka on myös merkitty raideliikenteen kehittämiskäytäväksi. Merkinnällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua raideliikenteen palvelutason parantamiseen sekä siihen liittyviin aluevarauksitarpeisiin. Eteläntien ja Ouluntien linjaa kulkee kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie Pohjanmaan rantatie. Suunnittelussa on turvattava sen säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.

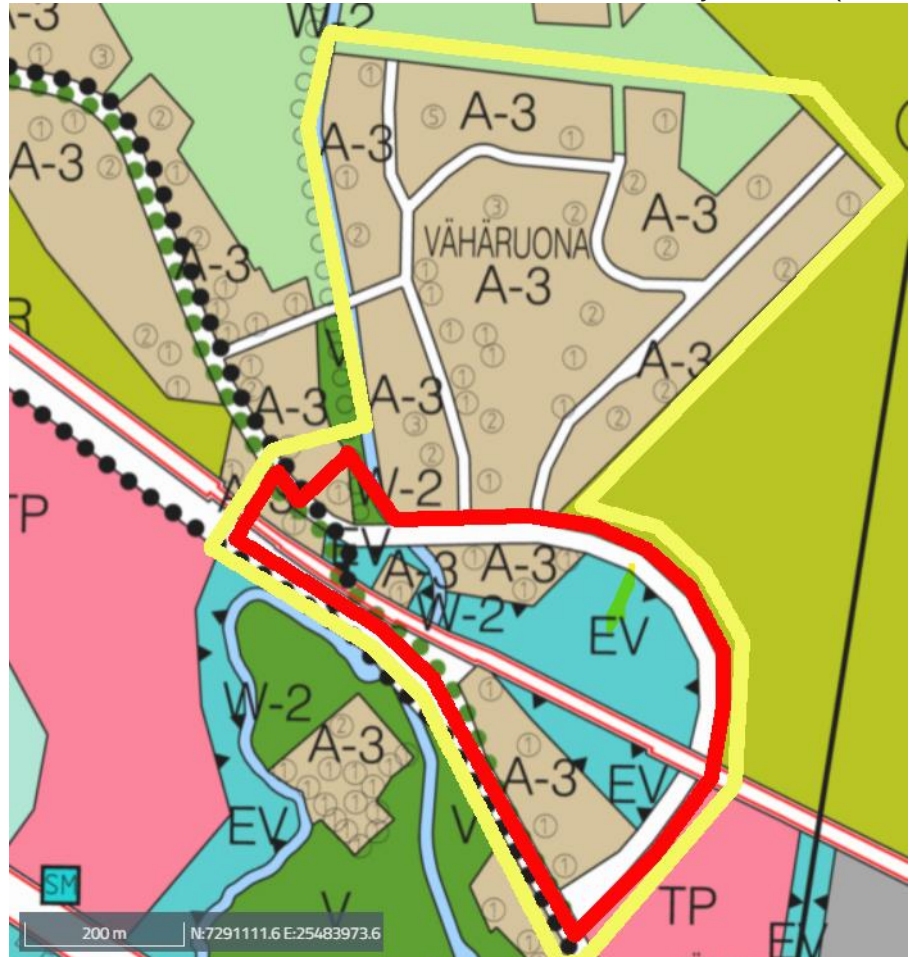
Muutoskohde kuuluu osaltaan myös Kemi – Tornio -alueen kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500).

Yleiskaava

Alueella on voimassa 2008 lainvoiman saanut Eteläisten alueiden oikeusvaikutteinen yleiskaava (YK nro 6).

Punaisella rajauksella alustava kaavamuutos-alue, keltaisella pääasiallinen vaikutusalue (poisluettuna liikenneturvallisuu- den parane- misesta aiheutuva laa- jempi vaikutus).

Ote voimassa olevasta yleiskaavasta; Kemi karttapalvelu/Sitowise.

Muutosaluetta koskevat seuraavat kaavamerkinnät ja määräykset:

Pientalovaltainen asuntoalue. Korttelitehokkuus enintään $e=0,25$. Rakennettaessa asemakaavan ulkopuoliselle alueelle rakennusten yhteenlaskettu pinta-ala saa olla enintään 400 kerrosneliömetriä.

Suojaviheralue. Alue on varattu liikenteen, teollisuuden ja jätteenkäsittelypaikan tms. päästöhaittoja valmentaville istutuksille tai suojarakenteille. Aluetta on hoidettava puistomaisesti. Alueella ei sallita uudisrakentamista, sillä rakennusoikeus on osoitettu tilakohtaisesti tällä yleiskaavalla vahvistuville muille alueille.

Virkistysvesialue. Vesialueella moottoriajoneuvojen käyttö kielletty.

Vanha rantatie.

Kevyen liikenteen reitti.

Numero ② osoittaa asemakaava-alueen ulkopuolella tilakohtaisesti, kuinka monta rakennuspaikkaa korttelialueelle saa sijoittaa.

Voimassa olevan yleiskaavan aikaan radan alituksen tarve on todettu, mutta tarkempien suunnitelmien puuttuessa sen linjaus on osoitettu ympäristön ja toteutuksen kannalta liian etäälle. Yleiskaavan muutoksen tarve kohdentuu pääosin pientalo- ja suojaviheralueelle.

Yleiskaavassa on osoitettu kevyen liikenteen reitti sekä Pohjanmaan rantatien sijainti.

Asemakaava

Alueella ei ole asemakaavaa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

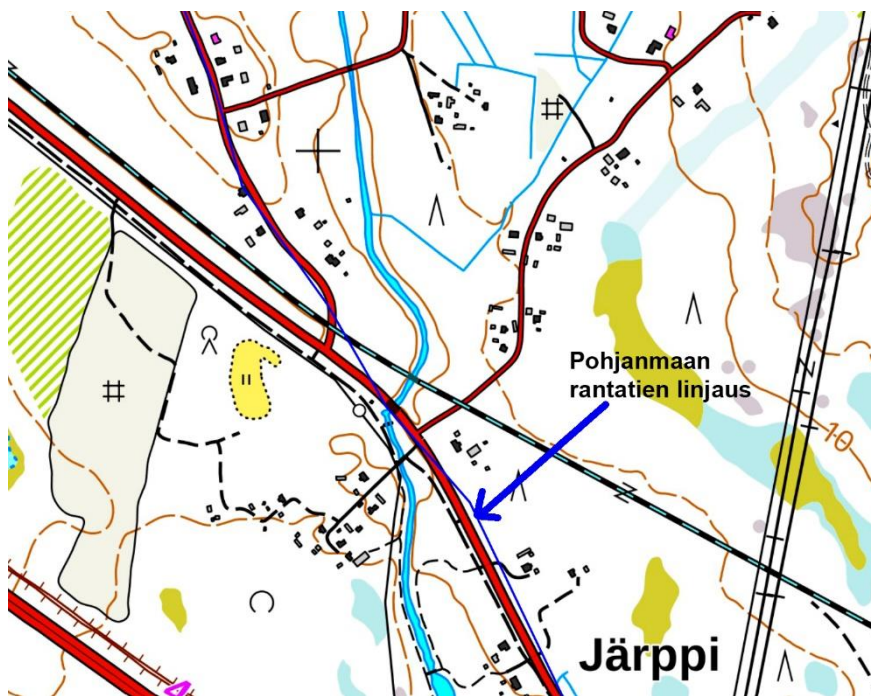
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eli VAT:t ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtion ja kuntien viranomaisten on otettava tavoitteet huomioon toiminnassaan ja edistettävä niiden toteuttamista. Viranomaisten tulee myös arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden suhteen.

Valtioneuvosto on tehnyt päätöksen uusista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen. Valtioneuvoston päätös on tullut voimaan 1.4.2018.

Keskeiset teemat uusissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ovat *toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja uusiutumiskykyinen energiahuolto.*

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009)

Ouluntien ja Eteläntien linjaus pohjautuu historialliseen Pohjanmaan rantatiehen. Tasoristeyksen poiston myötä linjaan tulee katkos. Pohjanmaan rantatien olemus ja linja eivät ole risteysalueella enää juurikaan nähtävissä. Toteutuksessa tulee pyrkiä huomioimaan historiallisen tien linjaus niiltä osin kun se on mahdollista.

(Kuvaote: Museovirasto <https://kartta.museoverkko.fi/>)

Kohdekuvaus:

Pohjanmaan rantatie on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut Pohjanmaan tärkein tie ja Lapin läänin alueella pitkään ainoa maantie.

Vanhan linjauksen mukainen maantie on ollut monin paikoin käytössä aina 1950-luvulle. Parhaiten säilyneillä tieosuuksilla vanhan tien maastonmyötäinen olemus ja linjaus ovat tien parantamisesta huolimatta säilyneet tai nähtävissä. Tiet ovat kapeita ja vaihdellen hiekka- ja sorapintaisesta päällystettyihin.

(Museovirasto, 2009. <http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4372> Viitattu 16.6.2022.)

Selvitykset ja kaavan vaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun, sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Laadittava osayleiskaava pohjautuu Väylän teettämiin ympäristö-, luonto- ja rakennettavuusselvityksiin sekä vaikutusten arviointiin maanomistajien ja alueen asukkaiden kannalta. Oleellista on osayleiskaavamuutoksessa tarkastella Ouluntien jatkeen ja alikulkuväylän linjauksen mahdollistamisen lisäksi alueen yhteydessä olevien yksityisteiden järjestelyjä kaavassa sekä tarkastella alueenkäyttötavoitteiden muutokset maanomistajien kannalta mahdollisimman vähäisillä haittavaikutuksilla ja muutoksilla. Tasoristeyksen poisto sinällään parantaa liikenneturvallisuutta ja -yhteyksiä. Ratkaisu pyritään suunnittelemaan siten, että negatiiviset luonto- ja ympäristövaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.

Vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on jo suunnittelun aikana saada tietoa suunnitteluratkaisujen merkityksestä ja siten parantaa lopullisen suunnitelman laatua. Osayleiskaavamuutoksen toteuttamisen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia arvioidaan suunnittelun yhteydessä (MRL 9 §, MRA 1 §).

Väylä on hankkeen yhteydessä teettänyt konsultilla alueen kasvillisuus- ja luontoselvityksen. Kaavaprosessin myötä voi syntyä myös muita selvitystarpeita. Tietoja laadittavista selvityksistä päivitetään kaavatyön edetessä.

Osalliset ja vuorovaikutus:

Kaavoitus edellyttää vuorovaikutusta kaavaa valmisteltaessa (MRL 62 §). Osallisia ovat maanomistajat ja lähialueen asukkaat, sekä ne tahot, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa alueen kaavoitus koskee. Osallisille ja kuntalaisille varataan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia sekä lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Tämän kaavahankkeen osallisia ovat mm.

- Lapin Ely-keskus
- Lapin liitto
- Väylävirasto
- Traficom
- Lapin pelastuslaitos
- Kemin Energia ja Vesi Oy
- Tornionlaakson museo
- Lähiympäristön maanomistajat ja asukkaat
- Kunnan toimielimet ja viranhaltijat, joiden toimialaa asia koskee

Viranomaisyhteistyö toteutetaan viranomaistahoille osoitettavilla lausuntopyynnöillä luonnos- ja ehdotusvaiheen nähtävillä olojen yhteydessä sekä viranomaisneuvotteluilla tai muilla työneuvotteluilla.

Osayleiskaavamuutoksen ennakoitu aikataulu:

Käynnistysvaihe

Suunnittelun alkuvaiheessa laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), jota päivitetään tarpeen mukaan kaavatyön edetessä. Lisäksi kerätään suunnittelu- ja vaikutusalueita koskevaa lähtötietoa ja tarvittaessa tehdään aluetta koskevia erillisselvityksiä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtäville, jolloin osallisilla on mahdollisuus tutustua vireillä olevaan kaavahankkeeseen, vaikutusmahdollisuuksiin kaavan osalta sekä ennakoituun aikatauluun. OAS:n nähtäville tulosta ilmoitetaan sanomalehdessä, kaupungin virallisella ilmoitustaululla sekä kotisivuilla.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan voidaan tehdä muutoksia ja täydennyksiä. Viimeisimpään versioon voi tutustua internetissä

<https://www.kemi.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen-ja-ymparisto/kaavoitus/vireilla/>

- kaavoituksen käynnistäminen ja OAS 3-6/2022

Viranomaisneuvottelu on pidetty 23.8.2022 (MRL 66 § ja MRA 26 §)

Valmisteluvaihe

Kaavamuutoksen valmisteluaineisto asetetaan nähtäville vähintään 14 vuorokaudeksi, jolloin osallisilla on mahdollisuus esittää asiasta mielipiteensä. Nähtävilläolosta ilmoitetaan kaupungin virallisella ilmoitustaululla, sanomalehdessä sekä kotisivuilla. Valmisteluaineistosta pyydetään lausunnot keskeisiltä viranomaisilta.

Valmisteluaineisto on nähtävänä kaupungintalon neljännen kerroksen ilmoitustaululla, kirjaston lehtilukutilassa ja kaupungin internet-sivuilla osoitteessa:

<https://www.kemi.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen-ja-ymparisto/kaavoitus/vireilla/>

- perusselvitykset ja -tarkastelut kesät 2021 ja 2022
- kaavan valmisteluaineisto nähtävillä 11-12/2022

Ehdotusvaihe

Valmisteluvaiheen palautteen, vaikutusarvioinnin sekä muiden näkökantojen perusteella kaavaluonnos työstetään kaavaehdotukseksi. Osayleiskaavan muutosehdotus asetetaan julkisesti nähtäville 30 vuorokaudeksi kaupunginhallituksen esityksestä. Osallisilla ja kunnan jäsenillä on mahdollisuus tehdä kirjallinen muistutus kaavaehdotuksesta. Nähtävillä olosta ilmoitetaan kaupungin virallisella ilmoitustaululla, sanomalehdessä sekä kotisivuilla. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot keskeisiltä viranomaisilta. Kaava on nähtävänä kaupungintalon neljännen kerroksen ilmoitustaululla, kirjaston lehtilukutilassa sekä kaupungin internet-sivuilla osoitteessa:

<https://www.kemi.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen-ja-ymparisto/kaavoitus/vireilla/>

- kaavaehdotus 2-3/2023

Hyväksymisvaihe

Osayleiskaavan muutoksen hyväksyy kaupunginhallituksen esityksestä kaupunginvaltuusto.

- päätöksentekovaihe 4-5/2023

Kaavan laatija ja yhteystiedot:

Osayleiskaavan suunnittelutyö hoidetaan Kemin kaupungin kaavoitusyksikön sekä Sweco Oy:n toimesta.

Kirjalliset mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) sekä kaavan valmisteluaineistosta ja kaavaehdotuksesta toimitetaan osoitteeseen:

Kemin kaupunki, Elinvoimatoimiala / Kaavoituspalvelut (4. kerros)

Valtakatu 26, 94100 Kemi

tai sähköpostitse osoitteeseen elinvoima@kemi.fi

Osayleiskaavamuutoksen valmistelusta saa lisätietoja seuraavilta henkilöiltä:

Kaavoitusarkkitehti Saija Alakare, puh. 050 410 2969, saija.alakare@kemi.fi

Maankäyttösuunnittelija Peter Brusila, puh. 040 725 4750, peter.brusila@kemi.fi

Kaavoitussihteeri Päivi Koskimäki, puh. 050 431 4240, paivi.koskimaki@kemi.fi

Juho Peltoniemi, Kaavoitusarkkitehti Sweco Infra & Rail Oy, puh. +358406241802

Elina Marjakangas, Kaavoitusarkkitehti Sweco Infra & Rail Oy, puh. +358408271160

2209/12.03.03.00.01/2022
LAUSUNTO 7.7.2022

Kemin kaupunki
Valtakatu 26
94100 KEMI
(elinvoima@kemi.fi)

KEMI, JÄRPIN OSAYLEISKAAVAN MUUTOS, VIREILLE TULO

Kemin kaupunki on lähettänyt Tornionlaakson museolle tiedon osayleiskaavan muutoksen vireille tulosta. Kaavamuutosalue sijaitsee Kemin Järpin alueella. Ilmoituksen liitteenä museolle on toimitettu linkki kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (Kemin kaupunki, 20.6.2022). Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntija- ja viranomais tehtävistä.

Suunnittelualue sijaitsee noin 4,5 kilometriä Kemin keskustasta kaakkoon. Muutosalueella on pinta-alaltaan noin 16 hehtaaria ja sillä on sekä valtion, yksityisten että kaupungin omistamia kiinteistöjä. Suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa Ouluntien tasoristeyksen poistaminen Järpissä sekä korvaavan tieyhteyden toteuttaminen muuttamalla Ouluntien linjausta jatkamalla maantietä kaakkoon.

Suunnittelualueen kaavatilanne

Suunnittelualueella on voimassa Länsi-Lapin maakuntakaava (2014) sekä Kemin Eteläisten alueiden oikeusvaikutteinen yleiskaava (YK nro6, 2008). Maakuntakaavassa suunnittelualue on pääosin taajamatoimintojen aluetta (A). Suunnittelualueen poikki kulkee päärata sekä Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö *Pohjanmaan rantatie*. Merkintään liittyvän maakuntakaavamääräyksen mukaan *Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet*. Yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu pääosin *Pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (A-3)* ja *Suojaviheralueeksi (EV)*. Ouluntien uudelleen linjaus ja rautatien alitus on osoitettu yleiskaavassa, mutta nyt suunniteltavaa reittiä etäämmälle nykyisestä tasoristeyksestä. Pohjanmaan rantatie on osoitettu osayleiskaavassa, mutta merkintään ei liity kaavamääräystä. Alueella ei ole asemakaavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaavamuutosalueelle ei sijoitu tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tämä tulisi tulla esiin kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Lähin muinaisjäännösmerkintä on **Siikalampi (1000011274)**, reilun 600 metrin päässä alueelta. Ottaen huomioon topografian ja maiseman rakennetun luonteen, todennäköisyys uusien muinaisjäännösten löytymiselle on olemassa. Tornionlaakson museon arkeologi käy virkatyönä tarkastamassa alueen.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja suojelutilanne

Pohjanmaan rantatie on huomioitu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Suunnitelmasta mainitusta poiketen Eteläntien ja Ouluntien suuntainen tienlinjaus on osoitettu RKY2009-luettelon kartta-aineistossa valtakunnallisesti merkittäväksi ja hyvin säilyneeksi osaksi vanhaa maantietä, joten kaavamuutoksen ja tiesuunnitelman vaikutusten arviointi suhteessa Pohjanmaan rantatiehen nousee keskeiseksi arviointikohteeksi. Tämä tulee ottaa huomioon myös rata- ja tiesuunnitelmia laadittaessa.

Ouluntien ja Eteläntien varrella, lähellä nykyistä tasoristeystä sijaitsee muutamia Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa inventoituja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, jotka tulee huomioida kaavoituksen ja tiesuunnittelun yhteydessä.

Teija Ylimartimo
Rakennustutkija, museonjohtajan sijainen

Annemari Tranberg
Arkeologi, vs.

Tiedoksi Museovirasto, Itä- ja Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut
Lapin ELY-keskus, maankäyttö ja ympäristövaikutukset
Kemin historiallinen museo

VALMISTELUVAIHEEN VASTINEET

PROJEKTIN NIMI ETELÄISTEN ALUEIDEN YLEISKAAVAN MUUTOS (JÄRPIN ALUE)	KAAVAN LAATIJA Juho Peltoniemi	PÄIVÄYS 2023-30-1
---	-----------------------------------	----------------------

Yleiskaavan valmisteluaineisto pidettiin yleisesti nähtävillä 2.11. - 2.12. 2022 mielipiteitä ja lausuntoja varten. Yleiskaavan valmisteluaineistosta saatiin nähtävilläolon aikana neljä lausuntoa ja yksi mielipide. Ohessa on koottuna kaavan valmisteluaineistosta saatu palaute sekä niihin laaditut vastineet.

Lausunnot

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Eteläisten alueiden yleiskaavan muutos, valmisteluaineisto, Järppi, Kemi

Kemin kaupunki on pyytänyt Lapin ELY-keskukselta (ELY-keskus) lausuntoa otsikossa mainitusta osayleiskaavan muutoksen valmisteluaineistosta. Osayleiskaavan muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa tasoristeyksen poisto Kemin Järpissä. Kaavaselostusluonnoksen mukaan suunnittelualue sijaitsee eteläisessä Kemissä noin 4,5 km kaupungin keskustasta Kaakkoon. Osayleiskaavan muutosalue on pinta-alaltaan noin 16 hehtaaria. Lausuttava aineisto sisältää 25.10.2022 päivätyn kaavaluonnoksen ja selostusluonnoksen sekä 31.10.2022 päivätyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Lausuttava aineisto ei sisällä kaavaselostusluonnoksessa viitattuja selvityksiä.

Lapin ELY-keskus lausuu osayleiskaavan muutoksen valmisteluaineistosta seuraavaa:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan ohjausvaikutus MRL 24 §:n mukaisesti alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet siten, että edistetään niiden toteuttamista. ELY-keskus toteaa, että kaavaselostusluonnoksen kappaleessa 2.3.1 on esitetty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden pääotsikot, mutta ei yksittäisiä tavoitteita. Myöhemmin kappaleessa 6.1.3 on tyydytty toteamaan, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ilmenevät maakuntakaavassa ja kirjoitettu vapaamuotoisesti kaavaa koskevista valtakunnallisista ja seudullisista intresseistä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavaselostuksessa tulisi selkeästi luetella yksittäiset kaavamuutosta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä esittää kaavan vaikutusten arvioinnissa, miten kyseisiä tavoitteita edistetään tällä kaavamuutoksella.

MRL 32 §:n mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan myös maakuntakaavassa annettuja maankäyttötavoitteita voisi avata kaavaselostuksessa nykyistä selkeämmin. Kaavamuutosta koskevat vaikutukset maakuntakaavassa asetettuihin tavoitteisiin tulee esittää kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa.

Selvitykset MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Luontoympäristö

Kaavamuutokseen liittyen on tunnistettu ja laadittu oleelliset selvitykset luonnonympäristön osalta. Alueen luonnon nykytila on esitetty selkeästi ja asiakirjoissa on viitattu niihin selvityksiin, joihin esitetyt tiedot havainnoista perustuvat. Lapin ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että kaavan kannalta oleelliset erillisselvitykset on syytä olla lausuttavassa aineistossa, koska juuri selvitykset ovat olennaisin osa kaavan valmisteluaineistoa. Näin selvitysten riittävyyttä olisi mahdollista luotettavasti arvioida. Vaikutusten arviointi on kaava-asiakirjojen tietojen pohjalta esitetty riittävällä tavalla ja arvokkaan suokohteen kaavamerkintä ja -määräys on asianmukaisesti ilmaistu kaava-asiakirjoissa.

Rakennettu kulttuuriympäristö

ELY-keskus toteaa, että osayleiskaavamuutos rajautuu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009) ”Pohjanmaan rantatie”. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tämä on otettu riittävästi huomioon kaavaluonnoksessa ottaen huomioon jo aiemmin tuhoutuneet osat. ELY-keskus pitää vanhan rantatien suunnittelumääräystä hyvänä, mutta kehottaa viittaamaan määräyksessä maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2. momenttiin.

Osayleiskaavamuutosluonnoksessa on tunnistettu suunnittelualueen kulttuuriympäristökohteet ja merkitys kaupunkikuvaan. Paikallisesti arvokas korkea puurakenteinen ja mansardikattoinen tornimainen muuntamo on määrätty suojeltavaksi. Se on kaavassa määritelty suojeltavaksi rakennukseksi tai kohteeksi. Kaavamääräyksen mukaan rakennuksia ei saa purkaa (maankäyttö- ja rakennuslain 41 § mom. 2) ja rakennuksessa suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen tai rakennelman rakennustaiteen, kulttuurihistorian, taajamakuvan ja/tai maisemakuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Kohteita koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydetty museoviranomaisen lausunto. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavamääräys on tarkoituksenmukainen ja riittävä.

ELY-keskus toteaa, että paikallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristökohteet on tunnistettu. Suunnittelualueella sijaitsee useampia jälleenrakennuskauden rakennuksia ja Vähäruonantien ja Eteläntien risteyksessä mahdollisesti 1800-luvulta peräisin oleva maalaistalon pihapiiri. ELY-keskus katsoo, että kyseisten kohteiden kulttuurihistorialliset arvot tulee selvittää ja arvioida sekä ratkaista niiden mahdollinen suojelutarve.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maisemakuvallisesti ja/tai kaupunkikuvallisesti arvokkaan rakennuksen ja pihapiirin sekä suojeltavan alueen ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvokkaat kohteet tulee osoittaa suojeltaviksi kohteiksi taikka paikallishistoriallisesti arvokkaiksi kohteiksi. Museoviranomaiselle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen ennen kohteita koskevien lupahakemusten ratkaisemista. ELY-keskus katsoo, että kaavamääräyksissä on lisäksi huomioitava rakennusten purkamista koskevat määräykset tarkoituksenmukaisella tavalla.

Liikenne

Viranomaisneuvottelussa pyydetty tieliikenteen ja rautatieliikenteen meluselvitys on tehty. Selvityksen mukaan tasoristeysmuutokset eivät merkittävästi lisää liikennemelua piha-alueilla. Vähäruonantien varrella sijaitsevan rautatien ja Eteläntien väliin jäävän asuinrakennuksen pihapiirin alueella yöajan melutason ohjearvot kuitenkin ylittyvät. Ylitys ei johdu tasoristeysmuutoksesta. Kaavamääräyksiin on syytä lisätä määräykset melunsuojausta varten ja melualue on merkittävä kaavakarttaan.

Tasoristeysmuutoksen poistamissuunnitelmassa (päivätty 3.11.2022) tulevan alikulun kuivatus on suunniteltu toteutettavaksi pumpaamalla vedet suojaviheralueella (EV) sijaitsevaan tasausaltaaseen. EV-alueelle on myös suunniteltu sijoitettavaksi maisemavalleja. Suojaviheralueen käyttötarkoituksessa on varmistettava, että aluetta voidaan käyttää myös kuivatusvesien johtamiseen ja tasausaltaalle.

Yhteenveto Lapin ELY-keskus katsoo, että osayleiskaavamuutoksen valmisteluaineisto antaa hyvän pohjan kaavaehdotuksen laatimiseksi, mutta sisältää vielä puutteita erityisesti rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien selvitysten sekä melun torjunnan varmistamisen osalta. Lapin ELY-keskus pyytää kuntaa huomioimaan edellä lausutun.

Kaavoittajan vastine:

Kaavaselvitystä täydennetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta ja niitä kuten myös maakuntakaavassa esitettyjä määräyksiä peilataan yleiskaavaratkaisuun. Aluetta koskevat, luontoselvitykset sisällytetään kaavaselvityksen liitteisiin. Vanhan rantatien suunnittelumääräystä täydennetään lausunnossa esitetyllä tavalla. Tornionlaakson museo toteuttaa alueelle täydennysinventoinnin, jonka tulokset otetaan huomioon kaavaehdotuksessa. Alueelle laadittua meluselvitystä on tarkennettu valmisteluvaiheen jälkeen. Tarkennetun meluselvityksen tulokset poikkeavat valmisteluvaiheessa esitetystä ja tämä otetaan huomioon kaavaehdotusta laadittaessa. Osayleiskaavan muutosta täydennetään melumääräyksiin ja melualue osoitetaan kaavakartalla. Suojaviheralueiden kaavamääräystä täydennetään niin, että ne sallivat alueen käyttämisen myös alikulun kuivatusvesien johtamiseen ja tasausaltaan rakentamiseen.

Torniolaakson museon lausunto:

Kemin kaupunki on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Järpin osayleiskaavan muutoksen valmisteluaineistosta. Suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa Ouluntien tasoristeysmuutoksen poistaminen Järpissä sekä korvaavan tieyhteyden toteuttaminen muuttamalla Ouluntien linjausta jatkamalla maantietä kaakkoon. Lausuntopyyntöön liitteenä museolle on toimitettu linkki kaava-aineistoon, joita ovat kaavaluonnos ja kaavaselvityksen luonnos (Kemin kaupunki / Sweco Infra & Rail Oy, 25.10.2022) sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma (Kemin kaupunki, 31.10.2022). Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Museo on lausunut kaavan vireille tulosta 7.7.2022.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Museon arkeologi on tarkastanut alueen 23.9.2022. Kaavamuutosalueelle ei sijoitu tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähin muinaisjäännösmerkintä on Siikalampi (1000011274), reilun 600 metrin päässä alueelta. Lähimmät muinaisjäännökset on huomioitu selvityksessä. Kaavamuutoksella ei ole vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja kaavaluonnos

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Pohjanmaan rantatie on huomioitu kaavaselostuksessa ja tienlinjaus on osoitettu kaavakartalla kuten aiemmassakin yleiskaavassa. Merkintään on esitetty asianmukaisesti lisättäväksi kaavamääräys, jonka mukaan Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet. Kaavan vaikutusten arvioinnissa suhteessa valtakunnallisiin kulttuuriympäristöarvoihin on tunnistettu Ouluntien tasoristeyksen poiston vaikutus tielinjauksen jatkuvuuteen. Kyseisellä alueella rautatien eteläpuolella vanha tielinjaus on jo muuttunut entisen Vt4:n rakentamisen myötä noin 200–300 metrin matkalla ja muutoinkin perusteelliset tienparannustyöt ovat leventäneet ja suoristaneet tielinjaa. Vanhalle tielle tyypillinen maastonmyötäinen olemus sekä fyysiset jäänteet ovat pääosin hävinneet nykyisen Eteläntien rakentamisen myötä, joten kaavamuutoksen vaikutus rautatien eteläpuolen osalta Pohjanmaan rantatiehen on kohtalainen.

Ouluntie nykyisestä tasoristeyksestä pohjoiseen sen sijaan noudattaa vanhaa tielinjausta ja tien luonne on myös säilynyt. Tämän vuoksi erityistä huomiota rata- ja tiesuunnitelmaa laadittaessa tulee kiinnittää siihen, että uuden tien liittymäkohta toteutetaan mahdollisimman hyvin vanhaan tiehen sopeuttaen ja että säilyneeseen osaan tiestä kajotaan mahdollisimman vähän. Tämän vuoksi rata- ja tiesuunnitelmasta tulee pyytää alueellisen vastuumuseon lausunto. Pohjanmaan rantatietä koskevaan kaavamääräykseen tulee lisätä tämä lausuntopyyntövelvoite. Kaavaluonnoksessa on huomioitu asianmukaisesti kaava-alueella sijaitseva vanha puinen muuntamorakennus, joka on mukana Kemin kulttuuriympäristöohjelmassa. Muuntamorakennus edustaa harvinaista rakennustyyppiä, joka on sekä maisemallisesti että rakennushistoriallisesti merkittävä. Muuntamon vieressä on myös Vähä-Ruonaojaan noin 1950 rakennettuja patorakennelmia, jotka liittyvät Veitsiluodon tehdasta varten rakennettuun kanavaan ja sen suussa sijaitsevaan makeanvedenaltaaseen. Alueella on myös aiemmin inventoimaton pihapiiri mahdollisesti 1800-luvulta. Tornionlaakson museo toteaa, että alueen rakennetun kulttuuriympäristön inventointia tulee vielä täydentää, mutta se voidaan toteuttaa museon virkatyönä.

Kaavoittajan vastine:

Osayleiskaavamuutosta täydennetään Tornionlaakson museon laatiman täydennysinventoinnin pohjalta. Vanhaa rantatietä koskevaa kaavamääräystä täydennetään lisäämällä velvoite pyytää museoviranomaisen lausunto kohdetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä.

Lapin liiton lausunto:

Järpin osayleiskaavamuutoksen valmisteluaineisto ja kaavaluonnos

Hankkeen kuvaus

Suunnittelualue sijaitsee eteläisessä Kemissä noin 4,5 km kaupungin keskustasta kaakkoon. Kyseessä on Ouluntien eteläosa, joka nykytilanteessa yhdistyy tasoristeyksen kautta Eteläntiehen.

Osayleiskaavan muutosalue on pinta-alaltaan noin 16 hehtaaria. Väylävirasto pyrkii parantamaan liikenneturvallisuutta poistamalla ratojen tasoristeyksiä ja korvaamalla ne eritasoratkaisuilla. Yksi näistä poistettavista tasoristeyksistä sijaitsee Kemin Järpissä. Voimassa olevassa Eteläisten alueiden yleiskaavassa Ouluntielle on osoitettu uusi, pääradan alittava tielinjaus. Vuonna 2021 tehdyissä ympäristöselvityksissä todettiin, että yleiskaavan mukaisella linjauksella sijaitsee uhanalaisia suotyyppisiä. Ouluntien linjausta on tarve muuttaa niin, ettei se kulje luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden lävitse. Samalla tielinjaus lyhenee, minkä vuoksi rakennettava uusi tielinjaus on voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettua ratkaisua edullisempi.

LIITE 3.

Yleiskaavassa osoitetaan Ouluntielle uusi Eteläntielle johtava, pääradan alittava linjaus. Sekä Eteläntien että Ouluntien varrelle osoitetaan kevyen liikenteen reitti. Alueen halki kulkevan pääradan varsi osoitetaan pääasiassa suojaviheralueeksi. Vähä-Ruonaojan varteen sen länsipuolelle osoitetaan pohjoiseen jatkuva virkistysalue, jolle osoitetaan ulkoilureitti. Ouluntien uuden linjauksen varressa radan pohjoispuolella sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaista aluetta ja Eteläntien varressa pieni kaistale työpaikka-aluetta. Yleiskaavan alueella Ouluntien ja Eteläntien varsilla sijaitsee kuusi rakentunutta asuintonttia ja kaavassa pääosin säilytetään voimassa olevan kaavan ohjeelliset rakennuspaikat. Alueen rakentaminen tapahtuu suunnittelutarveharkinnan kautta.

Suhde maakuntakaavaan

Suunnittelualue sijaitsee 19.2.2014 vahvistetun Länsi-Lapin maakuntakaavan taajamatoimintojen alueella Kemin kaupunki (A8). Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita. Taajamatoimintojen aluetta A ympäröivät maa- ja metsätalousalueet (M 4503) ja kaakkoispuolella työpaikka-alue Kemintulli (TP 601).

Osayleiskaavan muutosalueen läpi kulkee päärata, joka on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu myös raideliikenteen kehittämiskäytäväksi. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua raideliikenteen palvelutason parantamiseen sekä siihen liittyviin aluevaraustarpeisiin. Eteläntien ja Ouluntien linjaa kulkee kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti, Pohjanmaan rantatie. Suunnittelussa on turvattava sen säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.

Suunnittelualue sijaitsee kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeän Perämeren kaaren kehittämisvyöhykkeen alueella. Kehittämisvyöhykkeen toimintojen verkostoitumista tulee edistää alueidenkäyttöratkaisuilla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, erityisesti pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin. Perämeren rannikon matkailu- ja virkistyspalvelujen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon veneilyreittien ja –satamien kehittämistarpeet sekä yhtenäisen kevyen liikenteen reitin kehittämismahdollisuus. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvata maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus. Maankohoamisrannikon luonnon- ja kulttuuriperinnön kansainvälisten arvojen säilymistä ja matkailullista hyödyntämistä tulee edistää.

Suunnittelualue kuuluu myös Kemi-Tornio -alueen kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutua, johon kohdistuu maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäyttöllisiä kehittämisen tarpeita ja niiden yhteensovittamista. Alueen suunnittelun lähtökohtana tulee olla kaupunkimaisen kokonaisilmeen muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla. Alueen suunnittelussa tulee turvata asuin- ja elinympäristön laatu sekä varautua palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin. Suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonto, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on annettu myös koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä muun muassa joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämisestä, arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonympäristöjen huomioimisesta sekä meluhaittojen ehkäisemisestä.

LIITE 3.

Lapin liiton näkemys

Osayleiskaavamuutoksen kaavaselostuksessa on tuotu esille maakuntakaava ja sen suunnittelualueita koskevat merkinnät ja määräykset.

Lapin liiton virasto toteaa Järpin osayleiskaavan valmisteluaineiston ja kaavaluonnoksen toteuttavan Länsi-Lapin maakuntakaavan tavoitteita ja muodostavan hyvän pohjan kaavaehdotuksen laadinnalle.

Kaavoittajan vastine:

Valmisteluaineisto ja kaavaluonnos toteuttavat maakuntakaavan tavoitteita. Lausunto ei aiheuta muutoksia kaavaluonnokseen.

Väyläviraston lausunto:

Lausunto Eteläisten alueiden yleiskaavan muutosluonnoksesta (Järpin alue)

Väylävirasto on tutustunut osayleiskaavan muutosluonnokseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta. Suunnittelualue sijaitsee eteläisessä Kemissä noin 4,5 km kaupungin keskustasta kaakkoon. Alue käsittää Ouluntien ja Eteläntien risteysalueen ympäristöineen. Alueelle sijoittuu Oulu – Laurila -rataosa sekä Ouluntien (rata-km 0853+0784) ja Järpin (rata-km 0853+0580). Yleiskaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa Ouluntien ja Järpin tasoristeysten poistaminen ja korvaaminen uudella alikulkusillalla Väylävirastossa laadittavan tiesuunnitelman mukaisesti (Järppi - Kemi, Ouluntie, tasoristeysten poisto, tiesuunnitelma, Kemi).

Väylävirastolla ei ole huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Kaavoittajan vastine:

Väylävirastolla ei ole huomautettavaa kaavahankkeesta. Lausunto ei aiheuta muutoksia kaavaluonnokseen.

Mielipiteet

Mielipide 1:

Viitaten Järpin osayleiskaavamuutokseen (MRL 62§ ja MRA 30§).

Suunnittelemanne Järpin tiehanke tulisi haittaamaan merkittävästi yksityisyyttämme asua, olla ja elää tilallamme. Kenneltoiminnan harjoittaminen hankaloituisi liikenteen sekä autojen ja jalankulkijoiden lisääntyessä ja lähentyessä tonttimme rajaa. Tiehanke tulisi toteutuessaan viemään suuren osan tontistamme joka on ollut kokonaisuudessaan käytössämme. Menettäisimmekö tilan nimikkeen jos hanke toteutuisi?

Rakentamisen aikaiset häiriöt tulisivat vaikeuttamaan elämistä, liikkumista ja omaa elinrauhaa merkittäväksi ajaksi.

Vaadimme korvauksia mikäli hanke etenee ja toteutuu. Korvausta haemme tonttimme arvonlaskusta, tontin sekä puuston menetyksestä sekä yksityisyyden menettämisestä. Vaadimme

LIITE 3.

myös, että tonttimme suojaksi, uuden tieosuuden osalta, tehdään näkösuoja-aita joka estää katseet, äänet sekä ihmisten turhan kulkeutumisen tonttillemme.

Jokainen meistä arvostaa omaa tilaa, omaa kotia, paikkaa johon olemme vuosien ajan tottuneet ja eläneet perheen kanssa. Tällaiset hankkeet tulisi suunnitella niin, että ihmiset saisivat asua rauhassa. Jatkossa toivomme, että asiaa koskeva posti tulee meidän molempien asianosaisten nimellä.

Kaavoittajan vastine:

Tiehanketta koskevat korvausasiat käsitellään tietöimituksen yhteydessä. Mielipide ei aiheuta muutoksia kaavaluonnokseen.

Väylävirasto
Trafikledsverket

JÄRPPI – KEMI, OULUNTIE, TASORISTEYKSEN POISTO, TIESUUNNITELMA, KEMI

LIITO-ORAVASELVITYS 2021

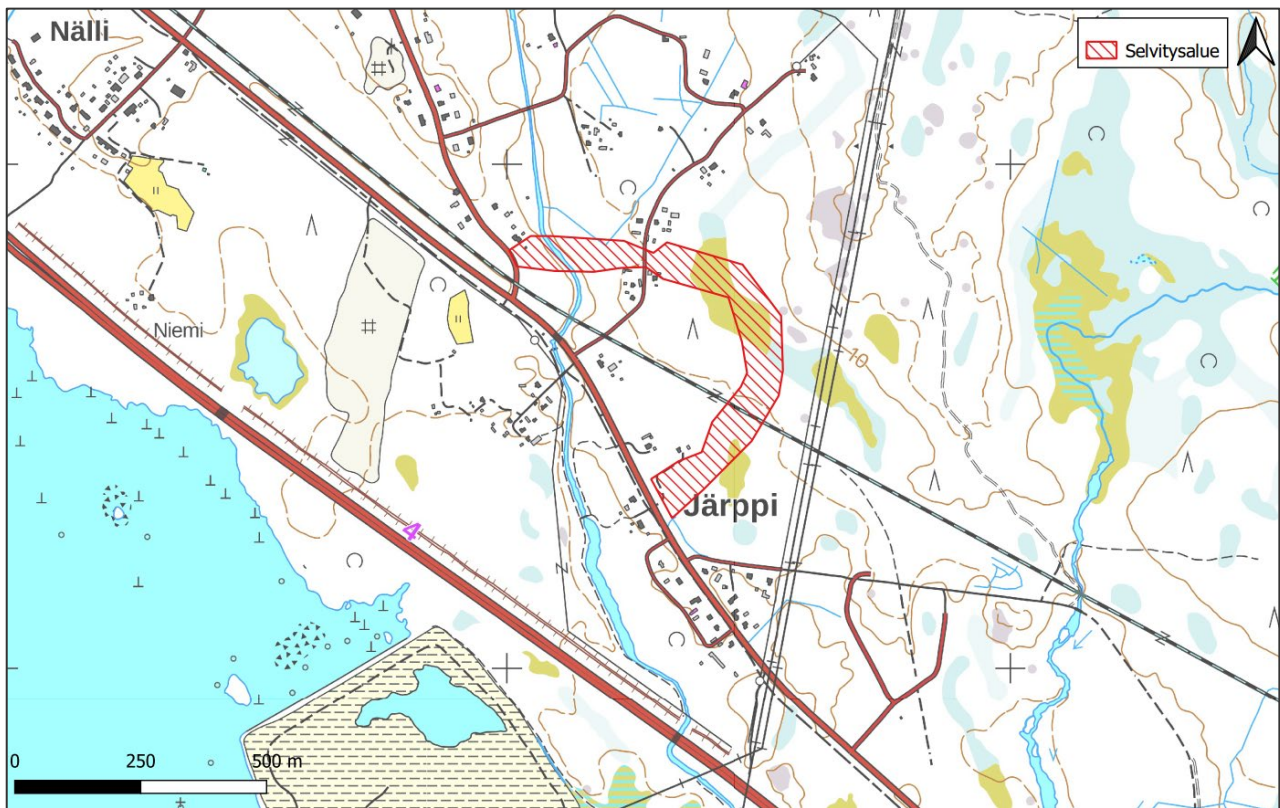
Rambollin **1510062671**
projekti nro
Vastaanottaja **Väylävirasto**, yhteyshenkilö Jarno Viljakainen, jarno.viljakainen@vayla.fi
Väyläviraston **VÄYLÄ/1973/04.01.01/2021**
asianumero
Asiakirjatyyppi **Luontoselvitys**
Päivämäärä **19.5.2021**
Laatija **Antje Neumann, Ramboll Finland Oy**
Tarkastaja **Mika Nieminen, Ramboll Finland Oy**

1. Johdanto

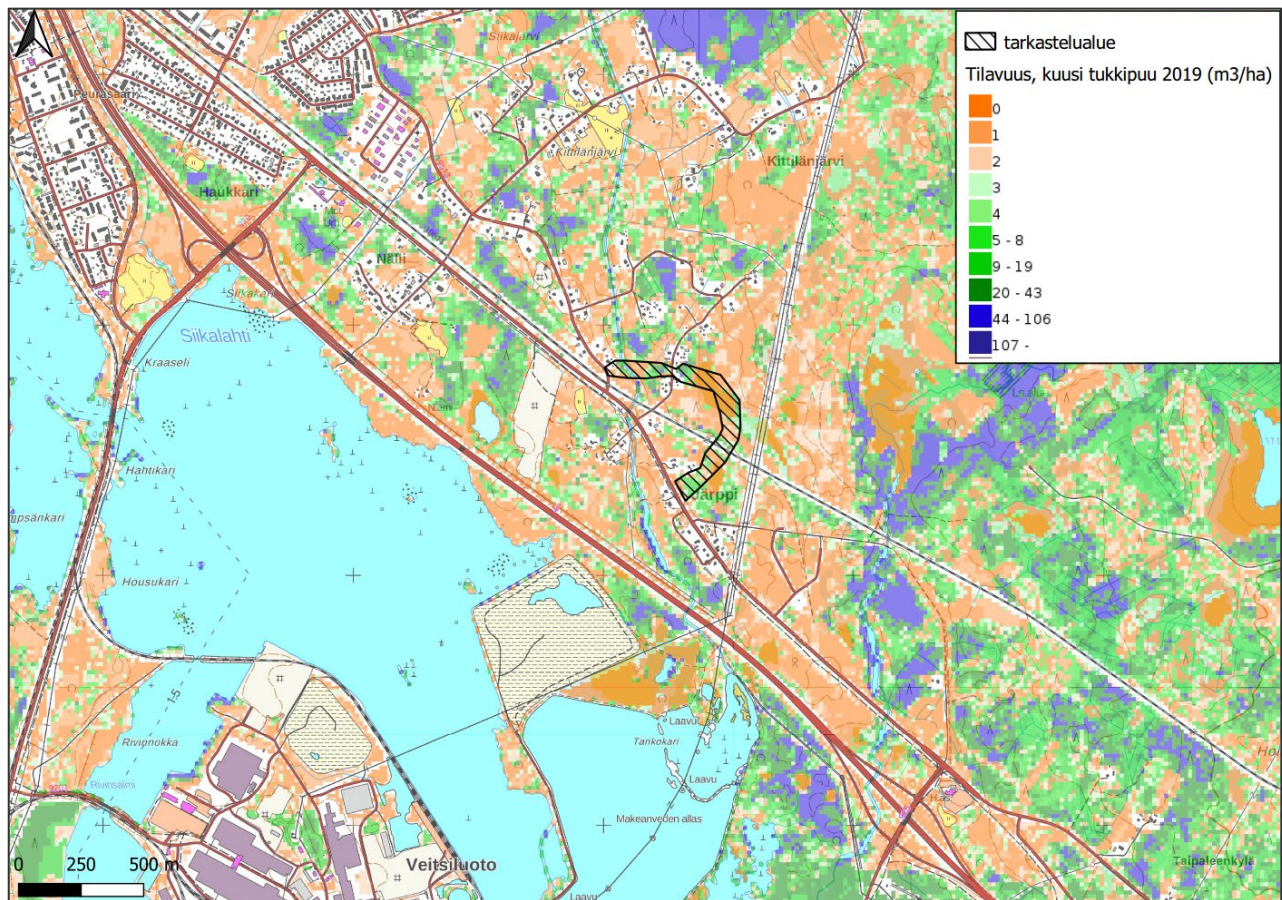
Väylävirasto suunnittelee tasoristeyksen poistoa ja uuden yhdystien rakentamista Järpin kylän alueelle. Yhdystien alueelle tehtiin keväällä 2021 liito-oravaselvitys, joka liittyy Järppi – Kemi, Ouluntie, tasoristeyksen poisto, tiesuunnitelmaan. Liito-oravaselvityksen maastotöistä vastasi FM biologi Antje Neumann Ramboll Finland Oy:stä.

2. Menetelmät

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynti 29.4.2021. Kuvaan 1 merkitty yhdystien alue käytiin läpi havainnoiden liito-oravan papanoita järeiden kuusten ja lehtipuiden tyviltä liito-oravan elinympäristöksi soveliaista kuusisekametsistä. Liito-oravan elinympäristöksi sopivat kuusimetsät ovat pääosin selvitysalueen pohjois- ja eteläosassa (kuva 2).

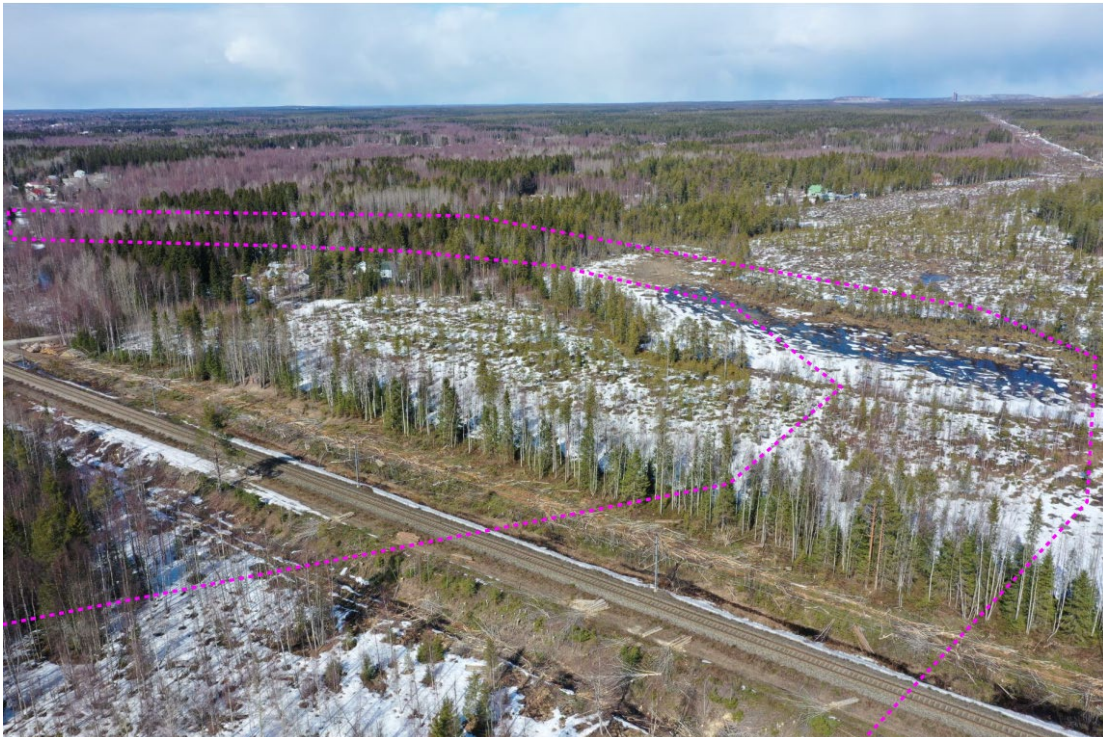
Kuva 1. Liito-oravaselvityksessä tarkistettut alueet.

Kuva 2. Varttuneiden kuusimetsien (tummansiniset ja tummanvihreät alueet) sijoittuminen selvitysalueelle ja sen ympäristöön.

Kuva 3. Junaradan eteläpuolinen osa yhdystien alueesta 29.4.2021 otetussa ilmakuvassa.

Kuva 4. Junaradan pohjoispuolinen osa yhdystien alueesta 29.4.2021 otetussa ilmakuvassa.

3. Tulokset

3.1 Liito-oravaselvitys

Liito-oravan elinympäristöksi soveltavia varttuneita kuusivaltaisia metsäkuvioita sekä kuusi-haapa-koivusekametsiä havaittiin sekä selvitysalueen eteläosassa (kuva 5) että sen pohjoisosassa (kuva 6). Alueella ei kuitenkaan havaittu liito-oravan papanoita.

Kemi on varsinaisen liito-oravan levinneisyysalueen ulkopuolella ja selvitysalueella tai sen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia liito-oravahavaintoja. Tämä ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta siitä, etteikö Kemin alueella liikkuisi satunnaisesti liito-oravia tai siellä olisi pieniä populaatioita, joita ei ole aiemmin havaittu. Liito-oravalle puuston ikärakenteeltaan ja lajikoostumukseltaan sopivat metsäkuvat ovat kuitenkin suhteellisen pieniä ja eristyksessä muista alueen laajemmilta varttuneilta kuusimetsäalueilta (kuva 2), mikä voi olla lajin levinneisyyden lisäksi olla syynä havaintojen puuttumiselle selvitysalueella.

Kuva 5. Junaradan eteläpuolella esiintyy varttunutta kuusivaltaista metsää, jonka seassa kasvaa myös koivua, haapaa ja mäntyä.

Kuva 6. Selvitysalueen pohjoisosassa esiintyy varttunutta kuusimetsää, jonka seassa kasvaa haapaa ja koivua

3.2 Muita havaintoja (kasvillisuus)

Selvitysalueen metsät ovat varttuneita tuoreita kangasmetsiä ja lehtoja. Alueella on lisäksi lehtipuuvaltainen kosteikko sekä kaksi avosuoaaluetta. Kosteikolla ja soilla voivat olla luontoarvoja kuten uhanalaiset suoluontotyytit, uhanalaisia kasvilajeja (esim. erilaisia orkidealajeja) ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin kuuluvia kasvilajeja (esim. kiiltosirppisammal).

Kuva 7. Ratalinjan eteläpuolella on koivuvaltainen kosteikko sekä pienalainen järviruokovaltainen avosualue.

Kuva 8. Ratalinjan pohjoispuolella suunniteltu yhdistie kulkisi suoalueen läpi. Järviruokakasvusto viittaa usein suon korkeaan ravinteisuustasoon (mahdollinen lettoisuus).

4. Johtopäätökset

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Alueella voi kuitenkin esiintyä muita luontoarvoja kuten uhanalaisia luontotyyppejä ja kasvilajeja sekä Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajeja.

KASVILLISUUS- JA LUONTOSELVITYS, KEMI, JÄRPIN KYLÄ

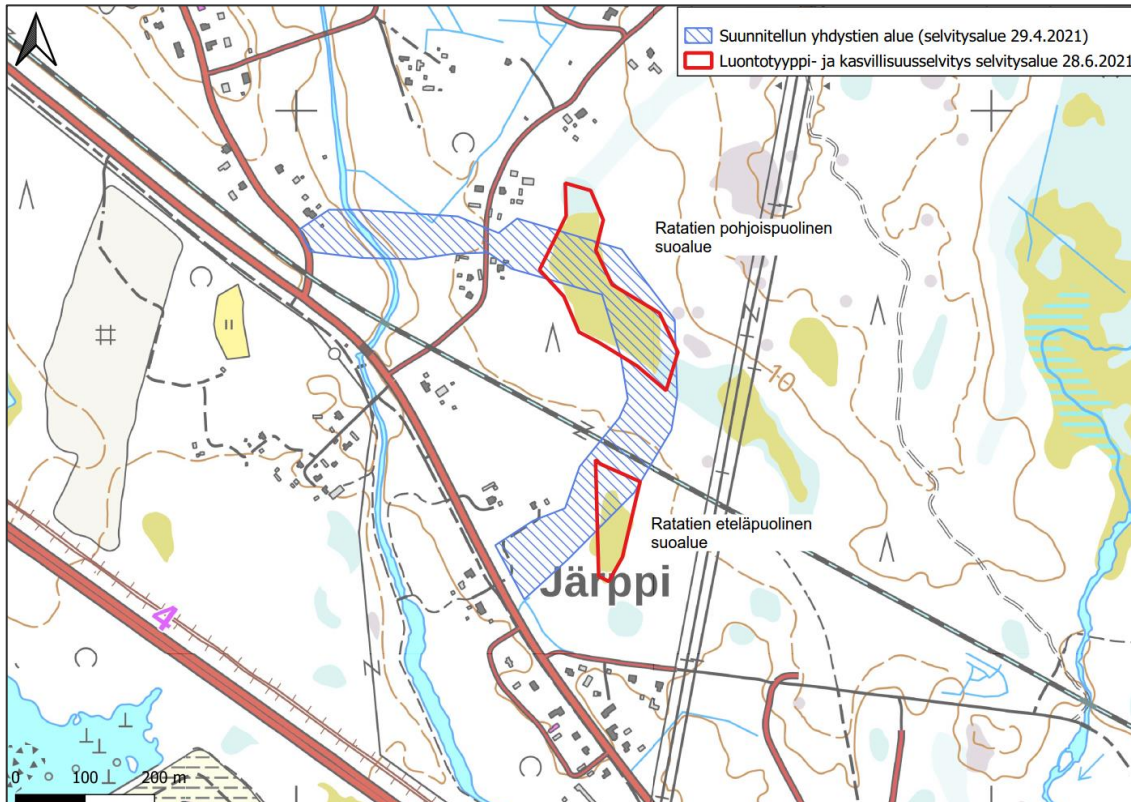
Projekti nro **1510064695**
 Vastaanottaja **Väylävirasto, yhteyshenkilö Jarno Viljakainen**
 Asiakirjatyyppi **Luontoselvitys**
 Päivämäärä **15.9.2021**
 Laatija **Antje Neumann**
 Tarkastaja **Tiina Virta**

1. Johdanto

Väylävirasto suunnittelee tasaristeyksen poistoa ja uuden yhdystien rakentamista Järpin kylän alueelle (kuva 1). Yhdystien alueelle tehtiin keväällä 2021 liito-oravaselvitys (Ramboll Oy 2021), jonka aikana tunnistettiin tarvetta selvittää myös suunnitellun yhdystien alueella olevien kosteikkojen kasvillisuutta. Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksestä vastasi FM biologi Antje Neumann Ramboll Finland Oy:stä.

2. Menetelmät

Ennen maastokäyntiä tarkistettiin uhanalaisten lajien esiintymistietoja Lajitietokeskuksen tietokannasta (2021). Alueella ei ole tiedossa uhanalaisten kasvilajien esiintymispaikkoja. Selvitysalueelle tehtiin maastokäynti 28.6.2021, joka keskittyi alueen soihin (kuva 1). Maastokäynnin ajankohta oli valittu siten, että se osui suokämmeköiden kukinta-aikaan, jolloin lajit ovat parhaiten havaittavissa ja tunnistettavissa.

Kuva 1. Suunnitellun yhdystien alue sekä luontoselvitysten selvitysalueet (karttapohja: MML 2021)

3. Tulokset

Selvitysalue kuuluu Suomen metsäkasvillisuusjaossa keskiboreaalisen (Etelä-Suomen) vyöhykkeeseen (3c, Lapin kolmio) ja suokasvillisuusvyöhykkeeseen Pohjanmaan aapasuot. Rautatien pohjoispuolinen osa selvitysalueesta käsittää noin 2 ha kokoista avosuota ja rautatien eteläpuolinen osa osin metsäistä, osin avointa suota.

3.1 Rautatien pohjoispuolinen suoalue

Pohjoinen suoalue on pääosin luonnontilaista rimpilettoa, jota luonnehtii sekä luhtaisuus että lähteisyys. Suon pohjoisosassa esiintyy lisäksi välipintalettoa. Avosuon reunoilla esiintyy luhtaista sararämettä, sarakorpea sekä alueen pohjoisnurkassa korpilettoa. Suo vaihtuu pohjois-luoteessa soistuneesta kankaasta tuoreeseen kankaaseen (varttunut kuusiko, Ramboll Oy 2021). Suoalueen lounais- ja koillispuolella on taimikkovaiheessa olevia kangasmetsiä. Suoalue jatkuu kaakossa luhtaisina puustoisena suona sekä avosuona.

Selvitysalueen pohjoisnurkassa esiintyy luhtaista ja lähteistä korpilettoa (kuva 2). Lettokorvet ja korpiletot luokitellaan Kontulan ym. (2018) mukaan äärimmäisen uhanalaiseksi luontotyyppiksi (CR). Vallitsevat puu- ja pensaslajit ovat hieskoivu, kiiltopaju, pohjanpaju ja kataja. Kenttä- ja pohjakasvillisuudessa esiintyy mosaiikkimaisesti rimpipinnan, välipinnan ja mätäspinnan lajeja kuten järvikortetta, hetekuirisammalta, lettohiirensammalta, jouhisaraa, siniheinää, kurjenjalkaa, lettosirppisammalta, lettoväkäsammalta, heterahkasammalta ja juolukkaa. Korpileton luoteisnurkassa suon ja kankaan vaihtumisyvyöhykkeessä on vetinen allikko, jossa kasvaa hetekuirisammalta, vesisaraa ja kurjenjalkaa (kuva 3).

Kuva 2. Selvitysalueen pohjoisnurkassa esiintyy luhtaista korpilettoa.

Kuva 3. Hetekuirisammalvaltainen allikko

Korpileton kasvillisuus vaihtuu etelämmäksi mentäessä *Campylium*-leton, *Warnstorffii* -leton ja *Revolvans* -leton kasvillisuuteen. Avosuon reuna-alueilla lounaassa ja kaakossa esiintyy luhtaisen sarakorven ja luhtaisen sararämeen kasvillisuuteen.

Suoalueen pohjoisosassa esiintyvät välipintaletton (CR) molemmat alatyyppejä: *Campylium*-lettoa (kuva 4), jonka pohjakerroksen valtalaji on lettoväkäsammal sekä paikoin *Warnstorffii*-lettoa, jonka sammalistoa vallitsevat heterahkasammal ja kultasammal. Välipinnan lomassa on rimpilettoa (CR), jonka sammaliston valtalaji on rimpisirppisammal. Rimpien osuus pinta-alasta lisääntyy etelään mentäessä.

Edellä mainittujen luontotyyppien indikaattorilajien lisäksi alueella tavataan keräpäärahkasammalta, kilpilehväkasammalta, kultasirppisammalta, käyrälehtirahkasammalta ja lettokilpisammalta. Paikoin esiintyy lähteisyyttä ilmentävää rassisammalta. Alueen kenttäkasvillisuuden järviruokoa, jouhisaraa, riippasaraa, tupasluikkaa ja pitkälehtikihokkia.

Kuva 4. Selvitysalueen pohjoisosassa esiintyy välipinnalla *Campylium lettoa*

Selvitysalueen eteläosa on pääosin *Revolvans-rimpilettoa* (EN) (kuva 5). Kenttäkasvillisuuden lajistoon kuuluvat riippasaraa, pitkälehtikihokkia, villapääluikkaa, raatetta, rimpivesihernettä, vaaleasaraa sekä luhtaisuuden indikaattorina juurtosaraa. Pohjakerrosta vallitsee rimpisirppisammalta. Lisäksi esiintyy luhtaisuuden indikaattorina okarahkasammalta ja lähteisyyden indikaattorina kalvaskuirisammalta ja heterahkasammalta. Suoalueen reunalla kasvaa lisäksi keräpäärahkasammalta, sararahkasammalta, jouhisaraa ja järvikortetta. Paikoin myös lähteisyyden indikaattoreista rassisammalta. Selvitysalueen eteläosassa havaittiin yhteensä 101 kukkivaa versoa suovalkkua (silmälläpidettävä, NT, kuva 6).

Kuva 5. Selvitysalueen vetisessä eteläosassa vallitsee *Revolvans-rimpilettoa*.

Kuva 6. Selvitysalueen eteläosassa havaittiin 101 kukkivaa versoa suovalkkua.

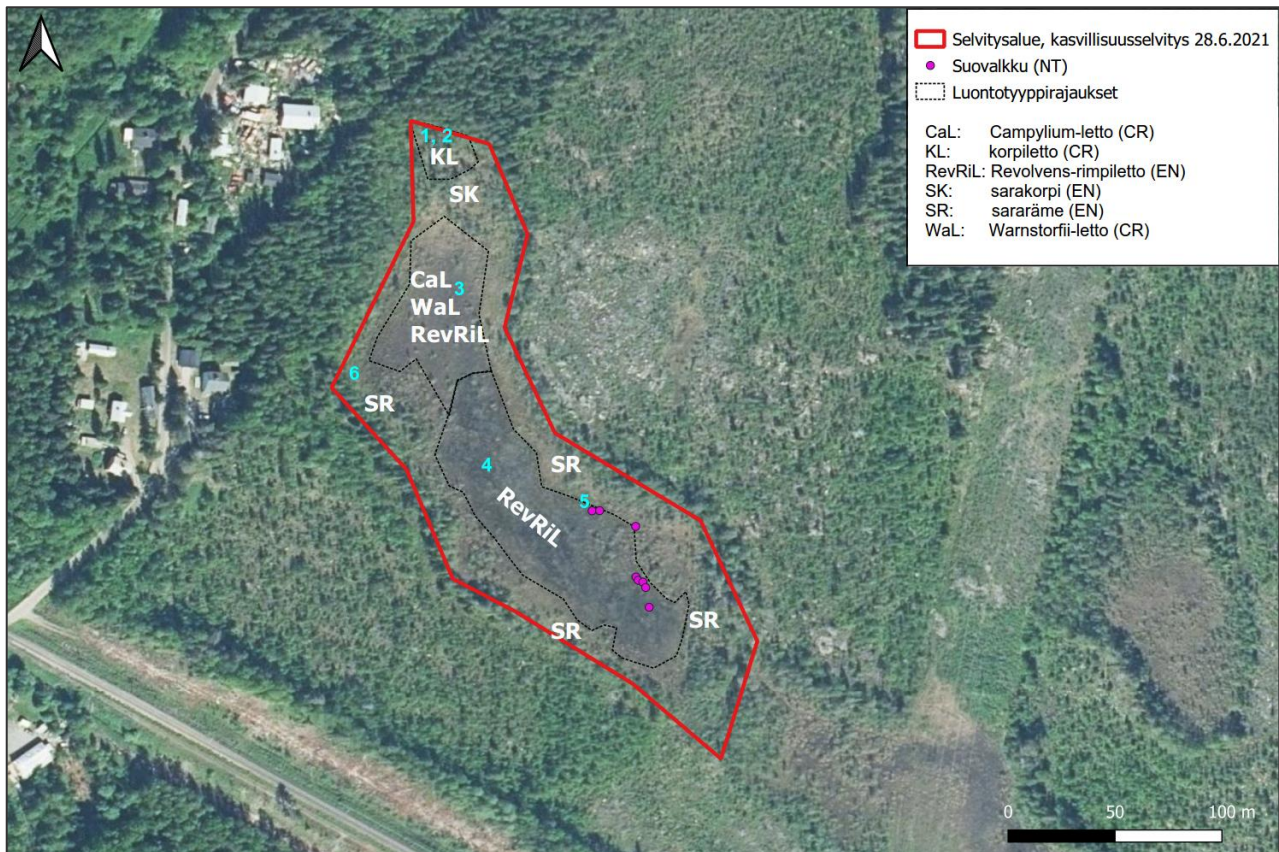
Avosuon reunoilla esiintyy pääosin luhtaista sararämettä sekä pohjoisessa sarakorpea.

Luhtainen sarakorpi (erittäin uhanalainen, EN) on harvapuustoinen ja hieskoivuvaltainen. Kenttäkasvillisuuden lajistoon kuuluvat jouhisara, kurjenjalka, järvikorte, pohjanpaju, karpalo, raate, juolukka ja suoputki, rimpivesiherne. Pohjakerros on rahkasammalvaltainen ja yleisimmät lajit ovat sararahkasammal, kalvakkasammal ja happrarahkasammal.

Luhtaisen sararämeen (EN) kenttä- ja pohjakasvillisuus ovat jokseenkin samankaltaisia kuin luhtaisen sarakorven kanssa, mutta rämekasvillisuus ilmentää männyt, vaivaiskoivut ja jokasuonrahhkasammal (kuva 7).

Kuva 7. Luhtainen sararäme

Kuva 8. Rautatien pohjoispuolinen suoalue, luontotyypit, suovalkun esiintymispaikat ja valokuvien ottamispaikat. Uhanalaisuusluokat: CR= äärimmäisen uhanalainen, EN= erittäin uhanalainen, NT= silmälläpidettävä

3.2 Rautatien eteläpuolinen suoalue

Rautatien eteläpuolinen suoalue on voimakkaasti pintavesivaikutteinen. Suon pohjoisosaa on pääosin koivuluhtaa (kuva 8). Puu- ja pensaslajistoon kuuluvat hieskoivu, kiiltopaju ja harmaaleppä. Aluskasvillisuudessa esiintyy kurjenjalkaa, tupassaraa, mesiangervoa, järvikortetta, korpikastikkaa, suo-orvokkia, harmaasaraa, viiltosaraa, luhtasaraa sekä sammaleista kiiltolehväsammalta, luhtakuirisammalta, hetekuirisammalta ja palmusammalta.

Kuva 8. Rautatien eteläpuolisen suoalueen pohjoisosassa esiintyy koivuluhtaa.

Avosuoalue on järviruokovaltainen avoluhta (LC). Lajistoon kuuluvat vesisara, luhtasara, kurjenjalka, pohjanpaju, järviruoko, viitarahkasammal, kiiltolehväsammal ja kampasammal. (Kuva 9)

Kuva 9. Avosualue on järviruoko- ja saravaltainen. Pohjakerrosta vallitsee rahkasammalta.

Koivuluhtien ja avoluhtien uhanalaisuutta ei arvioitu vuonna 2018 (Kontula ym. 2018). Koivu- ja avoluhtat luokiteltiin edellisessä uhanalaisuusarvioinnissa (Raunio ym. 2008) elinvoimaiseksi (LC).

Kuva 10. Rautatien eteläpuolinen suoalue. Luontotyypit (LC= elinvoimainen) ja valokuvien ottamispaikat.

4. Johtopäätökset

Väylävirasto suunnittelee tasaristeyksen poistoa ja uuden yhdystien rakentamista Järpin kylän alueelle. Suunniteltu yhdystien linjaus sijoittuu rautatien pohjoispuoliselle avosuolle, joka on kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen perusteella pääosin luonnontilaista rimpilettoa (erittäin uhanalainen). Muita tienlinjauksen alueella sijaitsevia uhanalaisia suoluontotyyppejä ovat välipintaletto (äärimmäisen uhanalainen), sararämeet (erittäin uhanalainen) ja sarakorvet (erittäin uhanalainen). Noin 50 m suunnitellun tielinjauksen pohjoispuolella esiintyy äärimmäisen uhanalainen korpiletto.

Selvitysalueella havaittiin 101 kukkivaa versoa suovalkkua. Muita silmälläpidettäviä, uhanalaisia tai lailla suojeltuja kasvilajeja tai luontotyyppejä ei havaittu eikä tiedetä esiintyvän alueella.

Rautatien eteläpuolisella kosteikkoalueella ei havaittu uhanalaisia lajeja tai luontotyyppejä eikä lailla suojeltuja luontotyyppejä.

5. Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 560-570.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018.

Lajitietokeskus 2021. Havaintotiedot os. www.laji.fi, tarkistettu 26.6.2021 ja 14.9.2021

Maanmittauslaitos 2021. Maanmittauslaitoksen avoin kartta-aineisto.

Ramboll Finland Oy 2021. Liito-oravaselvitys, Kemi, Järpin kylä. Väylävirasto

Liito-oravan (*Pteromys volans*) ja huomionarvoisten kasvilajien ja luontotyyppikuvioden esiintymisselvitys Kemin Järpin suunnittelualueella v. 2022

Raportti Plaana Oy:lle 31.07.2022 [päivitetty xx.08.2022]

Sisällys

1 JOHDANTO.....	3
2 LUONTOSELVITYKSEN TOTEUTTAJA	3
2.1 Työryhmä	3
3 SELVITYSALUE JA LUONTOSELVITYSTEN PERUSTEET	4
3.1 Selvitysaluerajaus	4
3.2 Selvitystarpeet ja -velvoitteet.....	4
4 MENETELMÄKUVAUKSET	5
4.1 Aikaisemman havaintoaineiston kokoaminen	5
4.2 Liito-oravakartoitus	6
4.3 Kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus.....	6
5 TULOKSET.....	7
5.1 Huomionarvoiset aikaisemmat lajihavainnot.....	7
5.2 Liito-orava	7
5.3 Luontotyypit ja kasvillisuus.....	9
5.3.1 Kuvio 1: Tuoreet runsasravinteiset lehdot (Metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi, GORT).....	9
5.3.2 Kuvio 2: Umpeen kasvava ja pensoittuva niitty/joutomaa	10
5.3.3 Kuvio 3: Tuoreet runsasravinteiset lehdot (metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi, GORT).....	10
5.3.4 Kuvio 4: Kuiva ja niukkakasvuinen joutomaa	11
5.3.5 Kuvio 5: Tuoreet keskirasvinteiset lehdot (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyypin, GOMaT).....	11
5.3.6 Kuvio 6: Kosteet runsasravinteiset lehdot (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi GOFit).....	11
5.3.7 Kuvio 7: Tuoreet keskirasvinteiset lehdot (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyypin, GOMaT).....	12
5.3.8 Kuvio 8: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat (metsäkurjenpolvi-mustikkatyyppi, GMT)	12
5.3.9 Kuvio 9: Kuivahkot kankaat (variksenmarja-puolukkatyyppi, EVT)	13
5.3.10 Kuvio 10: Avoin ihmisvaikutteinen alue	13
5.3.11 Kuvio 11: Tuoreet runsasravinteiset lehdot (metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi, GORT)....	13
5.3.12 Kuvio 12: Tuoreet heinäniitty	14
5.3.13 Kuvio 13: Ihmisvaikutteinen tienpiennar	14
5.3.14 Vähä Ruonaoja.....	15
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	15

Liitteet: e-Liite 1. Järppi_luontotyyppikuviot [.shp (ETRS-TM35-FIN)]

e-Liite 2. Järppi_kolopuut (.xlsx)

Maastotyöt: Panu Välimäki & Wille-Pekka Lepo

Raportointi: Panu Välimäki, Wille-Pekka Lepo, Netta Keret, Anna Liisa Ruotsalainen & Albus Luontopalvelut Oy

Karttapohjat: Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu

(<https://www.maanmittauslaitos.fi/asio-verkossa/avoimien-aineistojen-tiedostopalvelu>)

Kansikuva: Liito-oravan pesäpuuksi soveltuva tikan koloama metsähaapa laajemmin haapavaltaisella metsäkuviolla suunnittelualan luoteiskulmassa (04.05.2022) ©P. Välimäki & Albus Luontopalvelut Oy

1 JOHDANTO

Plaana Oy valmistelee Kemin Järppiin sijoittuvan Ouluntien (Mt 19513) vanhalle valtatielle 4 (Mt 19511) jatkuvan uuden tielinjauksen tiesuunnitelmaa. Aikaisempi linjaussuunnitelma kulki nykyisen suunnittelualan pohjoispuolelle sijoittuvan suoalueen kautta, missä luontoselvityksessä todettiin erittäin uhanalaisen, rauhoitetun ja erityisesti suojeltavan sääskenvalkun (*Malaxis monophyllos*) (LSL 20.12.1006/1096; LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) elinvoimainen esiintymä. Tielinjausta on nyky-suunnitelmassa suunniteltu siirrettävän kauttaaltaan lähemmäs Oulu–Kemi -rautatielinjaa. Suunnittelu- aluetta hallitsee sekä haapaa (*Populus tremula*) että kuusta (*Picea abies*) kasvavat metsäkuviot, minkä lisäksi alueen poikki virtaa Siikalahden pohjukkaan laskeva Vähä Ruonaoja. Albus Luontopalvelut Oy toteutti nykyisellä suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä liito-oravan esiintymisselvityksen sekä alueen kasvillisuus- ja luontotyyppikartoituksen Plaana Oy:n tilauksesta v. 2022.

2 LUONTOSELVITYKSEN TOTEUTTAJA

Albus Luontopalvelut Oy on luontoselvityksiä ja -vaikutusarviointeja sekä biologisia määrittämis- ja selvityspalveluja toteuttava yritys. Vastuuhenkilöt ovat osallistuneet luontoselvityksiin sekä selvitys- ja raportointikäytäntöjen kehittämiseen yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa 20 v. ajan.

2.1 Työryhmä

Pääsuunnittelija Panu Välimäki (FT, eläin- ja kasviekologia, v. 2007) omaa 20 v. kokemuksen ekologien tutkimusten suunnittelusta, näytteenotosta ja biologien aineistojen analysoinnista [Eriyisosaaminen: hyönteiset (erit. perhoset ja kovakuoriaiset), liito-orava]. Hän on julkaissut kymmeniä yksittäisiä lajeja tai ekosysteemien toimintaa käsitteleviä artikkeleita erityisesti hyönteisiä koskien, toiminut valtakunnallisessa perhostensuojelutoimikunnassa (v. 2001–) ja osallistunut tässä toimessa perhosten uhanalaistarkasteluihin (v. 2010, 2019) ja erityisesti suojeltavien lajien esityksiin. Yli 35 v. aktiivisen harrastustaustan perusteella hän kuuluu Suomen johtaviin hyönteisasiantuntijoihin. Hän on osallistunut kymmeniin perhos- ja kovakuoriaislajien esiintymis- ja elinpaikkavaatimusselvityksiin, jotka vaativat ensisijaisen kohteen tuntemisen lisäksi laajaa kasvilajintuntemusta ja kasvistoon perustuvan elinympäristökuvauksen soveltamista. Hyönteisosaamistaustan lisäksi hän on toteuttanut kaavahankkeiden näkökulmasta merkityksellisten muiden eläinten (mm. liito-orava) sekä kasvilajien esiintymisselvityksiä. Lajintuntemusosaamistaan hän on kehittänyt kasvien osalta Oulun yliopiston määrityskursseilla sekä laboratoriossa että maastotöissä.

Vanhempi suunnittelija Anna Liisa Ruotsalainen (FT, Dos, kasviekologia, v. 2003) on kasviekologian tutkija, joka toimii Albus Luontopalvelut Oy:n erityisasiantuntijatehtävän ohella intendenttinä Oulun yliopistossa (Eriyisosaaminen: luontotyytit, kasvit, sienet ja käävät). Ruotsalainen on julkaissut kymmeniä kasvi- ja sienitieteellisiä artikkeleita v. 1997 alkaen. Lisäksi hän on suorittanut ympäristöoikeuden opintokokonaisuuden (25 op) Itä-Suomen yliopistossa. Luontokonsulttina Ruotsalainen on osallistunut ennen yritykseen integroitumistaan kaavahankkeiden kasvillisuusselvityksiin v. 2011 alkaen. Albus Luontopalvelut Oy:ssä hän on vastannut ympäristövaikutus- ja Natura-arviointien pohjana käytetyistä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksistä,

sekä osallistunut vedenalaisen luonnon monimuotoisuusohjelman (VELMU) ohjeita soveltavien ympäristöinventointien suunnitteluun, työnohjaukseen ja raportointiin.

Suunnittelija Netta Keret (FM, eläinekologia, v. 2013) omaa 10 v. kokemuksen ekologisten tutkimusten suunnittelusta, näytteenotosta ja aineistojen analysoinnista mm. Oulun yliopistossa [myös Univ. of Haifa, Israel; Central Queensland Univ., Australia], minkä lisäksi hänellä on aiempi ammattikorkeakoulututkinto [tradenomi (tietojenkäsittely), 2002] (Erityisosaaminen: ekologiset vuorovaikutukset, paikkatietoanalytiikka). Hän on tutkinut hyönteisten kykyä ja tapoja sopeutua muuttuviin ympäristöolosuhteisiin (ilmastonmuutos ja ihmislähtöiset suorat ympäristömuutokset) sekä hyönteisten ja hyönteissyöjälintujen vasteita ravintoketjun eri tasojen välisten vuorovaikutusten ja ekosysteemitointojen muutosherkkyyden selvittämiseksi. Lajintuntemus- ja näytteenotto-osaamisen näyttönä hän on toiminut mm. selkärangattomien eläinten tunnistuksen ja pyyntimenetelmien opettajana Oulun yliopiston laboratorio- ja kenttäkursseilla 2017–2021. Luontokonsulttina (2017–) hän on osallistunut kasvi-, lepakko- viitasammakko- ja liito-oravakartoituksiin, kovakuoriais- ja perhosselvityksiin ja pyyntiaineistojen käsittelyyn.

Suunnittelija Wille-Pekka Lepo (FM, eläinekologia, v. 2022) toimii Albus Luontopalvelut Oy:n maasto-inventoinneissa (Erityisosaaminen: lintujen lajintuntemus ja ekologia, kasvit, luontotyytit). Lepo on eläinekologian maisteri ja aktiivinen luontoharrastaja, jolla on kattava käsitys Suomessa tavattavista lintulajeista sekä niiden indikoimista ekologisista tekijöistä. Albus Luontopalvelut Oy:n asiantuntijana Lepo on toteuttanut erilaisia asemakaavatasoisia pesimälinnustoselvityksiä Etelä-Hämeessä, Pohjois-Pohjanmaalla, Etelä-Lapissa sekä Ahvenanmaalla v. 2019–2020 ja tuulivoimapuistohankkeen pesimälinnustoselvityksen Utajärvellä v. 2021. Biologian opintojen aikana hän on hankkinut pätevyyden myös pohjaeläin-, kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten toteuttamiseen.

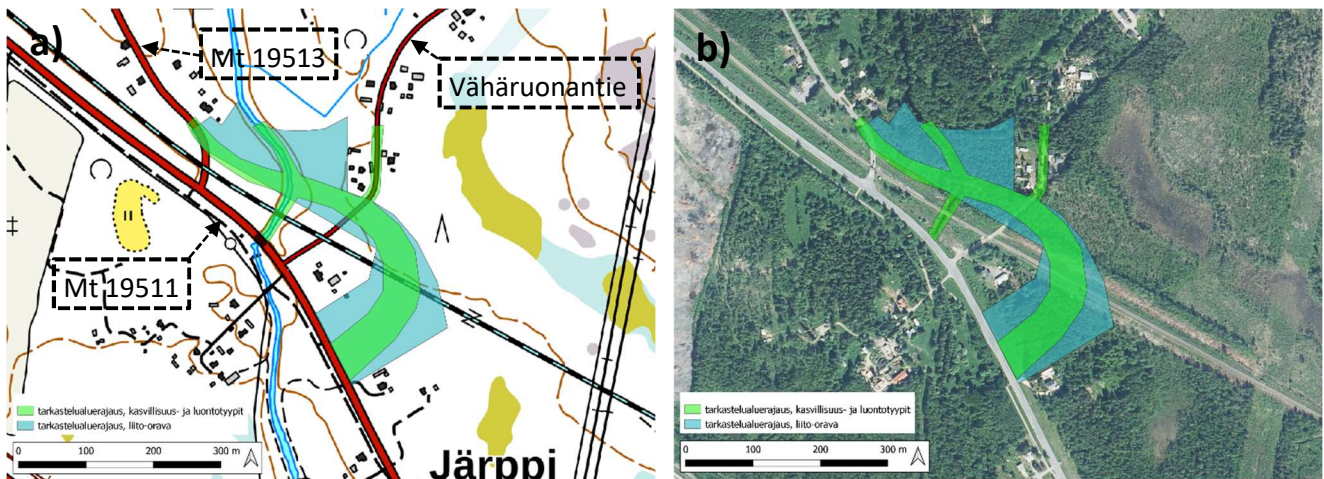
3 SELVITYSALUE JA LUONTOSELVITYSTEN PERUSTEET

3.1 Selvitysaluerajaus

Suunnittelualue ja sen välitön lähipiiri sekä suunnittelualueen poikki johtavat Vähä Ruonaaja ja Vähäruonantie sisällytettiin toimeksiannon kasvillisuus- ja luontotyyppikartoituskohteisiin (**kuva 1**). Liito-oravan esiintymisselvitys toteutettiin jonkin verran laajemmalla alueella siten, että kaikki tielinjauksen mahdolliselle vaikutusalueelle sijoittuvat lajille ilmakuva-perusteisesti mahdolliseksi esiintymisaluekuvioiksi soveltuvat kookkaampaa puustoa kasvavat metsäkuviot sisällytettiin inventointikohteisiin (**kuva 1**). Tarvittaessa selvitysaluerajauksia tarkennettiin maastokäynneillä kertyneiden havaintojen perusteella.

3.2 Selvitystarpeet ja -velvoitteet

Liito-oravan esiintymisselvityksen ensisijaisena perusteena on kohdelajin EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteen II ja liitteen IV(a) mukainen suojeluvelvoite. Luontodirektiivin II-liitteessä on huomioitu yhteisön tärkeinä pitämät lajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita [Natura2000]. Liito-orava lukeutuu luontodirektiivin liitteen II ensisijaisesti suojeltaviin lajeihin

Kuva 1. Järpin liito-oravan sekä kasvillisuuden ja luontotyyppien tarkastelualueajaukset (a) peruskartta- ja (b) ilmakuvapohjalla.

Luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainitaan yhteisön tärkeinä pitämät eläinlajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä ensisijaisten kulkureittien hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain (LSL 20.12.1006/1096) 49 §:n mukaan kiellettyä. Liito-orava on kansallisesti arvioitu asemaltaan vaarantuneeksi (VU) (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521). Luonnonsuojeluasetuksen mukaisten uhanalaisten lajien esiintymien elinvoimaisuus on suositeltavaa pyrkiä varmistamaan osana luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Edellä esitetyillä perusteilla luontoselvityskäynneillä huomioitiin myös yksittäisten kasvilajien osalta EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) mukaiset lajit sekä luonnonsuojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaiset erityisesti suojeltavat ja vähintään silmälläpidettävät lajit.

Luontotyyppit käsiteltiin ensisijaisesti Kontula & Raunio (2018) mukaisesti. Uhanalaisten luontotyyppien käsite on vakiintunut maankäytön suunnittelun luontoselvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, mutta uhanalaisilla luontotyypeillä ei sellaisenaan ole erillistä asemaa luonnonsuojelulainsäädännössä. Luontotyypeistä huomioimme erikseen luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) ja vesilain (27.5.2011/587) mukaiset luontotyyppit sekä metsälain (12.12.1996/1093) perusteella arvokkaiksi arvioidut luontotyyppikuviot ja yleisesti niiden kaltaiset luontotyyppit.

4 MENETELMÄKUVAUKSET

4.1 Aikaisemman havaintoaineiston kokoaminen

Tarkistimme mahdolliset liito-oravan sekä maankäytössä huomionarvoisten kasvilajien (ks. yllä) aikaisemmat havaintopaikkatiedot selvitysalueelta ja sitä välittömästi ympäröiviltä alueilta vuosilta 2000–2021. Aikaisemmat havainnot koottiin asiantuntijoiden varmistamista havainnoista, jotka ovat saatavilla erillispyynnöstä Suomen Lajitietokeskuksen ylläpitämän havaintotietokannan (www.laji.fi) [sisältää yksityishavaintojen ohella ympäristöviranomaisen (ELY) aikaisemmin soveltaman uhanalais-tietokannan (Hertta)] kautta. Suunnittelualueen sekä sen lähiympäristön luonnonsuojelualueajaukset

tarkistettiin Suomen Ympäristökeskuksen paikkatietopalvelusta (<https://syke.maps.arcgis.com/>) ja Metsälain (12.12.1996/ 1093) 10 §:n arvokkaat elinympäristöt Metsäkeskuksen avoimesta karttapalvelusta (<https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=a29ae4c4eb7240f0895d4ff93f04df1c>). Aikaisemman havaintoaineiston kokoamisen yhteydessä tarkasteltiin selvitys-aluetta ilmakuvaperusteisesti liito-oravan, kasvillisuuden tai luontotyyppien näkökulmasta huomion-arvoisimpien osakuvioiden tunnistamiseksi ennen maastokäyntejä.

4.2 Liito-oravakartoitus

Liito-oravan elinympäristökartoitus ja esiintymisselvitys toteutettiin osittaiseen lumipeiteaikaan toukokuussa (04.05.2022; klo 10:00–16:00; PV) vallitsevaa ohjeistusta soveltaen [Nieminen & Ahola 2017: *Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen Ympäristö 1/2017*]. Lajin tyypillinen elinympäristö on varttunut kuusivaltainen sekametsä, jossa on järeää puustoa, kolopuita pesä- ja piilopaikoiksi ja lehtipuita ravinnoksi. Edellä mainittujen ehtojen täytyessä, liito-oravan esiintyminen kuviolla pyrittiin varmistamaan lajityypillisten kellanruskeiden ulostepapanoiden perusteella. Puun juurenniskassa kasassa olevat papanat ilmaisevat paikan tärkeyttä elinpiirin liito-oravalle. Papanalaskennalla ei saada käsitystä alueella elävästä yksilömäärästä tai varmuutta ruokailu, levähdys- ja lisääntymispaikkojen sijainnista. Nämä seikat huomioitiin EU:n luontodirektiivin lajeja koskevan säännösten mukaisesti tulkitsemalla useampia ympäristövihjeitä yhdessä. Säännösten mukaisesti lisääntymis- ja levähdyspaikan määrittelemiseksi maastossa käytetään papanoita ja kolopuita (tai muita pesä- ja piilopaikkoja) sekä metsän ikää ja puulajisuhteita. Mikäli lajista ei saatu maastokäynnillä suoria havaintoja (papanat), alueen soveltuvuutta lajille arvioitiin yksinomaan em. ekologisten ehtojen täyttymisen perusteella. Selvitysalueen merkitystä mahdollisena liito-oravien kulkureittinä (ekologinen käytävä) arvioitiin täydentävästi ympäröivän alueen maisemarakenteen ja liito-oravan edellyttäminen ekologisten tekijöiden (erit. kuvioiden kytkeytyneisyys) perusteella. Liito-oravan kulkuyhteyksinä voi olla varttuneita metsiä, mutta myös nuoria, puustoltaan > 10 m korkeita metsiä sekä tiheäkasvuisia siemenpuukuvioita, puutarhoja ja puistoja (Nieminen & Ahola 2017). Kartoituksen yhteydessä arvioitiin alustavasti myös alueen metsäkuvioiden luonnontilaisuusastetta ja soveltuvilta osin pääluontotyyppejä.

4.3 Kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus

Luontotyyppikartoitus toteutettiin soveltamalla kotimaista kasvillisuuteen perustuvaa luontotyyppi-luokitusta [Kontula & Raunio (toim.) 2018: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Osa 1 – tulokset ja arvioinnin perusteet & Osa 2 – luontotyyppien kuvaukset, Suomen ympäristökeskus & ympäristöministeriö, Helsinki 2018*]. Alustava luontotyyppi-inventointi käsitti suunnittelualueen karttatarkastelun. Samankohtaisten ja -mittakaavaisten topografiakartta-ilmakuvaparien avulla luonnosteltiin inventoitavan alueen karkea luontotyyppikuviointi. Ilmakuvalla hahmoteltiin topo-

grafisen suurkuvioinnin ja puustoisuuden perusteella karkea ennakkokuviointi, joka sellaisenaan osin vastaa todellista luontotyyppikuviointia; luontotyyppikuviot (kasvillisuustyyppikuviot) eivät välttämättä suoraan ilmakuvalta näy. Luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilain mukaisten luontotyyppien tunnistamiseksi ja paikantamiseksi tarkastettiin lisäksi uhanalaisten kasvilajien sekä EU:n luontodirektiivin liitteissä II ja IV(b) mainittujen kasvilajien esiintymätiedot selvitysalueella (ks. 4.1). Suurkuviointia pyrittiin tarkentamaan arvioimalla tarkasteltavan kuvion sisällä esiintyvää erottelutarkkuuden ulkopuolelle jäävää pienkuviointia aikaisempien havaintoaineistojen mahdollisesti tuottamien lajihavaintojen ja näiden lajien esiintymispaikkavaatimusten perusteella.

Ennakkokuviointi jätettiin karkeaksi; maastossa tehtiin lisäkuviointia pienialaisten ja mahdollisten uhanalaisten luontotyyppien rajaamiseksi suurkuvioiden sisällä. Luontotyyppisiin ja luontotyypeille leimallisiin tai muulla tavoin merkityksellisiin putkilokasvilajeihin sekä niiden perusteella suoraan tai välillisesti (mm. ravinteikkaus, hydrologia) määritettäviin luontotyyppiperusteisiin kohdistuvat maastoinventoinnit toteutettiin heinäkuun alkupuoliskolla (06.07.2022; klo 09:00–17:00; WPL & PV), jolloin kasvillisuus oli alkukesän jälkeen täysin kehittynyttä sekä kattavasti havaittavissa ja määritettävissä. Kuvion minimikokona pidettiin ensisijaisesti 0,5 hehtaaria, mutta ympäristöstään merkityksellisesti poikkeavat pienempialaisemmat kohteet (mm. lähteet, purot yms.) varauduttiin kuvioimaan erikseen. Rajauspäätöksissä huomioitiin kuvioiden edustavuus ja luonnontilaisuus.

Selvityskohteella käveltiin kunkin suurkuvion läpi listaten luontotyyppit ja merkatien maastolaitteelle sijaintitiedot kaikista merkityksellisistä putkilokasvilajeista [luontotyyppikuvausten edellyttämien lajien lisäksi myös muut huomionarvoiset lajit]. Maastossa kasvillisuustyyppit rajattiin luontotyypeittäin kartalle. Maastokartoitukset toteutettiin vesialueella (Vähä Ruonaaja) parityöskentelynä veneellä. Yksittäiset määrittämisvaikeudet ratkaistiin näyteyksilöillä, jotka määritettiin laboratorio-olosuhteissa. Luontotyyppikuvioinnit viimeisteltiin lopulliseen muotoon varmennettujen maastohavaintojen perusteella maastotyöjakson jälkeen.

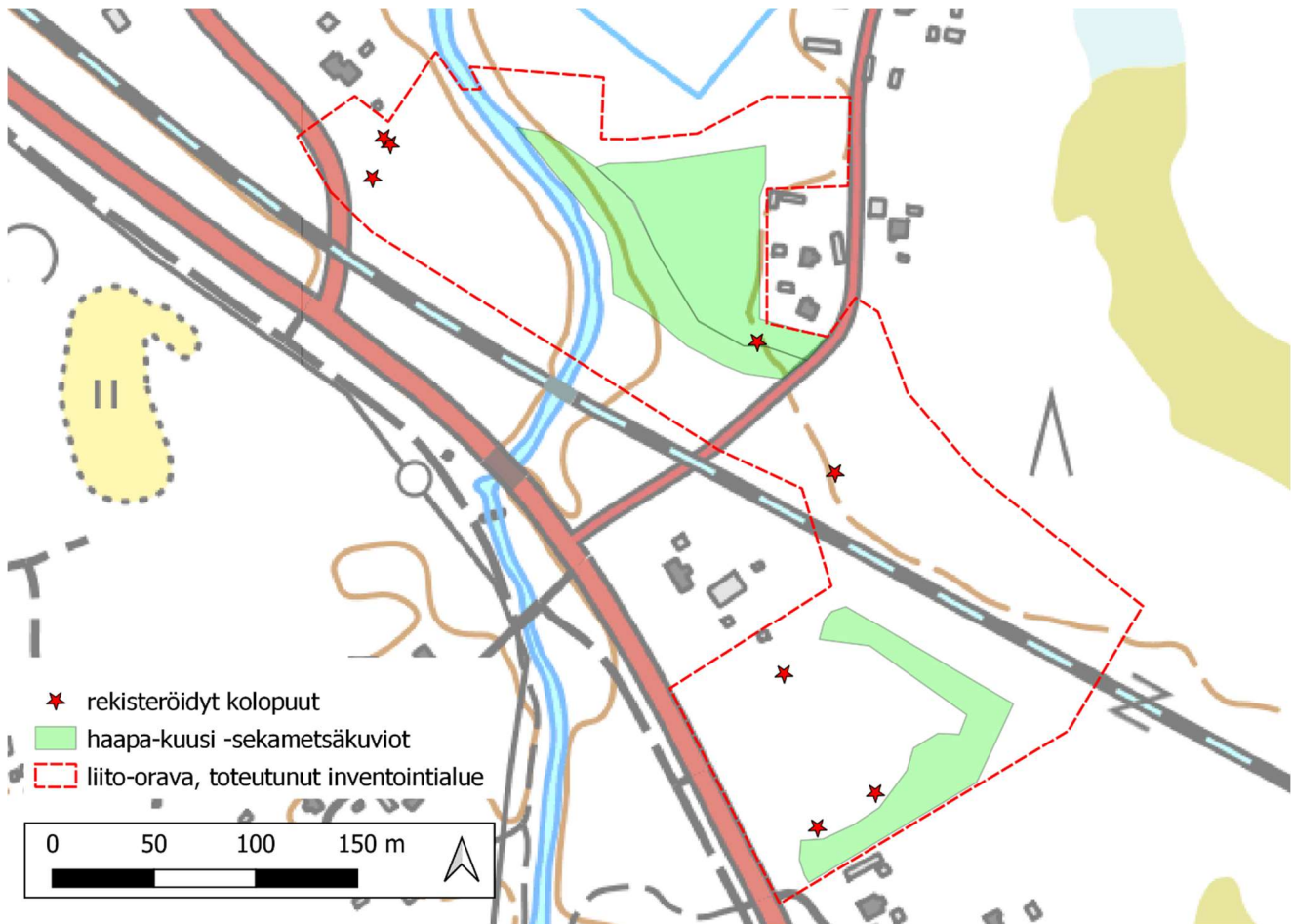
5 TULOKSET

5.1 Huomionarvoiset aikaisemmat lajihavainnot

Järpin suunnittelualueelta ei ole ilmoitettu havaintoja huomionarvoisista kasvi- tai eläinlajeista v. 2000–2021. Suunnittelualueelle sijoittuvat sijaintitiedoiltaan karkeistetut havainnot erityisesti suojeltavasta, rauhoitetusta ja erittäin uhanalaisesta sääskenvalkusta (*Malaxis monophyllos*) sijoittuvat tarkemmin suunnittelualueen koillispuoliselle luonnontilaiselle suokuvioille.

5.2 Liito-orava

Järpin suunnittelualueen luontoselvityksen yhteydessä ei havaittu viitteitä liito-oravan esiintymisestä alueella eivätkä alueen metsäkuviot näyttäneet liito-oravan elinympäristövaatimusten näkökulmasta

Kuva 2. Kemin Järpin suunnittelualan liito-oravalle olennaisten elinympäristöpiirteiden sijoittuminen.

lajille soveltuvilta kuin korkeintaan pieniltä osin (**kuva 2**). Suunnitteluala ei myöskään ole tulkittavissa liito-oravalle tärkeäksi kulkureitiksi, koska alueen poikkikulkeva rautatielinja ja sen eteläpuolinen maantie toimivat jo nykyisellään kulkuesteenä suunnittelualan käsittävällä osa-alueella.

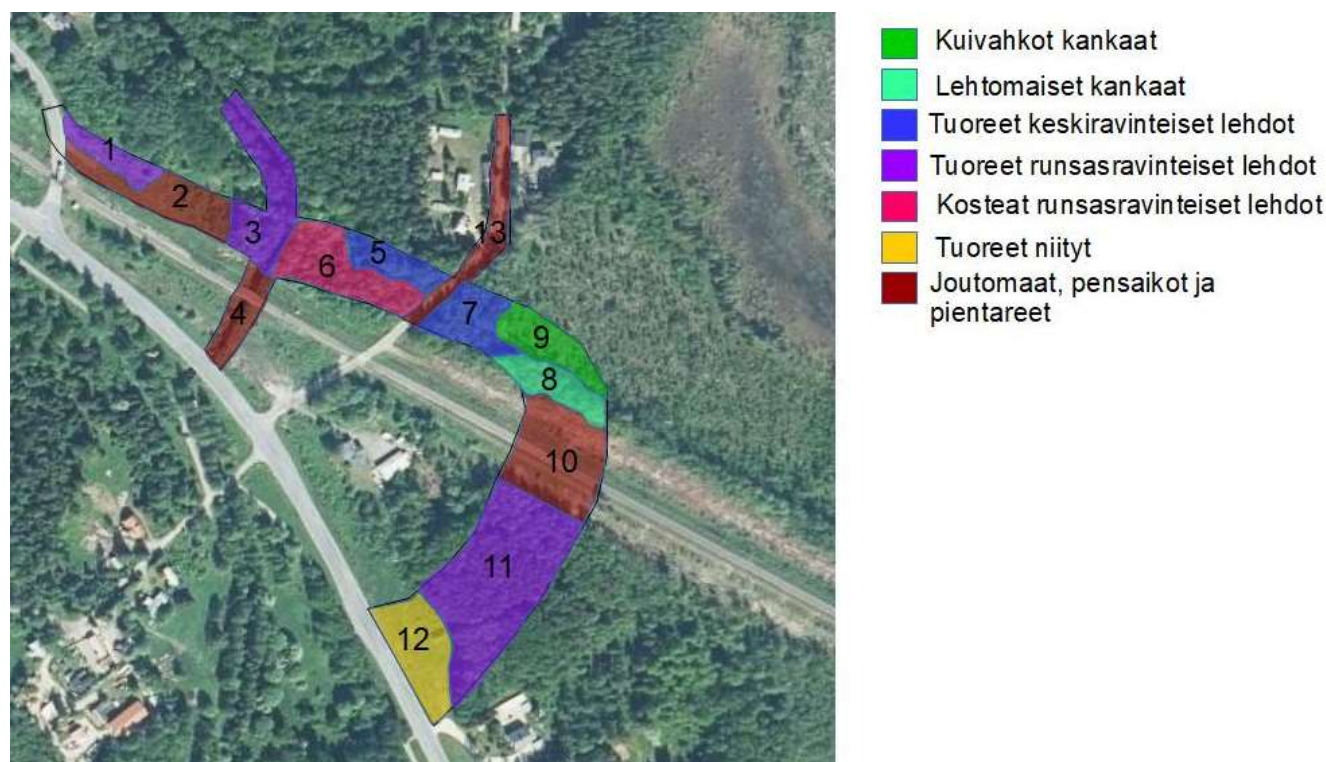
Suunnittelualan Ruonaojan länsipuolinen osa muodostuu ensisijaisesti nuorehkosta lehtipuumetsästä, missä kasvaa runsaasti varttuvaa metsähaapaa (*Populus tremula*) ja raitaa (*Salix caprea*). Puuston rajallisen iän seurauksena liito-oravalle välttämättömiä (tikkojen tuottamia) kolopuita on kuviolla niukasti ja löydetty kolot olivat historialtaan nuoria tai aivan tuoreita (**kuva 2**). Ruonaojan idänpuoleisella Oulu–Kemi -rautatielinjan pohjoispuolisella kuviolla on ensin mainittua kuviota runsaammin varttuneempaa kuusen ja haavan sekaista, sellaisenaan liito-oravalle soveltuvan oloista, metsää (**kuva 2**), joskin rautatielinjan lähialue on rataa reunustavan niittymäisen osan laiteilla puustoltaan lähinnä nuorta pajujen (*Salix* spp.) ja haavan muodostamaa lehto- ja korpimaisia piirteitä osoittavaa pensaikkoa. Varttuneemman metsän alueella todettiin vain yksi tikan tuottama kolopuu, missä oleva kolo oli edellä käsitellyn osakuvion kolojen tapaan tuore (**kuva 2**). Suunnittelualan itäpuoliskon Oulu–Kemi -rautatielinjan eteläpuolinen osa lienee historialtaan nykyistä voimakkaammin ihmisvaikutteista aluetta (puustorakenteeltaan tasaikäinen kuvio), mikä on tiheämmin metsittynyt

nykyiselle maankäyttömuutosten jälkeisellä jaksolla. Osa-alueen keskiosan puusto on suunnittelualueen lännenpuoleisen kolmanneksen tapaan edelleen korkeitaan varttuvaa metsähaavan ja raidan sekaista lehtipuustoa, mihin lukeutuu muutamia kolopuita (**kuva 2**). Osa-alueen laidalla on pienialaisesti kapeana vyöhykkeenä liito-oravan elinympäristöksi soveltuvan oloista metsäkuusen (*Picea abies*) ja haavan sekaista sekametsää, missä ei itsessään todettu yhtään liito-oravan elinympäristövaatimusten näkökulmasta merkityksellistä kolopuuta (**kuva 2**).

5.3 Luontotyypit ja kasvillisuus

Suunnittelualueelle tai sen lähiympäristöön (arvioitu mahdollinen vaikutusalue) ei sijoitu luonnon-suojelulain (20.12.1996/1096), vesilain (27.5.2011/587) tai metsälain (12.12.1996/1093) mukaisesti huomionarvoisiksi alueiksi sisällytettyjä luontotyyppikuvioita. Alueelta kirjatuista luontotyypeistä tuoreet niityt [P04] luetaan kansallisesti äärimmäisen uhanalaisiin (CR) luontotyyppisiin, kuivahkot kankaat [M02.03] ja tuoreet runsasravinteiset lehdot [M01.02.04] kansallisesti erittäin uhanalaisiin (EN) luontotyyppisiin sekä lehtomaiset kankaat [M02.01], tuoreet keskirasvinteiset lehdot [M01.02.03] ja kosteat runsasravinteiset lehdot [M01.02.06] kansallisesti vaarantuneisiin (VU) luontotyyppisiin, joiden ohella suunnittelualueella havaittiin vaihtelevia puhtaasti ihmisvaikutteisia joutomaa-, pensaikko- ja piennarkuvioita (**kuva 3**).

5.3.1 Kuvio 1: Tuoreet runsasravinteiset lehdot (Metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi, GORT) [Kuva 4] Kenttäkerros ruoho- ja heinävaltainen; vallitsevina kasvilajeina metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), lillukka (*rubus saxatilis*) ja nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*). Muita kenttäkerroksen lajeja

Kuva 3. Kemin Järpin suunnittelualueen luontotyyppikuviot ja niiden sijoittuminen pääpiirteissään.

edustavat koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), hiirenvirna (*Vicia cracca*) ja lehtotesma (*Milium effusum*). Pensaskerroksessa katajaa (*Juniperus communis*), pohjanpunaherukkaa (*Ribes spicatum*) ja nuorta metsähaapaa (*Populus tremula*). Latvuserroksen muodostava puusto haapavaltaista, seassa jokunen koivu (*Betula* spp.) sekä muutama yksittäinen metsäkuusi (*Picea abies*) ja raita (*Salix caprea*). Puusto melko tasaikäistä, mutta ihmisvaikutus kuviolla muutoin melko vähäistä. Maapuuta jonkin verran.

Kuva 4. Kemin Järpin suunnittelualueen luontotyyppikuvio 1.

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.2 Kuvio 2: Umpeen kasvava ja pensoittuva niitty/joutomaa [kuva 5]

Kuvion kenttäkerroksessa valtalajeina maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), nurmitähkiö (*Phleum pratense*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*) ja niittymesiangervo (*Filipendula ulmaria*). Muita kenttäkerroksen kasvilajeja edustavat mm. hiirenvirna (*Vicia cracca*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), pulskaneilikka (*Dianthus superbus*), v. 2010 uhanalaisarvioinnin ulkopuolelle jätetty (NE) kissankello (*Campanula rotundifolia*) ja puna-apila (*Trifolium pratense*). Pensas-

Kuva 5. Kemin Järpin suunnittelualueen luontotyyppikuvio 2.

kerros paikoin tiheä; valtalajeina pajut (*Salix* spp.) sekä nuori metsähaapa (*Populus tremula*) ja koivu (*Betula* spp.) Myös harmaaleppää (*Alnus incana*) esiintyy, paikoin jo lähes puukorkuisena. Kulttuuri-vaikutuksesta ja mahdollisesti vanhasta asutuksesta paikalla kielii metsäruusu (*Rosa cinnamomea*), joka kasvaa paikalla todennäköisesti viljelyjäänteinä. Pohjakerros on epäyhtenäinen; aukkoisilla paikoilla kasvaa avoimille kuivahkoille paikoille tyypillisiä sammallajeja, kuten karvakarhunsammalta (*Polytrichum piliferum*) ja metsäkulosammalta (*Ceratodon purpureus*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.3 Kuvio 3: Tuoreet runsasravinteiset lehdot (metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi, GORT)

Kuvion kenttäkerroksessa runsaimpina kasvilajeina lehtotesma (*Milium effusum*), metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), lillukka (*Rubus saxatilis*). Muita ruohovartisia kasveja edustavat mm. oravan-

marja (*Maianthemum bifolium*), huopaohdake (*Cirsium helenioides*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), lehtokorte (*Equisetum pratense*) ja hiirenvirna (*Vicia cracca*), varsinaisia heiniä edustavat metsäkastikka (*Calamagrostis arundinacea*) ja nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*). Pensaskerroksessa pohjanpunaherukka (*Ribes spicatum*), näsiä (*Daphne mezereum*) ja tuomi (*Prunus padus*), vähäisenä myös vadelma (*Rubus idaeus*). Pääpuulajeina rauduskoivu (*Betula pendula*) ja raita (*Salix caprea*) sekä vähäisempänä metsähaapa (*Populus tremula*). Sekapuuna myös jokunen nuorehko metsäkuusi (*Picea abies*). Puusto varsin moni-ikäistä, kuviolla ei merkkejä voimakkaasta ihmisvaikutuksesta. Pohjakerros epäyhtenäinen, mutta maapuilla mm. koukkusuikerosammal (*Sciuro-hypnum reflexum*) ja metsälehväsammal (*Plagiomnium cuspidatum*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.4 Kuvio 4: Kuiva ja niukkakasvuinen joutomaa

Kenttäkerroksessa pujo (*Artemisia vulgaris*), kultapiisku (*Solidago virgaurea*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), hietakastikka (*Calamagrostis epigejos*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), siankärsämö (*Achillea millefolium*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*) ja peltokorte (*Equisetum arvense*). Pensaskerroksessa muutamia nuoria metsämäntyjä (*Pinus sylvestris*) ja koivuja (*Betula* sp.).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.5 Kuvio 5: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi, GOMaT)

Kenttäkerroksessa kangasmetsien lajistoa edustavat metsäimmarre (*Gymnocarpium dryopteris*), mustikka (*Vaccinium myrtillus*), oravanmarja (*Maianthemum bifolium*) ja metsämaitikka (*Melampyrum sylvaticum*). Lisäksi kuvilla myös lehtometsien lajeja, kuten sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*), metsäkurjenpolvea (*Geranium sylvaticum*), huopaohdaketta (*Cirsium helenioides*) ja korpiorvokkia (*Viola epipsila*). Pensaskerros pihlajaa (*Sorbus aucuparia*), katajaa (*Juniperus communis*) ja nuorta metsäkuusta (*Picea abies*). Puusto metsäkuusivaltainen, seassa jokunen metsähaapa (*Populus tremula*). Pohjakerroksessa hallitsevina kivikynsisammal (*Dicranum scoparium*) ja seinäsammal (*Pleurozium schreberi*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.6 Kuvio 6: Kosteat runsasravinteiset lehdot (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi GOFIT) [kuva 6]

Kenttäkerroksessa valtalajeina isonokkonen (*Urtica dioica*) ja niittymesiangervo (*Filipendula ulmaria*). Lisäksi sudenmarja (*Paris quadrifolia*), lehtokorte (*Equisetum pratense*), maitohorsma (*Chamaenerion*

angustifolium), soreahiirenporras (*Athyrium filix-femina*) ja huopaohdake (*Cirsium helenioides*), korpiorvokki (*Viola epipsila*) ja ojakellukka (*Geum rivale*). Paikoin varsin kosteapohjaista, ja kuviolla onkin myös lehtokorpimaisia ja luhtaisiakin piirteitä; kosteimmissä kohdissa kasvaa myös kurjenjalkaa (*Comarum palustre*), rentukkaa (*Caltha palustris*), luhtamataraa (*Galium uliginosum*) ja jokapaikan-saraa (*Carex nigra* ssp. *juncella*). Pohjakerroksessa mm. metsälehväsammal (*Plagiomnium cuspidatum*) ja kosteissa painanteissa paikoin runsas luhtakuirisammal (*Calliergon cordifolium*). Lahopuuta on kuviolla runsaasti.

Kuva 6. Kemin Järpin suunnittelualueen luontotyyppikuvio 6.

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.7 Kuvio 7: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyypin, GOMaT)

Kenttäkerroksessa hallitsevana metsäimarre (*Gymnocarpium dryopteris*), metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), metsäkastikka (*Calamagrostis arundinacea*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*) ja koiranputki (*Anthriscus sylvestris*). Pensaskerroksessa valtalajeina kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*), koivu (*Betula* sp.), kataja (*Juniperus communis*) ja harmaaleppä (*Alnus incana*). Puusto nuorta ja tasaikäistä koivua ja metsähaapaa (*Populus tremula*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.8 Kuvio 8: Varttuneet havupuuvallat lehtomaiset kankaat (metsäkurjenpolvi-mustikkatyypin, GMT)

Kenttäkerroksessa melko paljon varpuja, pääasiassa mustikkaa (*Vaccinium myrtillus*) puolukkaa (*Vaccinium vitis-idaea*) ja vanamoja (*Linnaea borealis*). Ruohoista yleisiä kultapiisku (*Solidago virgaurea*), nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*), metsämaikikka (*Melampyrum sylvaticum*) ja oravanmarja (*Maianthemum bifolium*). Pensaskerroksessa runsaana esiintyvät kataja (*Juniperus communis*), kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*) ja nuori metsähaapa (*Populus tremula*). Puusto varsin monikerroksellista ja osin varttunutta, pääpuulajeina metsämänty (*Pinus sylvestris*) ja metsäkuusi (*Picea abies*), sekapuuna edellisiä harvakasvuisempina koivua (*Betula* sp.) ja metsähaapaa. Pohjakerroksessa valtalajina seinäsammal (*Pleurozium schreberi*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.9 Kuvio 9: Kuivahkot kankaat (variksenmarja-puolukkatyyppi, EVT) [Kuva 7]

Voimakkaasti käsiteltyä talousmetsää, puusto taimikkoa.

Pohjakerros varpuvaltainen; puolukkaa (*Vaccinium vitis-idaea*), mustikkaa (*V. myrtillus*) ja variksenmarjaa (*Empetrum nigrum*). Ruohoja ja heiniä jonkin verran, mm. metsälauha (*Avenella flexuosa*), kangasmaitikka (*Melampyrum pratense*), metsämaitikka (*M. sylvaticum*), kevätpiippo (*Luzula pilosa*) ja oravanmarja (*Maianthemum bifolium*). Pensaskerros nuorta metsä-mäntyä (*Pinus sylvestris*), koivua (*Betula* sp.) ja metsä-kuusta (*Picea abies*). Pohjakerros epäyhtenäinen; valtalajeina seinäsammal (*Pleurozium schreberi*), kivi-kynsisammal (*Dicranum scoparium*) sekä sulkasammal (*Ptilium crista-castrensis*). Kivillä ja kannoilla jonkin verran jäkäliä, mm. puikkotorvijäkälä (*Cladonia cornuta* ssp. *cornuta*).

Kuva 7. Kemin Järpin suunnittelualueen luontotyyppikuvio 9.

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.10 Kuvio 10: Avoin ihmisvaikutteinen alue

Kokonaan Oulu-Kemi -ratalinjan rakentamisen ja ylläpidon seurauksena pysyvästi avoimeksi raivattua metsää, kasvillisuus muuttunut nykytilassa pääosin niittymäiseksi. Kenttäkerroksessa valtalajina maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), melko runsaita myös kielo (*Convallaria majalis*), kultapiisku (*Solidago virgaurea*) ja puna-apila (*Trifolium pratense*). Lisäksi pulskaneilikka (*Dianthus superbus*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), nurmikonnantatar (*Bistorta vivipara*) ja valkoapila (*Trifolium repens*). Pensaskerroksessa nuorta koivua (*Betula* sp.), metsähaapaa (*Populus tremula*) ja pajuja (*Salix* spp.).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.11 Kuvio 11: Tuoreet runsasravinteiset lehdot (metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi, GORT) [kuva 8]

Kuvion kenttäkerroksessa vallitsevat niittymesiangervo (*Filipendula ulmaria*), metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), lehtotesma (*Milium effusum*), kultapiisku (*Solidago virgaurea*) ja koiranputki (*Anthriscus sylvestris*). Kenttäkerroksessa lisäksi aitovirnaa (*Vicia sepium*), keltaängelmää (*Thalictrum flavum*), lillukkaa (*Rubus saxatilis*), sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*) ja karhunputkea (*Angelica sylvestris*). Pensaskerroksessa pohjanpunaherukka (*Ribes spicatum*), lehtotuomi (*Prunus padus*), kataja

(*Juniperus communis*) ja pihlaja (*Sorbus aucuparia*). Kuvio pohjakerrokseltaan epäyhtenäinen, mutta varsin runsaslajinen; palmusammal (*Climacium dendroides*), seinäsammal (*Pleurozium schreberi*), metsälehväsammal (*Plagiomnium cuspidatum*) ja koukkusuikerosammal (*Sciuro-hypnum reflexum*). Puustossa valtalajina metsähaapa (*Populus tremula*), seassa jokunen koivu (*Betula* sp.) sekä muutama metsäkuusi (*Picea abies*).

Puusto pääosin varsin varttunutta, mutta tasa-ikäistä.

Kuva 8. Kemin Järpin suunnittelualueen luontotyyppikuvio 11.

Kuviolla ihmisvaikutuksena vanhaa ojitusta, mikä muuttanut kuvion kosteusolosuhteita (pohja kuivunut).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.12 Kuvio 12: Tuoreet heinäniityt

Kuvio avointa, reheväkasvuista ja heinävaltaista niittyä. Kuvio on rehevöitynyt eikä vastaa luontotyyppinsä luonnontilaista tilaa. Kenttäkerroksessa vallitsevat heinät, etenkin nurmitähkiö (*Phleum pratense*) ja nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*). Kuivion ruohoja edustavat mm. niittymesiangervo (*Filipendula ulmaria*), rantatädyke (*Veronica longifolia*) ja maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

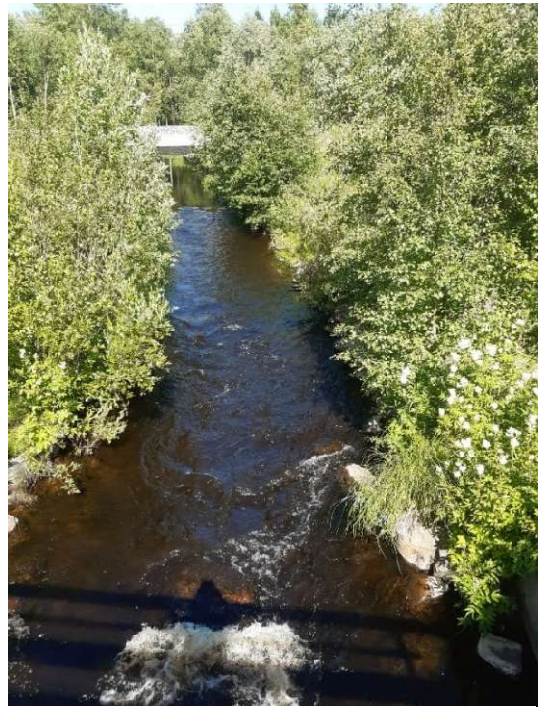
5.3.13 Kuvio 13: Ihmisvaikutteinen tienpiennar

Kuviota hallitsevat tavanomaiset runsaina esiintyvät heinät ja ruohot; niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), lehtotesma (*Milium effusum*), puna-apila (*Trifolium pratense*), siankärsämö (*Achillea millefolium*), voikukat (*Taraxacum* spp.), hiirenvirna (*Vicia cracca*), nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*), piharatamo (*Plantago major*), silmäruoho (*Euphrasia* spp.), kultapiisku (*Solidago virgaurea*), valkoapila (*Trifolium repens*), puna-ailakki (*Silene dioica*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*) ja huopaohdake (*Cirsium helenioides*). Kuvion pensaskerros lähes yksinomaan kiiltopajua (*Salix phylicifolia*).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnon-suojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

5.3.14 Vähä Ruonaoja [kuva 9]

Vähä Ruonaojan yläosa (rautatiesillan yläpuolinen osuus) on hidaskvirtaista ja pehmeäpohjaista. Tällä jaksolla vesikasvillisuus hyvin niukkaa, hieman vesitähtiä (*Callitriche* spp.) ja palpakoita (*Sparganium* spp.) Vähä Ruonaojan alaosa [rautatiesillan ja maantiesillan (Mt 19511) välinen osuus] on sen sijaan varsin nopeavirtaista ja koskimaista, pohja kivikkoinen. Tällä osuudella myös pohjakasvillisuus hieman yläosaa runsaampaa; pohjakivillä kasvaa mm. isonäkinsammal (*Fontinalis antipyretica*) sekä koukkupurosammal (*Hygrohypnum ochraceum*). Pohjakasvillisuuden peittävyys on ojan alaosassakin niukkaa. Niukkakasvuisista putkilokasveista osuudella tavattiin järvisätkin (*Ranunculus schmalhauseni*) ja ruskoärviä (*Myriophyllum alterniflorum*). Vähä Ruonaojan alaosan rantakasvillisuutta luonnehtivat sarat, mm. pullosara (*Carex*

Kuva 9. Kemin Järpin suunnittelualueen poikki virtaavan Vähä Ruonaojan eteläosaa

rostrata), viiltosara (*C. acuta*), suokorte (*Equisetum palustre*) ja rentukka (*Caltha palustris*). Yläosan mutarannoilla kasvaa vesirajassa mm. rantamataraa (*Galium uliginosum*). Rannan tuntumassa kasvavat myös mm. mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), terttualpi (*Lysimachia thyrsiflora*), harmaaleppä (*Alnus incana*) ja erilaiset pajut (*Salix* spp.).

Kuviolla ei havaittu EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(b) tai kansallisen luonnonsuojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kemin Järppiin sijoittuva suunnittelualue ei aikaisempien havaintoaineistojen ja alueella toteutettujen luontoselvitystoimien perusteella sisällä EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteissä II ja IV(a) mainitun liito-oravan asuttamia tai lajille laadullisesti erityisesti soveltuvia erilliskuvioita eikä alueella esiinny kansallisen luonnonsuojeluasetuksen (LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) mukaisia erityisesti suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja. Suunnittelualueen nykyisillä tienpientareilla ei kasva elinvoimaiseksi arvioitua nurmikonnantatarta (*Bistorta vivipara*), mikä Kemi-Tornio -alueella tulee yleisesti huomioida ko. alueelle ominaisen kansallisesti erityisesti suojeltavan, rauhoitetun ja erittäin uhanalaisen (LSL 20.12.1006/1096, LSA 14.2.1997/160, 17.6.2021/521) sekä EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteisiin II ja IV(a) sisällytetyn perhoslajin, luhtakultasiipi (*Lycaena helle*),

mahdollisen elinympäristön indikaattorina (nurmikonnantatar on luhtakultasiiven toukkien ravintokasvi). Suunnittelualueelle tai sen arvioidulle mahdolliselle vaikutusalueelle ei sijoitu luonnonsojelulain (20.12.1996/1096), vesilain (27.5.2011/587) tai metsälain (12.12.1996/1093) mukaisesti huomionarvoisiksi alueiksi sisällytetyjä luontotyyppikuvioita. Suunnittelualueen luontotyypit sisältyvät monelta osin luontotyyppeihin, mitkä ovat kansallisesti arvioitu äärimmäisen uhanalaiseksi (P04, niityt), erittäin uhanalaiseksi (M02.03, kuivahkot kankaat; M01.02.04, tuoreet runsasravinteiset lehdot) tai vaarantuneiksi (M02.01, lehtomaiset kankaat; M01.02.03, tuoreet keskiravinteiset lehdot; M01.02.06, kosteat runsasravinteiset lehdot). Kuviot ovat pienialaisia ja pääosin ihmistoiminnan vaikutuksesta vaihtelevasti muuntuneita, eivätkä sellaisenaan täysin vastaa arvioinnissa luonnontilaisiksi tarkoitettuja kohteita. Kasvillisuudeltaan vähämerkityksellinen Vähä Ruonaoja ei Järpin suunnittelualueella vastaa alapuolisen veden säännöstelyyn tarkoitetun pohjapadon seurauksena vesilain (27.5.2011/587) tarkoittamaa luonnontilaista vesiuomaa, minkä perusteella hanke vaikuttaa toteuttamiskelpoiselta, mikäli veden juoksu pystytään säilyttämään muuttumattomana hankkeen toteutuessa.

Plaana Oy

LIIKENNEMELUSELVITYS

Järpin osayleiskaavan muutos, Kemi

LUONNOS

HELSINKI

Viikinportti 4 B 18
00790 Helsinki
puh. 050 377 6565

TURKU

Rautakatu 5 A
20520 Turku
puh. 050 570 3476

Y-tunnus: 0996539-4
Kotipaikka: Turku
www.promethor.fi

Tilaaja:

Plaana Oy
Keijo Körkkö
Tyrnäväntie 12
90400 Oulu

Liikennemeluselvitys

Kohde:

Järpin osayleiskaavan muutos, Kemi

Raportin numero:

PR10937-Y02

Raportin päiväys:

20.11.2022

Kirjoittaja(t):

Tero Virjonen, FM
puh. 040 082 3557
sp. tero.virjonen@promethor.fi

Tarkastanut:

Jani Kankare, FM
puh. 040 574 0028
sp. jani.kankare@promethor.fi

Sisällysluettelo

1	Yleistä.....	4
2	Alueen sijainti ja ympäristö	4
3	Melutason ohjearvot	5
4	Melutasojen laskenta	5
4.1	Laskentamenetelmät.....	5
4.2	Maastomalli.....	6
4.3	Liikennetiedot.....	6
5	Laskentatulokset ja tulosten tarkastelu	7
6	Kirjallisuus.....	7

Liitteet:

- Liite 1. Tie- ja raideliikennemelun päiväajan keskiäänitaso $L_{Aeq,7-22}$ (liite 1A) ja yöajan keskiäänitaso $L_{Aeq,22-7}$ (liite 1B). Nykytilanne; nykyinen tie- ja rataverkko ja vuoden 2022 liikennetiedot.
- Liite 2. Tie- ja raideliikennemelun päiväajan keskiäänitaso $L_{Aeq,7-22}$ (liite 2A) ja yöajan keskiäänitaso $L_{Aeq,22-7}$ (liite 2B). Tilanne 0+; nykyinen tie- ja rataverkko ja vuoden 2050 ennusteliikennetiedot.
- Liite 3. Tie- ja raideliikennemelun päiväajan keskiäänitaso $L_{Aeq,7-22}$ (liite 3A) ja yöajan keskiäänitaso $L_{Aeq,22-7}$ (liite 3B). Ennustetilanne; tiesuunnitelman Järppi–Kemi, Ouluntie, tasoristeysten poisto, Kemi, mukainen tieverkko ja vuoden 2050 ennusteliikennetiedot.

3 MELUTASON OHJEARVOT

Kaavoituksen ja maankäytön kannalta käytettävät ohjearvot on annettu valtioneuvoston päätöksessä 993/1992 [3]. Taulukossa 1 on esitetty päätöksen sisältämät ohjearvot ulkona havaittavalle ympäristölle. Päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyssä.

Päätöksessä ohjearvot on annettu päiväajan klo 7–22 ja yöajan klo 22–7 ekvivalentti- eli keskiäänitasoina. Päätöksessä ei ole esitetty ohjearvoja hetkittäisille maksimiäänitasoille.

Päätöstä ei sovelleta katu- ja liikennealueilla eikä melusuoja-alueiksi tarkoitetuilla alueilla.

Taulukko 1. Ohjearvot keskiäänitasolle L_{Aeq} ulkona

Alueen käyttötarkoitus	Keskiäänitaso L_{Aeq}	
	Klo 7–22	Klo 22–7
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä	55 dB(A) ¹	50 dB(A) ^{1,2}
Hoito- tai oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB(A)	50 dB(A) ^{2,3}
Loma-asumiseen käytettävät alueet, leirintäalueet, taajamien ulkopuolella olevat virkistysalueet ja luonnonsuojelualueet	45 dB(A)	40 dB(A) ⁴

¹ Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan soveltaa näitä ohjearvoja.

² Uusilla alueilla yöohjearvo on 45 dB(A).

³ Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei sovelleta yöohjearvoa.

⁴ Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

Lisäksi päätöksessä on maininta, että jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä mainittuihin ohjearvoihin. Tulokseen tehtävä lisäys johtuu siitä, että iskumaisuus ja kapeakaistaisuus lisäävät melun häiritsevyyttä.

Tie- tai raideliikenteen aiheuttama melu ei ole yleensä impulssimaista tai kapeakaistaista. Näin ollen viiden desibelin lisäystä ei ole tarpeen tehdä.

4 MELUTASOJEN LASKENTA

4.1 Laskentamenetelmät

Mallinnus tehtiin laskentaohjelmalla DataKustik CadnaA 2022 käyttäen yhteispohjoismaisia tie- ja raideliikennemelumalleja. Laskentaohjelmassa maastomalli syötetään ohjelmaan digitaalisena tiedostona, jolloin maasto saadaan muodostettua tarkkaan kolmiulotteisesti. Ohjelmaan voidaan antaa lisäksi syöttötietoina mm. laskenta-alueen maastopinnat ja suunnitellut melusuojausaukukset.

Laskennassa käytetään liikennemäärätietoja, joiden perusteella määritetään ns. lähtömelutasot. Lähtötasojen perusteella määritetään äänilähteiden aiheuttama äänenpainetaso tarkastelupisteissä erilaiset ääntä vaimentavat ja vahvistavat tekijät huomioiden. Tekijöinä huomioidaan mm. geometrinen leviäminen, este- ja maavaimennus sekä heijastukset erilaisista pinnoista.

Laskentatulokset vastaavat pitkän ajanjakson keskiäänitasoa. Laskentatuloksen epävarmuus on sitä suurempi, mitä kauempana melulähteestä tarkastelupiste sijaitsee.

Taulukossa 2 on esitetty käytetyt laskenta-asetukset.

Taulukko 2. Laskenta-asetukset

Parametri	Käytetty arvo
Laskentaruudun koko	5 m x 5 m
Laskentakorkeus	2 m
Melutason laskentaetäisyys	1000 m
Maanpinnan akustinen kovuus	1 eli pehmeä
Rakennusten heijastus	Absorptiokerroin 0,2 (lähes täysin kova)
Heijastusten lukumäärä	1

4.2 Maastomalli

Maastomallina käytettiin Maanmittauslaitoksen 2 m x 2 m pisteaineistoa teiden ja radan lähellä ja kauempana 10 m x 10 m pisteaineistoa. Myös rakennukset ja niiden käyttötarkoitus on otettu Maanmittauslaitoksen aineistosta.

Melukartoissa rakennukset on merkitty eri värein perustuen Maanmittauslaitoksen aineistoon:

- asuinrakennukset mustalla
- muut rakennukset harmaalla.

Tarkastelualueella ei ole lomarakennuksia.

Plaana Oy toimitti tiesuunnitelman tielinjaukset. Kaavan mukaisia rajoja melukartoissa ei ole esitetty.

4.3 Liikennetiedot

Tieliikenne

Plaana Oy toimitti käytetyt liikennetiedot (taulukko 3). Yöajan liikenteen osuuden koko vuorokauden liikennemäärästä on oletettu olevan 10 %. Tällöin päiväajan keskiäänitaso on noin 7 dB yöajan keskiäänitasoa suurempi.

Taulukko 3. Liikennetiedot

Tie	KVL [ajon.] nykytilanteessa vuonna 2022	KVL [ajon.] ennustevuonna 2050	Raskaiden ajoneuvojen osuus [%] vuonna 2022	Raskaiden ajoneuvojen osuus [%] vuonna 2050	Nopeusrajoitus [km/h]
Valtatie 4	10340	12920	10,3	9,9	100 ¹
Eteläntie	1540	1790	4,0	3,6	60 ²
Ouluntie	510	630	6,9	6,2	50
Vähärüöntie	55	55	3,0	3,0	40

¹ Raskaiden ajoneuvojen suurimpana nopeutena on käytetty 80 km/h.

² Nopeusrajoitusmerkintä tiellä on tällä hetkellä 80 km/h, vaikka sen pitäisi päätösten mukaan olla 60 km/h. Nopeusrajoitusmerkintä tullaan muuttamaan maastossa oikeaksi (tieto ELY-keskukselta).

Liikennemäärän kasvu nykyisestä ennustevuoden liikennemäärään vaikuttaa alle desibelin tieympäristön melutasoon.

Rautatieliikenne

Plaana Oy toimitti rautatien liikennetiedot (taulukko 4). Nyky- ja ennustetilanteessa on käytetty samoja liikennemääriä, sillä ennusteen mukaan oleellista muutosta määrissä ei ole. Henkilöjunien nopeus muuttuu uuden eritasoristeyksen valmistumisen jälkeen.

Taulukko 4. Raideliikennetiedot

ID	Junatyyppi	Junia päivällä klo 22–7	Junia yöllä klo 22–7	Pituus [m]	Nopeus [km/h]
Sr	Sr1- tai Sr2-veturien vetämä henkilöliikenteen juna (punaiset, siniset tai yksikerroksiset IC-vaunut)	3	3	400	100/140 ¹
IC	Sr2-veturin vetämä kaksikerroksisista IC-vaunuista koostuvat juna	3	0	100	100/140 ¹
IC2	Sr2-veturin vetämä kaksikerroksisista IC-vaunuista koostuvat juna	5	0	200	100/140 ¹
F-TaJu	Suomalaisista tavaravaunuista koostuvat tavarajuna	3	3	500	80

¹ Nykytilanteessa 100 km/h ja uuden eritasoristeyksen valmistumisen jälkeen 140 km/h.

5 LASKENTATULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELU

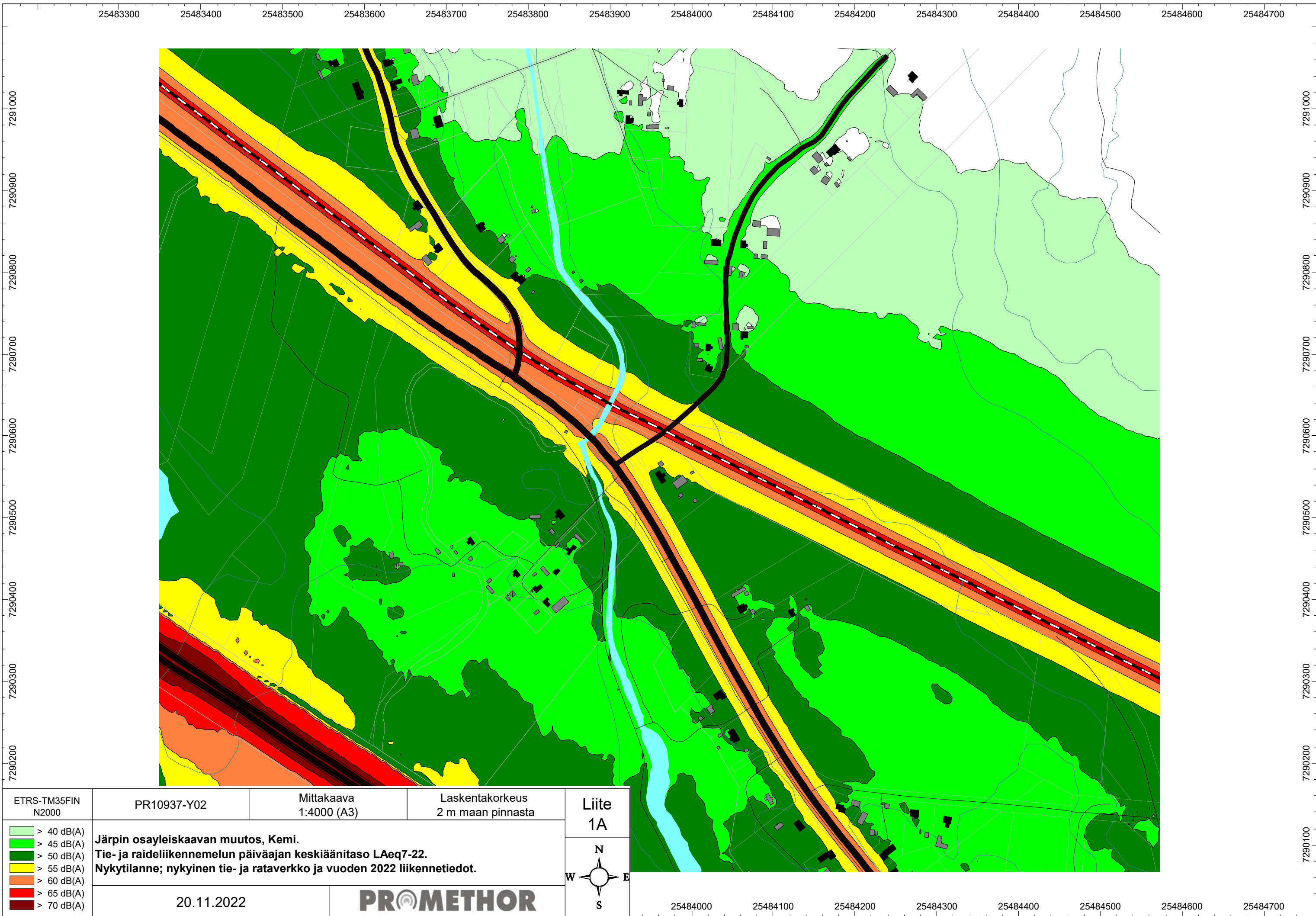
Laskentatulokset eli melualueiden leviäminen päiväaikana on esitetty melukarttaliitteissä 1A...3A. Yöajan melualueet on esitetty melukarttaliitteissä 1B...3B. Päiväajan keskiäänitason ohjearvo on 55 dB(A) ja yöajan keskiäänitason ohjearvo on 50 dB(A) asumiseen käytettävillä alueilla.

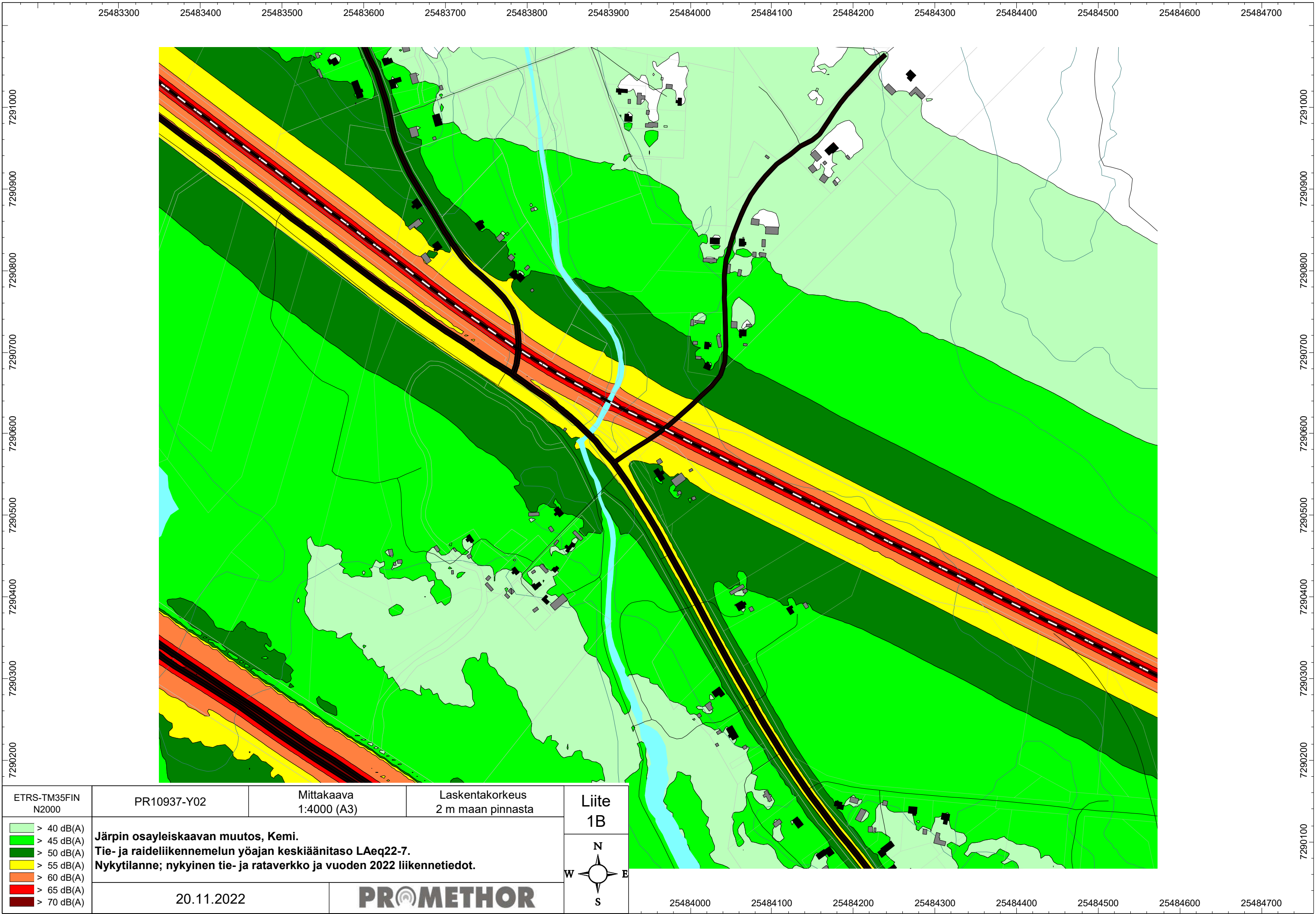
Junaliikenteen aiheuttama päiväajan keskiäänitaso on (ennustetilanne) 55 dB(A) noin 60 m etäisyydellä radasta. Vastaavasti yöaikana 50 desibelin keskiäänitaso ulottuu noin 145 m etäisyydelle ja 45 desibelin keskiäänitaso noin 310 m etäisyydelle.

Melukarttoja käyttäen voidaan määrittää alueet, joille voidaan esimerkiksi osoittaa asumista ilman erityistä meluntorjuntaa ja vastaavasti alueet, joille asuinrakennusten rakentaminen vaatii meluntorjuntaa. Melukartoista huomataan, että alueen merkittävin melulähde on junarata. Lisäksi junaradan aiheuttama yöajan keskiäänitaso on päiväaika suurempi.

6 KIRJALLISUUS

1. Nielsen H. L et al., Road traffic noise. Nordic prediction method. TemaNord 1996:525. Århus 1996. 74 s. + liitt. 36 s.
2. Nielsen H. L et al., Railway Traffic Noise. The Nordic Prediction Method. TemaNord 1996:524. Århus 1996. 65 s. + liitt. 8 s.
3. Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992). Helsinki 1992.

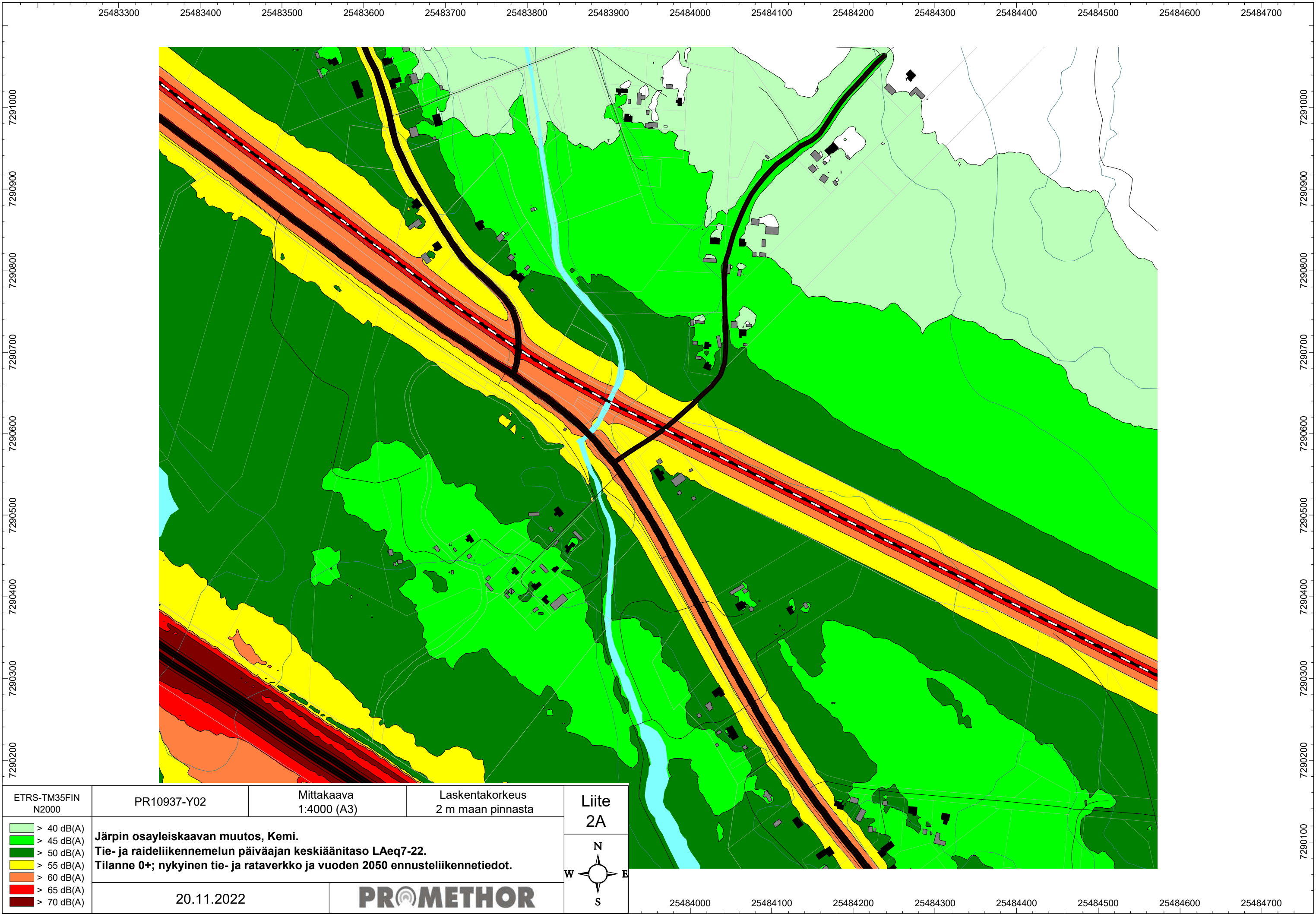

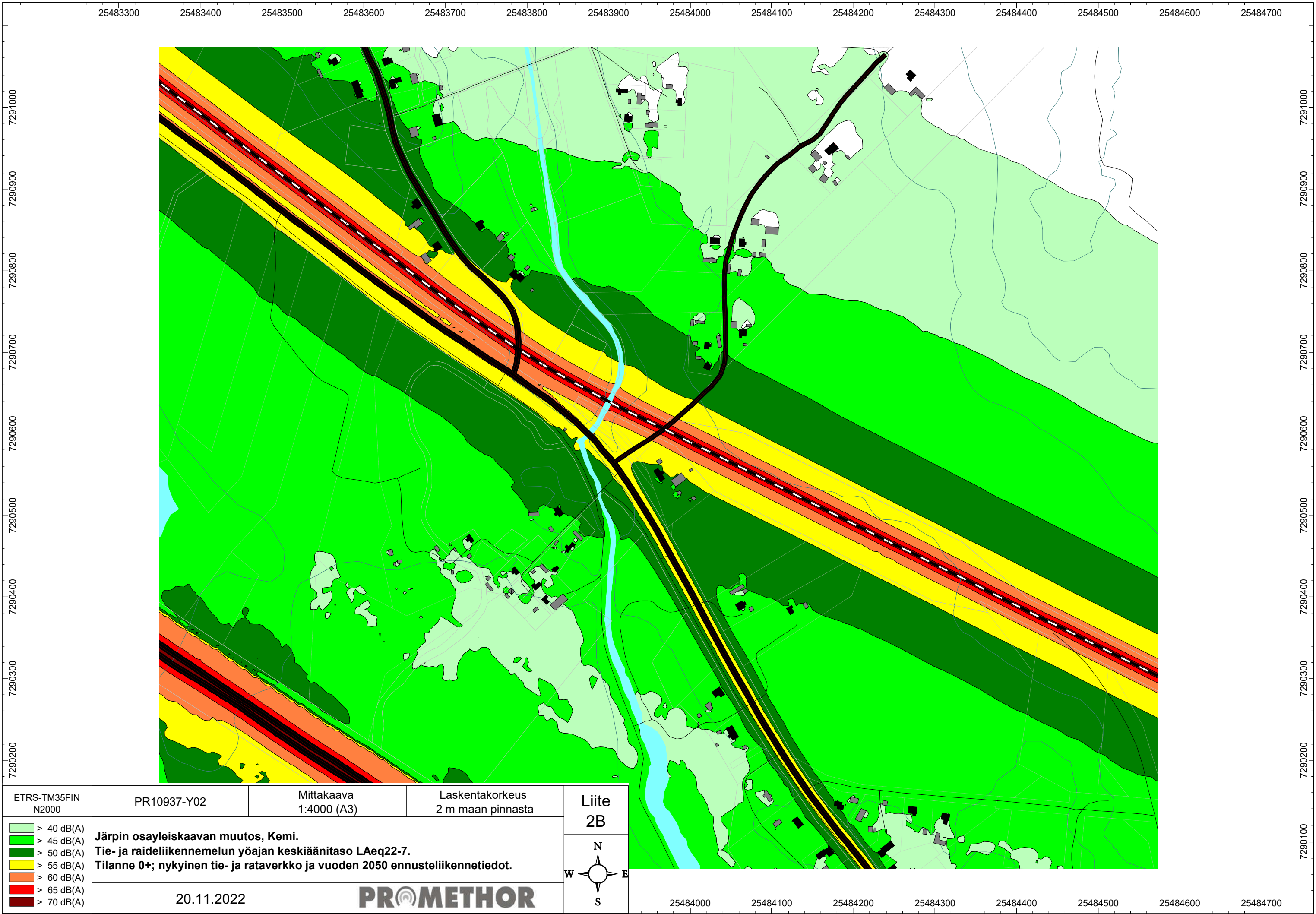
ETRS-TM35FIN N2000	PR10937-Y02	Mittakaava 1:4000 (A3)	Laskentakorkeus 2 m maan pinnasta	Liite 1B
> 40 dB(A) > 45 dB(A) > 50 dB(A) > 55 dB(A) > 60 dB(A) > 65 dB(A) > 70 dB(A)	Järpin osayleiskaavan muutos, Kemi. Tie- ja raideliikennemelun yöajan keskiäänitaso LAeq22-7. Nykytilanne; nykyinen tie- ja rataverkko ja vuoden 2022 liikennetiedot.			
20.11.2022		PROMETHOR		

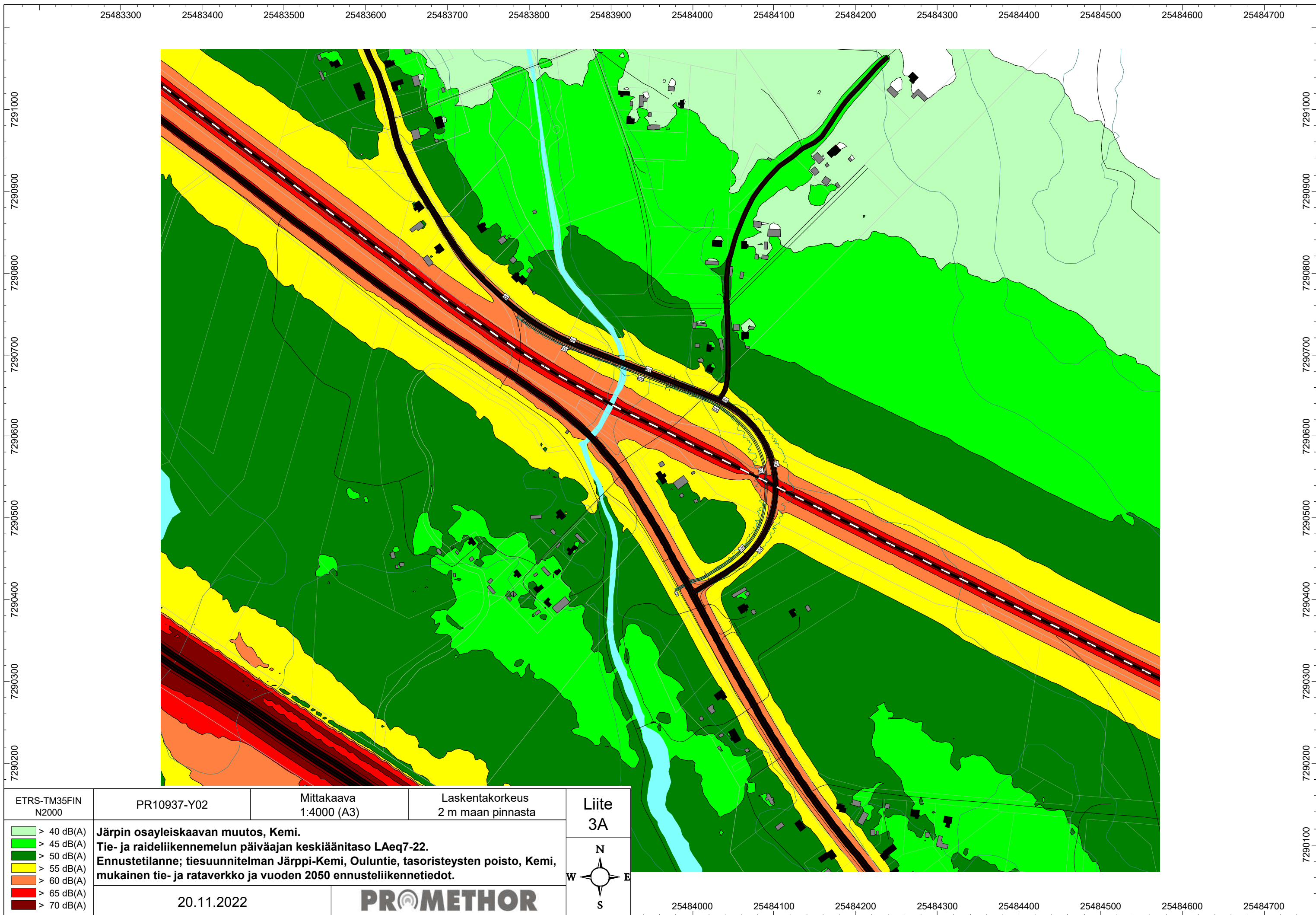
- > 40 dB(A)
- > 45 dB(A)
- > 50 dB(A)
- > 55 dB(A)
- > 60 dB(A)
- > 65 dB(A)
- > 70 dB(A)

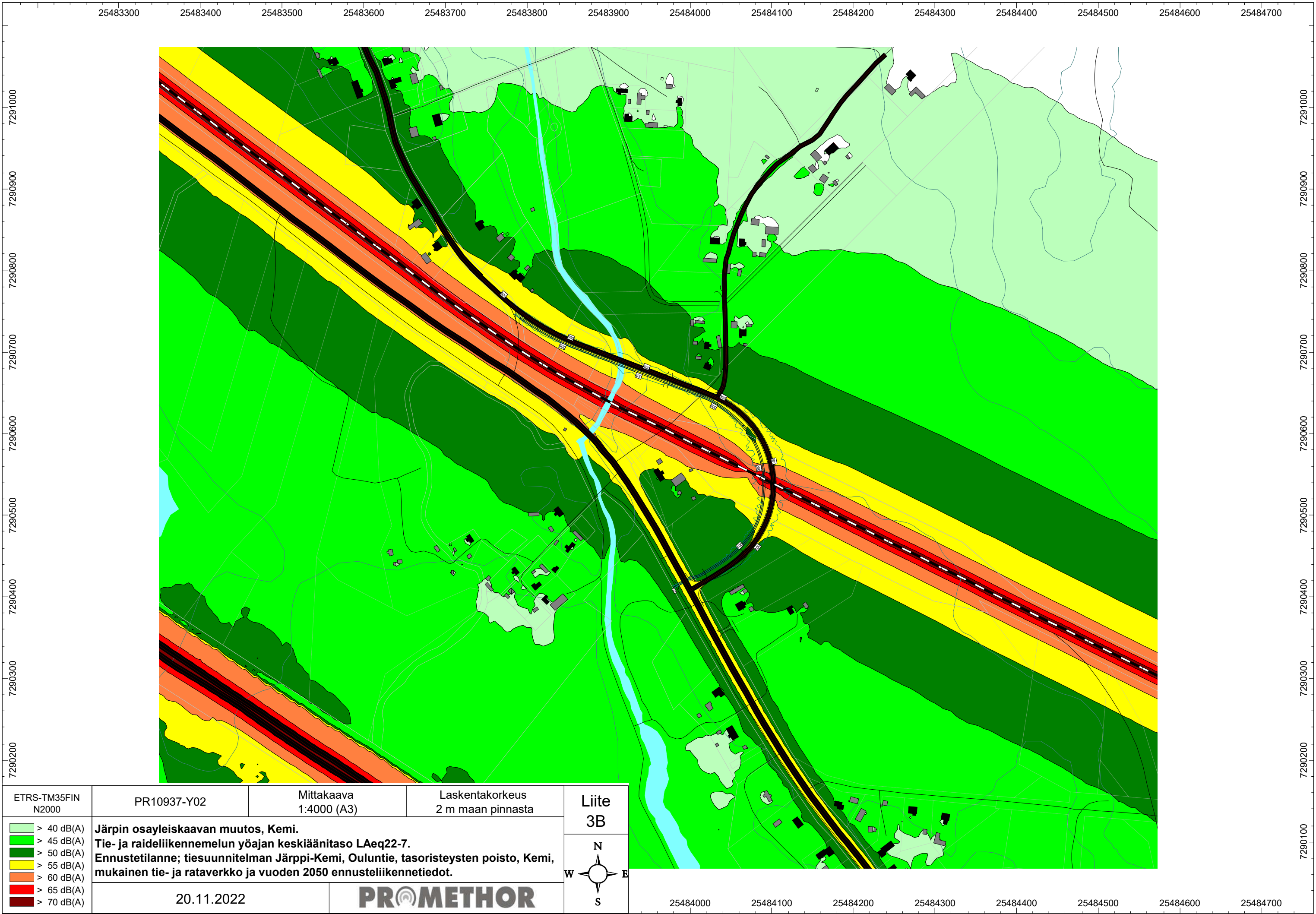
PRMETHOR

ETRS-TM35FIN N2000	PR10937-Y02	Mittakaava 1:4000 (A3)	Laskentakorkeus 2 m maan pinnasta	Liite 2A
Järpin osayleiskaavan muutos, Kemi. Tie- ja raideliikennemelun päiväajan keskiäänitaso LAeq7-22. Tilanne 0+; nykyinen tie- ja rataverkko ja vuoden 2050 ennusteliikennetiedot.				
20.11.2022		PRMETHOR		

ETRS-TM35FIN N2000	PR10937-Y02	Mittakaava 1:4000 (A3)	Laskentakorkeus 2 m maan pinnasta	Liite 3B
> 40 dB(A) > 45 dB(A) > 50 dB(A) > 55 dB(A) > 60 dB(A) > 65 dB(A) > 70 dB(A)	Järpin osayleiskaavan muutos, Kemi. Tie- ja raideliikennemelun yöajan keskiäänitaso LAeq22-7. Ennustetilanne; tiesuunnitelman Järppi-Kemi, Ouluntie, tasoristeysten poisto, Kemi, mukainen tie- ja rataverkko ja vuoden 2050 ennusteliikennetiedot.			
20.11.2022		PROMETHOR		

